

STORTINGET

Innst. 7 S

(2022–2023)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2023, kapitler under Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8)

Prop. 1 S (2022–2023) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2022–2023)

Innhold

	Side
1. Innledning	1
2. Utenriksdepartementet	2
2.1 Anmodningsvedtak	2
3. Rammeområde 4 under Utenriksdepartementet	2
3.1 Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 4 (Utenriks)	2
3.2 Stortingets vedtak om netto rammebeløp for rammeområde 4 (Utenriks)	5
3.3 Komiteens generelle merknader – rammeområde 4	5
3.4 Oversikt over partienes forslag under rammeområde 4	12
3.5 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innenfor ramme 4 (Utenriks)	18
4. Forsvarsdepartementet	32
4.1 Anmodningsvedtak	33
5. Rammeområde 8 under Forsvarsdepartementet	35
5.1 Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 8 (Forsvar)	35
5.2 Stortingets vedtak om netto rammebeløp for rammeområde 8 (Forsvar)	36
5.3 Komiteens generelle merknader – rammeområde 8	36
5.4 Oversikt over partienes forslag under rammeområde 8	44
5.5 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innenfor ramme 8 (Forsvar).....	46
6. Forslag fra mindretall	53
7. Komiteens tilråding	54

STORTINGET

Innst. 7 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Prop. 1 S (2022–2023) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2022–2023)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2023, kapitler under Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8)

Til Stortinget

1. Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Nils-Ole Foshaug, Kristian Torve og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Hårek Elvenes, Ingjerd Schou, Erna Solberg og lederen Ine Eriksen Søreide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad og Bengt Fasteraune, fra Fremskrittspartiet, Sylvi Listhaug og Christian Tybring-Gjedde, fra Sosialistisk Venstreparti, Ingrid Fiskaa, fra Rødt, Bjørnar Moxnes, fra Venstre, Guri Melby, og fra Kristelig Folkeparti, Astrid Aarhus Byrknes, viser til Stortingets forretningsorden § 43 om fagkomiteenes behandling av statsbudsjettet.

Komiteen behandler i denne innstillingen regjeringens forslag til statsbudsjett for 2023 under rammeområde 4 (Utenriks) og rammeområde 8 (Forsvar), etter den vedtatte inndelingen i rammeområder, jf. Innst. 18 S (2022–2023). Komiteen fremmer på denne bakgrunn forslag om bevilgninger under de rammeområdene som er tildelt utenriks- og forsvarskomiteen.

Utenriks- og forsvarskomiteen har siden 2017 behandlet budsjettkapitlene for Jan Mayen, ref. Innst. 487 S (2016–2017), jf. Dokument 19 (2016–2017). Justis- og beredskapsdepartementet fremmer disse kapitlene (kap. 481 og kap. 3481 Samfunnet Jan Mayen). Kapitlene behandles i denne innstillingen under rammeområde 4.

Utenriks- og forsvarskomiteen behandler også Svalbardbudsjettet. Justis- og beredskapsdepartementet fremmer Svalbardbudsjettet som en egen budsjettproposisjon samtidig med statsbudsjettet, jf. Prop. 1 S (2022–2023) Svalbardbudsjettet. Det vises til komiteens innstilling om Svalbardbudsjettet 2023, Innst. 17 S (2022–2023).

Regjeringen la 6. oktober 2022 frem Prop. 1 S (2022–2023). Regjeringens tilleggsproposisjon Prop. 1 S Tillegg 2 (2022–2023) ble lagt frem 10. november 2022.

Ved vedtak i Stortinget 1. desember 2022 er netto utgiftsramme for rammeområde 4 (Utenriks) endelig fastsatt til 48 907 052 000 kroner. Netto utgiftsramme for rammeområde 8 (Forsvar) er endelig fastsatt til 66 598 975 000 kroner. De fremsatte bevilgningsforslag i Innst. 7 S (2022–2023) bygger på denne rammen, jf. Stortingets forretningsorden § 43.

Innstillingen er inndelt som følger: I kapittel 2 omtales enkelte tema under Utenriksdepartementet. I Kapittel 3 behandles rammeområde 4 under Utenriksdepartementet samt kap. 481 og kap. 3481 Samfunnet Jan Mayen under Justis- og beredskapsdepartementet. Kapittel 4 omhandler enkelte tema under Forsvarsdepartementet. I kapittel 5 behandles rammeområde 8 under Forsvarsdepartementet. Forslag fra mindretall er gjengitt i innstillingens kapittel 6 og komiteens tilråding i kapittel 7.

2. Utenriksdepartementet

Ved vedtak i Stortinget 1. desember 2022 er netto utgiftsramme for rammeområde 4 (Utenriks) endelig fastsatt til 48 907 052 000 kroner. De fremsatte bevilgningsforslag i Innst. 7 S (2022–2023) bygger på denne rammen, jf. Stortingets forretningsorden § 43.

Omtale av spesielle tema

I proposisjonens del III gis det en omtale av følgende spesielle tema:

- Nordområdepolitikken
- Bærekraft og 2030-agendaen i utenriks- og utviklingspolitikken
- Rapport om utviklingssamarbeid 2021
- Sektorovergripende miljø- og klimapolitikk
- Kvinners rettigheter og likestilling i utenriks- og utviklingspolitikken
- Likestilling og ikke-diskriminering i utenrikstjenesten
- Redegjørelse for likestilling og ikke-diskriminering som offentlig myndighet
- Omtale av ledes ansettelsesvilkår i statlig foretak under Utenriksdepartementet

Det vises også til proposisjonens vedlegg vedrørende:

- Bilateral bistand i 2021
- Bistand gjennom norske frivillige organisasjoner og stiftelser i 2021
- Bistand gjennom ikke-norske, ikke-statlige organisasjoner og stiftelser i 2021
- Bistand gjennom multilaterale organisasjoner i 2021
- Største mottakerland av bilateral bistand i 2021
- Bistand som andel av BNI i OECD/DAC-land 2021
- Utviklingsbankene.

For nærmere omtale av de enkelte poster vises det til Prop. 1 S (2022–2023) Utenriksdepartementet.

2.1 Anmodningsvedtak

Komiteen viser til at Prop. 1 S (2022–2023) gjør rede for oppfølging av i alt to anmodningsvedtak under Utenriksdepartementets ansvarsområde, jf. tabell under:

Tabell: Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer. Det angis hvorvidt departementet planlegger for at rapportering knyttet til anmodningsvedtaket avsluttes nå, eller om man vil rapportere konkret på vedtaket også neste år.

Sesjon	Vedtaks nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/Nei)
2021–2022	838	Øremerking til norske organisasjoner som arbeider med nedrustning	Ja
2020–2021	585	Demokratisk forankring av Norges arbeid i FNs sikkerhetsråd	Ja

De enkelte anmodningsvedtak omtales under det kapitlet temaet naturlig tilhører. Når det gjelder de vedtakene som ikke er omtalt i innstillingen, har komiteen foreløpig ingen merknader, og tar departementets oppfølging til orientering.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til regjeringens rapportering på ulike anmodningsvedtak i budsjettproposisjonen. Disse medlemmer tar i denne innstillingen ikke stilling til realiteten i de enkelte forslagene eller regjeringens konklusjon om videre rapportering eller ikke. Det vil bli gjort ved behandling av Meld. St. 4 (2022–2023).

3. Rammeområde 4 under Utenriksdepartementet

3.1 Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 4 (Utenriks)

Det vises til bevilgningsforslagene på de ulike kapitler og poster under rammeområde 4 i Prop. 1 S (2022–2023).

Bevilgningsforslag under 90-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet. Det vises til Innst. 5 S (2022–2023).

Oversikt over regjeringens forslag til bevilgninger under de respektive budsjettkapitler og poster under rammeområde 4

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2022-2023)
Utgifter			
<i>Utenriksdepartementet</i>			
100		Utenriksdepartementet	
	1	Driftsutgifter	2 430 172 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	39 868 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	34 166 000
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	1 220 000
	71	Hjelp til norske borgere i utlandet	207 000
103		Regjeringens representasjon	
	1	Driftsutgifter	52 830 000
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	
	1	Driftsutgifter	10 656 000
115		Næringsfremme, kultur og informasjon	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70 og 71</i>	23 809 000
	70	Kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i> ..	27 803 000
	71	Næringsfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	19 364 000
116		Internasjonale organisasjoner	
	70	Pliktige bidrag	1 419 002 000
117		EØS-finansieringsordningene	
	77	EØS-finansieringsordningen 2014–2021, <i>kan overføres</i>	2 437 000 000
	78	Den norske finansieringsordningen 2014–2021, <i>kan overføres</i>	2 809 000 000
118		Utenrikspolitiske satsinger	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70, 71, 72 og 73</i>	97 387 000
	50	Norges forskningsråd - utenriksområdet	49 600 000
	70	Nordområdene, Russland og atomsikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	201 533 000
	71	Globale sikkerhetsspørsmål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	6 861 000
	72	Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	10 518 000
	73	Klima, miljøtiltak og hav mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	11 385 000
	74	Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.	27 228 000
140		Utenriksdepartementet	
	1	Driftsutgifter	1 732 968 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	133 383 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	38 077 000
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)	
	1	Driftsutgifter	307 629 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	38 569 000
144		Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)	
	1	Driftsutgifter	55 422 000
	70	Uttekslingsordninger, <i>kan overføres</i>	133 477 000
	71	Rekruttering til internasjonale organisasjoner, <i>kan overføres</i>	50 000 000
150		Humanitær bistand	
	70	Nødhjelp og humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	3 901 289 000
	71	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	430 000 000
151		Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	
	70	Fred og forsoning, <i>kan overføres</i>	420 260 000
	71	Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning, <i>kan overføres</i>	160 060 000
	72	Stabilisering av land i krise og konflikt, <i>kan overføres</i>	144 829 000
	73	FN og globale utfordringer, <i>kan overføres</i>	298 138 000

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S (2022-2023)
	74 Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	364 700 000
152	Menneskerettigheter	
	70 Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	711 617 000
	71 FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR), <i>kan overføres</i> ...	197 000 000
153	Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	
	70 Flyktninger og internt fordrevne, <i>kan overføres</i>	1 320 000 000
	71 FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), <i>kan overføres</i>	630 000 000
	72 Bærekraftige løsninger og vertssamfunn, <i>kan overføres</i>	809 504 000
159	Regionbevilgninger	
	70 Midtøsten og Nord-Afrika, <i>kan overføres</i>	577 011 000
	71 Europa og Sentral-Asia, <i>kan overføres</i>	517 634 000
	72 Afghanistan, <i>kan overføres</i>	445 241 000
	73 Ukraina og naboland, <i>kan overføres</i>	1 975 000 000
	75 Afrika, <i>kan overføres</i>	2 341 193 000
	76 Asia, <i>kan overføres</i>	517 503 000
	77 Latin-Amerika og Karibia, <i>kan overføres</i>	195 839 000
160	Helse	
	70 Helse, <i>kan overføres</i>	3 747 297 000
	71 Verdens helseorganisasjon (WHO), <i>kan overføres</i>	235 500 000
	72 FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	45 000 000
161	Utdanning, forskning og faglig samarbeid	
	50 Norges forskningsråd - utviklingsområdet	206 650 000
	70 Utdanning, <i>kan overføres</i>	1 096 798 000
	71 Forskning, <i>kan overføres</i>	72 196 000
	72 Kunnskapsbanken og faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	770 714 000
162	Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi	
	70 Bærekraftig næringsutvikling og handel, <i>kan overføres</i>	324 536 000
	71 Matsikkerhet, fisk og landbruk, <i>kan overføres</i>	1 651 966 000
	72 Fornybar energi, <i>kan overføres</i>	816 500 000
	75 Norfund - risikokapital	438 288 000
	76 Norfund klimainvesteringsfond - risikokapital	250 000 000
163	Klima, miljø og hav	
	70 Miljø og klima, <i>kan overføres</i>	1 714 431 000
	71 Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling, <i>kan overføres</i>	223 667 000
164	Likestilling	
	70 Likestilling, <i>kan overføres</i>	203 319 000
	71 FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women), <i>kan overføres</i>	100 300 000
	72 FNs befolkningsfond (UNFPA)	589 600 000
170	Sivilt samfunn	
	70 Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	2 480 665 000
171	FNs utviklingsarbeid	
	70 FNs utviklingsprogram (UNDP)	414 400 000
	71 FNs barnefond (UNICEF)	440 600 000
	73 FN og multilateralt samarbeid, <i>kan overføres</i>	11 099 000
172	Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette	
	70 Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	1 276 318 000
	71 Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	988 451 000
	72 Strategisk samarbeid, <i>kan overføres</i>	43 300 000
	73 Gjeldslette, <i>kan overføres</i>	389 578 000
179	Flyktningiltak i Norge	
	21 Spesielle driftsutgifter	1 623 976 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2022-2023)
<i>Justis- og beredskapsdepartementet</i>			
480		Svalbardbudsjettet	
	50	Tilskudd	376 407 000
481		Samfunnet Jan Mayen	
	1	Driftsutgifter	58 120 000
Sum utgifter rammeområde 4			48 745 628 000
Inntekter			
<i>Inntekter under departementene</i>			
3100		Utenriksdepartementet	
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	29 700 000
	2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	170 000 000
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	45 040 000
3481		Samfunnet Jan Mayen	
	1	Refusjoner og andre inntekter	6 836 000
Sum inntekter rammeområde 4			251 576 000
Netto rammeområde 4			48 494 052 000

3.2 Stortingets vedtak om netto rammebeløp for rammeområde 4 (Utenriks)

Komiteen viser til Stortingets vedtak 1. desember 2022, der netto utgiftsramme for rammeområde 4 (Utenriks) er fastsatt til 48 907 052 000 kroner.

3.3 Komiteens generelle merknader – rammeområde 4

Komiteen slutter seg til proposisjonens innledende tekst om at Russlands ulovlige krig i Ukraina innebærer et geopolitisk vannskille og utfordrer de bærende prinsippene for fredelig sameksistens i Europa. Ikke minst respekten for andre staters suverenitet.

Komiteen viser til at krigen i Ukraina gir store sikkerhetspolitiske endringer. Sverige og Finland har søkt NATO-medlemskap.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Rødt, viser til den store støtten ratifikasjonen av deres medlemskap fikk i Stortinget.

Komiteen viser til at Norge gjennom 2022 – og videre neste år – har bidratt med donasjon av våpen til Ukraina. Komiteen viser til at Ukraina er avhengig av tilgang til våpen for å forsvare sin frihet og suverenitet.

Komiteen viser til at det er de mest omfattende sanksjonene mot Russland noensinne, som er vårt viktigste pressmiddel mot det russiske regimet. Komiteen viser videre til at det er et mål med lav spenning i det høye nord, og at Norge skal opptre som en forutsigbar nabo. Dagens situasjonen gjør det umulig å fortsette samarbeidet som tidligere, og samarbeidet på en rekke områder er suspendert.

Komiteen viser til at regjeringen understreker at det viktig å opprettholde politisk oppmerksomhet om de mange andre krisene i verden. Komiteen støtter dette, og viser blant annet til rollen Norge har spilt i FNs sikkerhetsråd, og i arbeidet med å nå FNs bærekraftsmål.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til budsjettforliket mellom de tre partiene, der det er foreslått betydelige satsinger på velferd, omfordeling og sosial rettferdighet for å gi folk mer trygghet i en krevende tid, i tillegg til grep for å få ned klimautslippene, ivareta natur og å sikre bistand. Det gjøres viktige velferdssatsinger som gratis halvdagsplass i SFO for andreklassinger, flere alderstrinn får billigere tannhelse og prisjustering av barnetrygden, som gir vanlige folk lavere utgifter og mer og bedre velferd. Grupper som opplever en særskilt krevende situasjon får mer, enslige forsørgere, minstepensjonister, uføre, mottakere av arbeidsavklaringspenger og studenter. Inntektsgruppene med inntekt under 750 000 kroner får også skattelett sammenlignet med 2022. Disse medlemmer understreker at budsjettet er trygt og ansvarlig, uten økt oljepengebruk, noe som er viktig for å dempe de økende prisene som rammer folk og bedrifter. Økt satsing på grønn industri, betydelig satsing på klimakutt gjennom Enova, endringer av klimarelaterte avgifter og en rekke andre klimatiltak vil bidra til at Norge kutter utslipp frem mot 2030 og øker utslippskuttene i 2023. I tillegg er partene enige om en betydelig og flerårig støtte til Ukraina, og til bistand og humanitær hjelp som følge av krigen. Disse medlemmer viser til at det med budsjettforliket ble inngått avtale om at Stortinget ber regjeringen fremme forslag i løpet av 1. halvår 2023 om (i) et rammeverk for et større, fler-

årig bidrag til gjenoppbygging av og støtte til Ukraina og (ii) en økning av bistand og humanitær hjelp til områder som rammes av krigens ringvirkninger, særlig innenfor mat- og energiområdet. Enprosentmålet for norsk bistand ligger fast.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet understreker at den sikkerhetspolitiske situasjonen er endret, både internasjonalt og i våre nærområder, som følge av Russlands ulovlige angrepskrig i Ukraina. Invasjonen utfordrer de bærende prinsippene for fredelig sameksistens i Europa, ikke minst respekten for andre staters suverenitet og territoriale integritet, og har globale ringvirkninger i form av prisvekst, nød og matmangel. Disse medlemmer viser til at ett-prosentmålet for norsk bistand ligger fast, og at Norge skal vise solidaritet med mennesker i nød og gå foran i kampen mot fattigdom og sult. Disse medlemmer understreker at Norge har bidratt med omfattende politisk, sivil, militær og humanitær støtte til Ukraina, og at dette vil trappes opp ytterligere.

Disse medlemmer viser til at Norges utenrikspolitikk skal ivareta norske interesser og at hovedlinjene i norsk utenriks- og utviklingspolitikk ligger fast, herunder sterk oppslutning om FN og folkeretten, medlemskapet i NATO, EØS-avtalen og at Norge ikke er medlem av EU. I en tid preget av uro og uforutsigbarhet, er det i Norges interesse å verne om en regelstyrt verdensorden og våre demokratiske verdier. Disse medlemmer fremholder at samvirket med våre NATO-allierte er fundamentet for vår militære sikkerhet, og at et svensk og finsk medlemskap i alliansen vil styrke sikkerheten i Norge, Norden og NATO.

Disse medlemmer legger til grunn at målet for norsk utviklingspolitikk må være samfunnsendring, ikke bare veldedighet. Det er både et uttrykk for solidaritet og i norsk interesse å bidra til en mer rettferdig verden og til at færre mennesker må leve i ufrihet og nød. Dette inkluderer å bekjempe klimaendringene, samt kamp mot globale forskjeller, for global matsikkerhet, og for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter.

Komiteens medlemmer fra Høyre understreker at den sikkerhetspolitiske situasjonen er mer usikker enn på mange tiår. Den pågående krigen i Ukraina har allerede medført varige endringer i Europa, og vist at vi ikke kan ta fred i våre nærområder for gitt. Disse medlemmer mener det er viktig at Norge ligger i front på militær, økonomisk, humanitær og politisk støtte til Ukraina, og bidrar betydelig til innsats for gjenoppbygging av landet. Norsk innsats må skje i nært samarbeid med våre allierte og nærstående land i NATO, EU og Europa og med multilaterale organisasjoner. Disse medlemmer mener det er helt avgjørende at

Norge bidrar til samhold med våre allierte for å øke vår felles sikkerhet. Disse medlemmer understreker at vi må være forberedt på at krigen i Ukraina vil bli langvarig og at krigens konsekvenser vil være med oss i svært lang tid.

Disse medlemmer merker seg at regjeringen i budsjettavtalen med Sosialistisk Venstreparti har besluttet å fremme en sak for Stortinget våren 2023 om langsiktig støtte til Ukraina. Disse medlemmer mener det er avgjørende med en betydelig norsk støtte til Ukraina og innsats til landets gjenoppbygging. Disse medlemmer merker seg at budsjettavtalen ikke sier noe om størrelse eller innretning på støtten. Disse medlemmer har gitt uttrykk for viktigheten av å involvere Stortinget i dette arbeidet helt fra starten, og ikke komme til Stortinget med en ferdig løsning som partiene inviteres til å støtte. Gjenoppbyggingen av og den langsiktige støtten til Ukraina vil vare i mange år, og må være godt forankret i Stortinget så forpliktelsene vil stå seg over skiftende flertall. Disse medlemmer merker seg at statsministeren under finansdebatten signaliserte at de parlamentariske lederne vil bli invitert til et møte om støttoppakken før jul, og mener dette er gode signaler. Disse medlemmer forventer at regjeringen følger opp dette.

Disse medlemmer viser til at norsk utenrikspolitikk både skal bygge på realisme og være verdiforankret. Det er, etter disse medlemmers syn, viktig at Norge er en troverdig alliert, en pålitelig samarbeidspartner og har et tettest mulig samarbeid med EU. Sveriges og Finlands søknader om NATO-medlemskap medfører en stor sikkerhetspolitisk endring i Europa, og stadfester alliansens betydning. Svensk og finsk medlemskap vil bidra til et ytterligere forsterket sikkerhetspolitisk samarbeid i Norden, og slik øke vår felles trygghet i NATO. Disse medlemmer viser til at samarbeidet og integrasjonen i EU går stadig raskere, også på områder som tidligere ikke har vært like sentrale for EU og som faller utenfor EØS-avtalen. Et slikt område er utenriks- og forsvarspolitikk. Kombinasjonen av denne utviklingen og at svensk og finsk NATO-medlemskap medfører at Norge og Island blir de eneste nordiske landene som ikke er medlemmer av både NATO og EU, gjør det sannsynlig at flere utenriks- og forsvarspolitiske spørsmål som angår Norge vil bli diskutert på arenaer der vi ikke er inkludert. Disse medlemmer minner også om at Danmark har opphevet sitt mangeårige forsvarsforbehold i EU, og fremover vil koordinere sin utenriks- og forsvarspolitikk med EU som ethvert annet medlemsland. Disse medlemmer vil peke på at alle disse faktorene synliggjør konsekvensen av utenforskapet vårt, og øker sårbarhetene våre.

Disse medlemmer understreker hvordan krigen i Ukraina direkte og indirekte bidrar til at krisene mange andre steder i verden forverres. Energikrise og

matmangel gjør at nøden vokser i sårbare regioner. Det er for disse medlemmer viktig at Norge bidrar med effektiv og langsiktig hjelp, og opprettholder vår posisjon som troverdig utviklingspartner. Disse medlemmer trekker spesielt frem vårt bidrag til global utdanning, helse og støtte til FN-organisasjonene som viktige, og peker på regjeringen Solbergs innsats for å trappe opp Norges innsats betydelig på disse områdene.

Disse medlemmer ser med bekymring på at vi opplever økt ustabilitet og press mot internasjonalt samarbeid. Som et lite land med en åpen økonomi er Norge avhengig av tillit på tvers av landegrensene og en regelstyrt verdensorden. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg prioriterte Norges forpliktelser til internasjonalt samarbeid, blant annet gjennom å være en aktiv og troverdig alliert i NATO og ha et nært partnerskap med EU, gjennom en dobling av det humanitære budsjettet, og betydelig styrket innsats for menneskerettigheter og langsiktig bistand.

Disse medlemmer viser til at Norge i januar 2021 tok plass i FNs sikkerhetsråd for perioden 2021–2022, etter en vellykket kampanje for å fremme Norges kandidatur. Disse medlemmer vil fremheve at Norge har benyttet perioden i rådet til å fremme norske interesser, synspunkter og verdier i krevende konfliktspørsmål, og blant annet har løftet klimautfordringen som et selvstendig sikkerhetspolitisk spørsmål.

Disse medlemmer understreker at Forsvaret er betydelig styrket siden 2013, og at regjeringen Solberg tydelig prioriterte nordområdene som Norges viktigste strategiske ansvarsområde.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til partiets alternative statsbudsjett, og mener at norsk utenrikspolitikks og norsk utenrikstjenestes fremste oppgave er å ivareta nasjonale interesser og nasjonal handlingsfrihet. Russlands invasjon av Ukraina har understreket at norsk utenrikstjenestes fremste oppgave er å ivareta nasjonale interesser og nasjonal handlingsfrihet. Forholdene mellom stormaktene er i endring og rivaliseringen fører også til væpnede konflikter. Det er viktig at Norge posisjonerer seg slik at vår nasjonale sikkerhet og økonomiske interesser ivaretas. Arbeidet i utenrikstjenesten bør konsentreres om å styrke relasjonene med allierte og likesinnede land militært gjennom NATO og økonomisk. Blant kjerneoppgavene er å bistå norsk næringsliv og norske statsborgere i utlandet. Målsettingen er styrket norsk økonomi og verdiskaping, samt økt nasjonal sikkerhet og handlingsrom. Utenrikstjenesten må dimensjoneres for disse oppgavene.

Disse medlemmer mener vi har mange viktige oppgaver som skal løses innenfor Norges grenser. Det økonomiske handlingsrommet krymper, samtidig har Stortinget tidligere bestemt at hele én prosent av BNI,

skal gå til bistand hvert eneste år. De årlige bevilgningene gjør Norge til ett av verdens mest generøse land. FNs anbefalte bistandsnivå er 0,7 pst. av BNI. Flere land som vi normalt sammenligner oss med, som for eksempel Danmark og Tyskland, ligger på om lag 0,7 pst. Aldri før har Norges inntekter vært så store som nå. Derfor mener disse medlemmer at Norges bistandsnivået må justeres ned til under 0,7 pst. I dag spres milliardene tynt utover til en lang rekke formål og mottakere, som fører til lite kontroll og fremvekst av en stor bistandsindustri.

Riksrevisjonen offentliggjorde i 2001 en rapport hvor den har påpekt blant annet at: Bistand gjennom fond bidrar ikke nødvendigvis til å nå Norges utviklingspolitiske mål. Flere fond kan ikke dokumentere at bistanden når menneskene den er ment for. Betydelige kostnader går med til administrasjon og drift. Det er uvisst om bistanden er kostnadseffektiv. Utenriksdepartementet har ikke en overordnet strategi. Derfor mener disse medlemmer at det er viktig å få kontroll med bistandsmidlenes nytte og hensikt.

Høy inflasjon og økonomiske nedgangstider rammer fattige land kraftig. Derfor må bistandsmidlene i stor grad gå til humanitær hjelp og tiltak. Hovedmålet for all bistand må på sikt være at land blir i stand til å klare seg uten hjelp utenfra. Tiltak som målbart bidrar til økonomisk vekst, utvikling av privat sektor, økt utnyttelse av nasjonale ressurser og økt handel skal prioriteres. Dette kan også gi gode muligheter for norsk næringsliv i disse markedene.

Flukt og masse migrasjon er blant de største utfordringene globalt. I dag ser vi at også Europa er i en ny flyktnings situasjon som følge av krigen i Ukraina. Disse medlemmer er positive til at ukrainske flyktninger kommer til Norge og på annen måte mottar norsk hjelp. Situasjonen i Ukraina kombinert med andre flyktninger legger et stort press på mottakerland og lokalsamfunn. Hvis flest mulig skal hjelpes, er det både tryggere og mer kostnadseffektivt å hjelpe i nærområdene, der det er mulig. Da slipper flyktninger å utsettes for unødvendige farer på lange reiser, som menneskesmuglere profiterer på. Behovet for finansiering er stort, og mottakerlandene i nærområdene sitter ofte igjen med både ansvaret og regningen. Derfor mener disse medlemmer at hjelp til flyktninger, der de er, skal være høyt prioritert over bistandsbudsjettet. Det er viktig nå å huske flyktninger i andre deler av verden selv om verdens øyner i stor grad er rettet mot det som skjer i Ukraina.

Disse medlemmer mener det er viktig at mottakere av norske skattepenger må vite at bistanden er midlertidig. Derfor er det viktig at bistandsprosjekter kommer med en sluttdato. Mottakerne må også forplikte seg til å jobbe for økonomisk vekst og utvikling, med formål om bistandsuavhengighet.

Land og aktører slik som den palestinske selvstyremyndigheten, som prioriterer å gi betydelige summer til

dømte terrorister over sitt budsjett og som indoktrinerer barn i hat og vold, skal ikke få støtte fra norske skattebetalere. Disse medlemmer vil heller ikke gi støtte til land som ikke tydelig tar avstand til Russlands invasjon av Ukraina, og mener at midler som er bevilget må vurderes frosset.

Medlemen i komiteen frå Sosialistisk Venstrepartiviser til at verda no står overfor fleire lag med kriser. Pandemien med økonomisk nedstenging har sett kampen mot fattigdom og ulikskap mange år tilbake. Etter fleire år med fattigdomsreduksjon har utviklinga snudd og delen som lever i fattigdom aukar i fleire land. Krigen i verdas matvarefat Ukraina har ført til ein dramatisk auke i matvareprisane rundt om i verda. Redusert eksport av russisk gjødsel vil få langvarige konsekvensar. FN varslar om at det i 2023 for fyrste gong i nyare tid vil bli produsert mindre mat enn det me treng for å mette verdas befolkning. Klimaet vert stadig varmare og ekstremvær kjem stadig oftare. Flaumen som sette ein tredjedel av Pakistan under vatn og fire tørkeår etter kvarandre i Somalia, er toppen av isfjellet. Denne medlemen viser til FN's koordinerande nødhjelpsorgan OCHA som legg til grunn at talet på menneske som i 2023 vil trenge humanitær hjelp, aukar med 24 pst.

Denne medlemen peikar på at klimaendringar, høge matvareprisar og pandemi rammar dei som har minst hardast. Resultatet er ein aukande ulikskap mellom folk og mellom land. Denne medlemen vil framheva at det i krisetid ligg eit ekstra stort ansvar på dei rikaste landa for å visa internasjonal solidaritet. Dette er ikkje tida å redusere bidraget, men heller styrke innsatsen. Noreg er blant dei landa som har kome best ut av pandemien, som best handterer ekstremværet, og den brutale krigen til Russland har me indirekte tent på ved at gassprisane har auka kraftig. Denne medlemen meiner at me bør bruke desse ekstraordinære inntektene til å hjelpe verda i ein svært krevjande situasjon. Med vårt alternative budsjett går me inn for å innføre eit høgprisbidrag på gass som kan brukast til eit solidaritetsfond. Med eit slikt fond vil bistandsbudsjettet utgjere 1 pst. av BNI – noko eit breitt fleirtal i Stortinget har vedteke at det skal. I ei tid då mange donorar kuttar i sine bistandsbudsjett er det ekstra viktig å oppretthalde einprosentmålet. For dersom eit av verdas rikaste land som tener ekstraordinært mykje grunna høge gassprisar ikkje kan bruke kvar hundrede krone på internasjonal solidaritet – kven kan då?

Denne medlemen vil styrke det norske bidraget til globale klimainvesteringar og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett der det vert løyvt 508 mill. kroner til klimatilpassing, fornybar energi og utsleppskutt i utviklingsland. For at finansiering av utsleppskutt ikkje skal gå på kostnad av fattigdomsreduk-

sjon tar me klimainvesteringsfondet ut av utviklingsbudsjettet.

Denne medlemen meiner at det er på høg tid at Noreg går i spissen for å kjempa mot global ulikskap, og vil gjeninnføra dette som ei hovudsatsing for norsk utviklingspolitikk. Det bør gjerast gjennom å styrkja arbeidet med å auka skatteinntektene i utviklingsland, gjennom eit målretta arbeid mot skatteparadis og med eit krafttak for å handtera og redusera skadeleg og illegitim statsgjeld. Ved at utviklingsland får behalda ein større del av verdiskapinga sjølv, vil dei også bli mindre avhengige av bistand.

Denne medlemen viser vidare til fagrørslas rolle i utviklinga av den norske velferdsstaten. På same vis avheng utjamning i utviklingsland av sosiale rørsler. Krigen i Ukraina, militærjuntaens harde grep om Myanmar, det iranske regimets brutale handtering av demonstrantar og Talibans undertrykking av kvinner er eksempel på at demokratiet er på vikande front mange stader i verda og at menneskerettane står under sterkt press. Fred og demokrati er avhengig av eit sterkt sivilsamfunn. Denne medlemen vil derfor styrke støtta til sivilsamfunn, menneskerettsaktivistar og demokrati-rørsler og løyve mindre til formål som baserer seg på ein teori om at rettferd og demokrati vil renne ned på fattige folk gjennom investeringar i privat næringsliv. Denne medlemen viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, kor det er løyvd 520 mill. kroner til styrking av sivilsamfunn og vern av menneskerettsfor- kjemparar.

Sivilsamfunnet er også ein nøkkel i kampen for fred og nedrusting. Denne medlemen viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, kor det er løyvd 80 mill. kroner meir til globalt freds- og nedrustingsarbeid og initiativ knytt til humanitære konsekvensar av atomvåpen.

Denne medlemen merkar seg at det no er meir enn 100 millionar menneske på flukt frå krig og konflikt. Noreg må hjelpe med humanitær hjelp i flyktningleirar, men også legge politiske og økonomiske ressursar i å førebygge og handtere konflikt. Denne medlemen viser til Sosialistisk Venstreparti sitt alternative statsbudsjett for 2023 der det løyvast 150 mill. kroner til slike formål. Noreg har vore ein viktig part i fredsforhandlingar rundt om i verda, mellom anna i tilrettelegginga av fredsavtala mellom colombianske styresmakter og geriljagruppa FARC. Denne medlemen meiner dette har vore eit viktig bidrag, men vil påpeike at det ikkje blir varig fred før punkta i avtalene vert sette i verk. Denne medlemen viser til den nye regjeringa i Colombia si avgjerd om å kjøpe over 5 pst. av den dyrkbare jorda for å fordele til småbønder og urfolk som har blitt fordrivne. Med dette vil styresmaktene gjere noko med årsakene til den langvarige konflikten og sette i verk eit viktig punkt i fredsavtala. Denne medle-

men meiner Noreg bør støtte dette initiativet og hjelpe colombianske styresmakter med å kjøpe jord til omfordeling. Denne medlem viser til Sosialistisk Venstreparti sitt alternative statsbudsjett for 2023 der det løyvast 300 mill. kroner til dette formålet.

Denne medlemmen meiner at utviklingspolitikk er mykje meir enn utviklingsbudsjettet. Handel, investeringar, deltaking i internasjonale organisasjonar og avtalar, miljøpolitikk, gjeld, kamp mot finansielt hemeleghald og freds- og tryggingpolitikk må sjåast i samanheng. Det er først og fremst ved å endra maktforholda og dei strukturelle årsakene til ulikskap og fattigdom, at me kan oppnå ei meir rettferdig verd.

Komiteens medlem fra Rødt finner ikke mening i at en stat som tjener seg enda rikere på skyhøye priser på olje og gass, skal gi en mindre del av overskuddet til de fattigste i land hvor de samme petroleumsprisene leder til hungersnød, krig og forverrede levekår. Dette medlem finner det ikke underbygd at en målrettet økning av ODA-godkjent bistand til utlandet vil gi økt prisvekst og høyere rente hjemme i Norge. Dette medlem viser videre til Stortingets vedtak nr. 370 av 19. desember 2016, som la føringer på framtidige statsbudsjetter:

«Stortinget ber regjeringen avsette 1 pst. av BNI til bistand i de årlige budsjetter.»

Dette medlem viser til at Rødt i sitt alternative statsbudsjett tilfører 14,3 mrd. kroner til rammeområde 4 ut over regjeringens forslag og dermed ivaretar Stortingets vedtak. Midlene foreslås tilført fra Statens pensjonsfond utland.

Dette medlem viser til at FNs kontor for koordinering av humanitær bistand (OCHA) har kartlagt 339 millioner mennesker med behov for nødhjelp og lagt planer for å bistå 230 millioner av dem, med et totalt finansieringsbehov anslått til 51,5 mrd. dollar for 2023. OCHAs globale appell for 2022 mangler like før årets slutt finansiering for 27,4 mrd. dollar. Sett i lys av det finnes et grundig kartlagt behov, håndfaste planer og vedvarende underfinansiering, viser dette medlem til Rødts alternative statsbudsjett, hvor det foreslås ytterligere 8 mrd. kroner til dette formål, i tillegg til å øke kjerne-støtten til FNs matvareprogram (WFP) med 1,17 mrd. kroner.

Dette medlem vil styrke sivile organisasjoner som drives av innbyggerne selv. Disse organisasjonene er lokalt forankret, fungerer uavhengig av myndigheter og når fram til folk og lokalsamfunn som vestlige organisasjoner ikke kan nå. Norsk støtte er også en viktig anerkjennelse av organisasjoner som forsøkes ties i hjel av egne eller okkuperende myndigheter, slik som Al-Haq, B'tselem og de øvrige fem palestinske menneskerettsorganisasjonene som Israel har forbudt, og miljø-

bevegelse og militærnettverk med utspring i Russland.

Dette medlem vil dirigere mer av bistandsmidlene over til lokalt forankrede fagforeninger, kvinneorganisasjoner og urfolksbevegelse. Dette medlem viser til at Rødt i sitt alternative statsbudsjett styrker bevilgningene til sivilsamfunn med 500 mill. kroner ut over regjeringens forslag, i tillegg til 131 mill. kroner til øvrige poster for kvinnesak og likestilling.

Dette medlem viser til at FNs utviklingsorganisasjoner jobber tett med lokalsamfunn på bakken og ikke som en forlenget arm av vestlige, kinesiske eller russiske interesser. Dette medlem viser til at Rødt i sitt alternative statsbudsjett foreslår å kompensere for flere års kutt i kjerne-støtten til sentrale FN-organisasjoner, slik at de langsiktig kan prioritere sitt eget arbeid i fora hvor utviklingslandene selv er representert. Herunder en økning på 932 mill. kroner til UNICEF, 586 mill. kroner til UNDP og 270 mill. kroner til FNs høykommissær for flyktninger.

Dette medlem viser til den eskalerende spenningen mellom øst og vest i kjølvannet av Russlands folkerettsstridige invasjon av Ukraina, herunder at FNs generalsekretær har uttalt at verden står én misforståelse unna kjernefysisk utslettelse. Dette medlem mener dette gjør arbeidet for global nedrustning og fred viktigere enn noen gang. Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett, som foreslår 50 mill. kroner til å reetablere det humanitære initiativet om humanitære konsekvenser av atomvåpenbruk, i tillegg gjenopprette posten for opplysningsarbeid for fred og reverserer regjeringens foreslåtte kutt i poster som angår fred, nedrustning og sikkerhet.

Dette medlem viser til at regjeringen i COP26-forhandlingene forpliktet seg til at norsk klimafinansiering skulle øke til 14 mrd. kroner årlig innen 2026. For å nå målet må finansieringen øke med ca. 1,5 mrd. kroner per år, noe den ikke gjør i regjeringens forslag. Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å styrke bevilgningene til fornybar energi og til miljø og klima med til sammen 1,5 mrd. kroner.

Dette medlem viser til at en stor del av norsk bistand formidles som lån, med vilkår satt i organer hvor fattige land og folkebevegelser der er svakt representert. Dette medlem viser til at Rødt i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke bevilgningen til gjeldsslette med 110 mill. kroner, som omfatter midler til å opprette en global mekanisme for gjeldsslette slik UNCTAD har tatt initiativ til.

Komiteens medlem fra Venstre vil påpeke at verden står i flere kriser samtidig. Det er brutt ut krig i Europa, der Ukraina kjemper tappert mot et aggressivt og autoritært Russland. Samtidig forårsaker krigen en sult- og energikrise og økende fattigdom i verden. Alt

dette fordrer at vi står i solidaritet med de som trenger det, og tar ansvar for verden rundt oss.

Etter mange år med jevn nedgang i antall fattige globalt har pandemien og krigen i Ukraina satt oss flere steg tilbake i utviklingsarbeidet. Mens pandemien i størst grad rammet de fattige landene i sør, og økte den globale ulikheten, har krigen i Ukraina utløst en energi- og matvarekrise, der verdens fattige blir truffet av skyhøye energi- og matvarepriser. Verdensbanken anslår at nærmere 100 millioner har blitt ført ut i ekstrem fattigdom som følge av pandemien og matvarekrisen, mens hvert tiende menneske legger seg sulten om kvelden.

Mens krigen i Ukraina rammer verdens fattige, tjener Norge på høye energipriser. Vi har et særegent ansvar for å dele noe av vår velferd med de som har minst. Når landene rundt oss med strammere budsjetter reduserer bistandsmidlene bør Norge gjøre det motsatte og øke bistanden. I Venstres forslag til bistandsbudsjett økes den internasjonale bistanden sammenlignet med regjeringens opprinnelige budsjettforslag med 1,75 mrd. kroner, pluss 2 mrd. kroner til humanitær støtte til Ukraina. Foruten Ukraina er humanitær bistand, utdanningsbistand, klimabistand og bistand knyttet til flyktninger og fordrevne, områder som Venstre foreslår å prioritere.

Dette medlem imøteser regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti sitt forslag for et rammeverk for et større, flerårig bidrag til gjenoppbygging av og støtte til Ukraina og forslag om å øke bistand og humanitær hjelp til å avbøte situasjonen for områder rammet av konsekvensene av krigen i Svartehavsregionen for Stortinget første halvår i 2023. Dette initiativet er positivt, men dette medlem mener for det første at Ukrainas langsiktige behov for støtte er så pass godt kjent at økt støtte burde prioriteres i statsbudsjettet for 2023. For det andre mener dette medlem at både verdens fattige og utsatte og Ukraina har så pass akutte behov gjennom vinteren 2022/2023, at det også bør gjøres en tilleggsbevilgning i form av et engangsbeløp i høy størrelsesorden knyttet til den siste nysalderingen i 2022.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkeparti sitt alternative statsbudsjett hvor det foreslås en økning av bistandsbudsjettet på 22 mrd. kroner sammenlignet med regjeringens forslag. Det innebærer at andelen som går til internasjonal solidaritet økes fra 0,75 pst. av BNI til mer enn 1,1 pst. av BNI. Dette medlem viser til de ekstraordinære inntektene Norge har på grunn av høye olje- og gasspriser, samtidig som store deler av verden opplever krig, uro og en rekke kriser. Krigen herjer i Ukraina, 9 av 10 land i verden har opplevd tilbakegang i menneskelig utvikling det siste året, for første gang er mer enn 100 millioner mennesker på flukt, klimakrisen frarøver livsgrunnlaget til stadig flere mennesker og

sultkrisen i verden vokser dramatisk. Dette medlem merker seg at regjeringen tross alt dette og i strid med tidligere stortingsvedtak og i strid med sin egen regjeringserklæring, ikke oppfyller bistandsmålet på 1 pst. av BNI, men i stedet foreslår den laveste andelen av BNI til bistand på 46 år.

Dette medlem viser til Russlands brutale krigføring i Ukraina, og Ukrainas behov for bistand til å redde liv, sikre mat, beskyttelse og helsehjelp til sin befolkning og til å gjenoppbygge og reparere kritisk infrastruktur. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår 10 mrd. kroner ut over regjeringens forslag til en solidaritetspakke med humanitær bistand og støtte til gjenoppbygging for Ukraina.

Dette medlem viser til at Norges humanitære bidrag redder liv, reduserer lidelser og bidrar til verdighet i en rekke kriser. FNs kontor for koordinering av humanitær bistand (OCHA) melder at tallet på mennesker som har behov for livreddende nødhjelp har økt kraftig på grunn av krig, konflikt, pandemi og ekstremvær, og er nå på 313 millioner mennesker. Dette medlem viser til denne ekstraordinære situasjonen, samt den pågående sultkrisen flere steder i verden, og mener det er behov for å øke Norges humanitære innsats. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke humanitær bistand ut over regjeringens forslag med 2 mrd. kroner, samt en økning til Verdens matvareprogram (WFP) med 1 mrd. kroner.

Dette medlem viser til sivilsamfunnsorganisasjoners viktige arbeid for langsiktig utvikling og mer rettferdige samfunn, og at nettopp disse aktørene er svært viktig for å nå sårbare og marginaliserte grupper. Dette medlem anser det som viktig å styrke sivilsamfunnsorganisasjonenes arbeid generelt, og ikke minst deres innsats for sårbare grupper gjennom inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne, i kampen mot slaveri og arbeidet mot skadelige skikker som barneekteskap, kjønnslemlestelse og preferanse for sønner. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å styrke sivilsamfunnsposten med 1,5 mrd. kroner ut over regjeringens forslag. Dette medlem viser videre til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett også foreslår å øke likestillingsposten med 200 mill. kroner, med særlig vekt på å følge opp handlingsplanen mot skadelige skikker.

Dette medlem viser til at utdanning er en viktig nøkkel til å redusere fattigdom, og forskningen viser også en klar sammenheng mellom utdanning og økonomisk vekst i et land. Utdanning er også grunnleggende for barns trygghet og muligheter. Dette medlem viser til at det foregår en læringskrise der 9 av 10 barn i Afrika sør for Sahara ikke mestrer selv enkel lesning. UNESCO melder videre at 244 millioner barn står utenfor skolen. Dette medlem merker seg at regjeringen

i denne situasjonen har valgt å halvere utdanningsbistanden i løpet av et år, et kutt på nær 900 mill. kroner som igjen innebærer at 1,2 millioner barn ikke får muligheten til å gå på skolen. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett der det foreslås å øke utdanningsbistanden med 1,2 mrd. kroner.

Dette medlem viser til at global helsebistand har gitt betydelige resultater, og bidratt sterkt til at antall dødsfall blant barn under 5 år er redusert fra 12,6 millioner barn i 1990 til 5 millioner barn i 2020. Covid-19 pandemien viste videre at gode helsesystemer og tilgang til helsetjenester i et land også påvirker andre land, fordi smittsomme sykdommer respekterer ikke landegrensener og ingen er trygge før alle er trygge. Dette medlem vil også påpeke at Norges strategi og arbeid for å bekjempe ikke-smittsomme sykdommer inkludert psykisk sykdom er banebrytende og bør videreføres. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å styrke helsebistanden med 1 mrd. kroner ut over regjeringens forslag. Videre foreslås bevilgningene til Verdens Helseorganisasjon (WHO) og FNs barnefond (UNICEF) økt med henholdsvis 150 mill. kroner og 490 mill. kroner.

Dette medlem viser til at regjeringen Støre har forpliktet seg til å følge opp regjeringen Solbergs løfte om å doble klimabistanden og triple bistand som går til klimatilpasning innen 2025. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett der satsing på fornybar energi styrkes med 500 mill. kroner, miljø og klima posten økes med 1,1 mrd. kroner og posten for matsikkerhet, fisk og landbruk økes med 1 mrd. kroner. Dette medlem understreker at i dette ligger også en betydelig satsing på bærekraftige matsystemer, småbønders muligheter og klimatilpasset landbruk

Dette medlem viser videre til at det ikke vil være bærekraftig om rike land nedprioriterer fattigdomsbekjempelse for å innfri egne globale forpliktelser innen klimafinansiering. Dersom all klimafinansiering hentes innenfor bistandsrammen, er det de mest sårbare, som har bidratt minst til utslipp av klimagasser, som betaler vår klimaregning. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett der det foreslås å sette av 2 mrd. kroner til Klimainvesteringsfondet, som ble etablert av regjeringen Solberg og administreres av Norfund. Foruten en andel risikokapital, kommer disse midlene i tillegg til og ut over bistandsprosenten.

Dette medlem viser til at mange fattige land etterspør rådgivning og eksperthjelp mer enn bistands penger. Dette vil være viktig for å styrke næringsliv og statlige kjernefunksjoner som kan bidra til at samarbeidslandene på sikt klarer seg uten bistand. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti sitt alternative statsbudsjett la inn en økning på 100 mill. kroner for å styrke arbeidet med faglig samarbeid gjennom Kunn-

skapsbanken, og programmene Skatt for utvikling og helse for utvikling er særlig prioritert.

Dette medlem har videre merket seg at prognoser viser at stadig flere av verdens ekstremt fattige vil finnes i Afrika sør for Sahara, og at de mest sårbare og fattigste landene vil falle enda lengre etter om utviklingen fortsetter som i dag. Dette medlem mener Norge må prioritere mer bistand til de fattigste landene, og særlig langsiktig utviklingsbistand til land i Afrika sør for Sahara. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett der det foreslås å øke regionbevilgningen til Afrika sør for Sahara med 750 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Økningen skal konsentreres om Norges partnerland samt Madagaskar.

Dette medlem viser til at stabile kjernebidrag til FN-institusjonene er viktig for å nå de mest utsatte gruppene i verden. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke bevilgningen til FNs utviklingsprogram (UNDP) med 250 mill. kroner og til FNs befolkningsfond (UNFPA) med 200 mill. kroner. For UNFPA er innsatsen mot skadelige skikker som barneekteskap, preferanse for sønner og kjønnslemlestelse prioritert. Dette medlem viser videre til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å styrke Norges bidrag til FNs høykommissær for flyktninger med 50 mill. kroner i forhold til regjeringens budsjettforslag.

Dette medlem viser til at konflikter og brudd på menneskerettighetene er en viktig hindring for utvikling og varig bekjempelse av fattigdom. Vi ser også at forfølgelse av religiøse minoriteter er økende og at trosfriheten er under press flere steder. Det er også klart behov for å styrke arbeidet for funksjonshemmedes rettigheter. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke bevilgningen til arbeid for å sikre menneskerettighetene med 100 mill. kroner.

Dette medlem viser for øvrig til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke bevilgningen til Direktoratet for utviklingssamarbeid NORAD med 10 mill. kroner for å styrke gjennomføring og kontroll av norsk bistand. Videre foreslås det å øke bevilgningen til Utviklingsforskning i sør med 100 mill. kroner, for å bidra til å fremme en mest mulig effektiv utviklingsbistand. Dette medlem viser også til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett foreslår å sette av 20,2 mill. kroner til tilskuddsordningen for arbeidet for kjernefysisk sikkerhet og ikke spredning.

3.4 Oversikt over partienes forslag under rammeområde 4

Sammenligning av budsjettall, kapitler og poster. Rammeområde 4

Tabellen viser forslag til bevilgninger under de respektive kapitler og poster der det er avvik fra regjeringens forslag. Avvik i parentes. Forslaget fra regjeringspartiene Arbeiderpartiet og Senterpartiet har subsidiær tilslutning fra Sosialistisk Venstreparti, og er derfor komiteens tilråding. Øvrige forslag uttrykker alternativbudsjettens standpunkter. I hele tusen kroner.

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S	Komiteens tilråding	H	FrP	SV	R	V	KrF
Utgifter rammeområde 4 (i tusen kroner)									
100	Utenriksdepartementet								
	1 Driftsutgifter	2 430 172	2 430 172 (0)	2 430 172 (0)	2 304 872 (-125 300)	2 430 172 (0)	2 430 172 (0)	2 430 172 (0)	2 430 172 (0)
104	Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet								
	1 Driftsutgifter	10 656	10 656 (0)	10 656 (0)	10 656 (0)	10 656 (0)	9 576 (-1 080)	10 656 (0)	10 656 (0)
115	Næringsfremme, kultur og informasjon								
	21 Spesielle driftsutgifter	23 809	23 809 (0)	23 809 (0)	23 809 (0)	5 809 (-18 000)	23 809 (0)	23 809 (0)	23 809 (0)
	70 Kultur- og informasjonsformål	27 803	27 803 (0)	27 803 (0)	25 950 (-1 853)	27 803 (0)	27 803 (0)	37 003 (+9 200)	22 803 (-5 000)
	71 Næringsfremme	19 364	19 364 (0)	19 364 (0)	18 422 (-942)	10 364 (-9 000)	8 364 (-11 000)	19 364 (0)	9 364 (-10 000)
116	Internasjonale organisasjoner								
	70 Pliktige bidrag	1 419 002	1 419 002 (0)	1 419 002 (0)	1 419 002 (0)	1 419 002 (0)	1 425 452 (+6 450)	1 419 002 (0)	1 419 002 (0)
117	EØS-finansieringsordningene								
	77 EØS-finansieringsordningen 2014-2021	2 437 000	2 437 000 (0)	2 437 000 (0)	1 137 000 (-1 300 000)	2 437 000 (0)	2 437 000 (0)	2 437 000 (0)	2 437 000 (0)
	78 Den norske finansieringsordningen 2014-2021	2 809 000	2 809 000 (0)	2 809 000 (0)	2 807 800 (-1 200)	2 809 000 (0)	2 692 208 (-116 792)	2 809 000 (0)	2 809 000 (0)
118	Utenrikspolitiske satsinger								

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	Komiteens tilråding	H	FrP	SV	R	V	KrF
	70	Nordområdene, Russland og atomsikkerhet	201 533	201 533 (0)	186 533 (-15 000)	201 533 (0)	201 533 (0)	201 533 (0)	201 533 (0)	201 533 (0)
	71	Globale sikkerhetsspørsmål	6 861	6 861 (0)	6 861 (0)	6 861 (0)	6 861 (0)	10 661 (+3 800)	6 861 (0)	6 861 (0)
	72	Nedrustning, ikke-spre- ding og kjernefysisk sikker- het mv.	10 518	20 518 (+10 000)	10 518 (0)	10 518 (0)	30 518 (+20 000)	100 518 (+90 000)	40 518 (+30 000)	30 718 (+20 200)
	74	Forskning, dialog og men- neskerettigheter mv.	27 228	30 228 (+3 000)	32 728 (+5 500)	27 228 (0)	32 228 (+5 000)	30 850 (+3 622)	30 228 (+3 000)	27 228 (0)
	75	Tilskuddsordning for freds- arbeid	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	10 000 (+10 000)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	75	Opplysningsarbeid for fred i Norge	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	15 000 (+15 000)	0 (0)	0 (0)
	76	Humanitære konsekvenser av atomvåpen	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	50 000 (+50 000)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	76	Internasjonalt arbeid mot apartheid og folkemord	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	10 000 (+10 000)	0 (0)	0 (0)
119		Klimainvesteringsfondet								
	76	Risikokapital	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	500 000 (+500 000)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
140		Utenriksdepartementet								
	1	Driftsutgifter	1 732 968	1 732 968 (0)	1 732 968 (0)	1 161 640 (-571 328)	1 732 968 (0)	1 732 968 (0)	1 732 968 (0)	1 732 968 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	133 383	133 383 (0)	133 383 (0)	93 368 (-40 015)	133 383 (0)	133 383 (0)	133 383 (0)	133 383 (0)
141		Direktoratet for utviklings- samarbeid (Norad)								
	1	Driftsutgifter	307 629	307 629 (0)	307 629 (0)	184 577 (-123 052)	307 629 (0)	307 629 (0)	307 629 (0)	317 629 (+10 000)
144		Norsk senter for utveks- lingsamarbeid (Norec)								

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S	Komiteens tilråding	H	FrP	SV	R	V	KrF
	1 Driftsutgifter	55 422	55 422 (0)	55 422 (0)	33 253 (-22 169)	55 422 (0)	55 422 (0)	55 422 (0)	55 422 (0)
	70 Utvekslingsordninger	133 477	133 477 (0)	133 477 (0)	80 086 (-53 391)	133 477 (0)	133 477 (0)	133 477 (0)	133 477 (0)
150	Humanitær bistand								
	70 Nødhjelp og humanitær bi-stand	3 901 289	3 901 289 (0)	3 901 289 (0)	4 851 289 (+950 000)	3 901 289 (0)	11 911 289 (+8 010 000)	4 401 289 (+500 000)	5 901 289 (+2 000 000)
	71 Verdens matvareprogram (WFP)	430 000	430 000 (0)	430 000 (0)	430 000 (0)	430 000 (0)	1 600 000 (+1 170 000)	430 000 (0)	1 430 000 (+1 000 000)
	72 Kjernestøtte til UNRWA	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5 000 (+5 000)	0 (0)	0 (0)
151	Fred, sikkerhet og globalt samarbeid								
	70 Fred og forsoning	420 260	420 260 (0)	420 260 (0)	42 026 (-378 234)	420 260 (0)	440 012 (+19 752)	420 260 (0)	420 260 (0)
	71 Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning	160 060	160 060 (0)	160 060 (0)	112 042 (-48 018)	160 060 (0)	242 801 (+82 741)	160 060 (0)	160 060 (0)
	72 Stabilisering av land i krise og konflikt	144 829	144 829 (0)	144 829 (0)	144 829 (0)	244 829 (+100 000)	314 829 (+170 000)	198 329 (+53 500)	144 829 (0)
	73 FN og globale utfordringer	298 138	298 138 (0)	298 138 (0)	119 255 (-178 883)	298 138 (0)	350 000 (+51 862)	298 138 (0)	298 138 (0)
152	Menneskerettigheter								
	70 Menneskerettigheter	711 617	741 617 (+30 000)	711 617 (0)	426 970 (-284 647)	761 617 (+50 000)	711 617 (0)	711 617 (0)	861 617 (+150 000)
	71 FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR)	197 000	197 000 (0)	197 000 (0)	39 400 (-157 600)	197 000 (0)	197 000 (0)	197 000 (0)	197 000 (0)
153	Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn								
	70 Flyktninger og internt fordrevne	1 320 000	1 320 000 (0)	1 320 000 (0)	2 000 000 (+680 000)	1 370 000 (+50 000)	1 320 000 (0)	1 320 000 (0)	1 320 000 (0)
	71 FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)	630 000	630 000 (0)	630 000 (0)	630 000 (0)	630 000 (0)	900 000 (+270 000)	630 000 (0)	680 000 (+50 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	Komiteens tilråding	H	FrP	SV	R	V	KrF	
159	72	Bærekraftige løsninger og vertssamfunn	809 504	809 504 (0)	809 504 (0)	809 504 (0)	809 504 (0)	926 296 (+116 792)	1 009 504 (+200 000)	809 504 (0)	
	Regionbevilgninger										
	70	Midtøsten og Nord-Afrika	577 011	577 011 (0)	577 011 (0)	115 402 (-461 609)	752 011 (+175 000)	612 011 (+35 000)	727 011 (+150 000)	577 011 (0)	
	71	Europa og Sentral-Asia	517 634	537 634 (+20 000)	517 634 (0)	207 054 (-310 580)	567 634 (+50 000)	700 000 (+182 366)	517 634 (0)	517 634 (0)	
	72	Afghanistan	445 241	445 241 (0)	445 241 (0)	178 096 (-267 145)	525 241 (+80 000)	510 241 (+65 000)	445 241 (0)	445 241 (0)	
	73	Ukraina og naboland	1 975 000	1 975 000 (0)	1 995 000 (+20 000)	1 975 000 (0)	1 975 000 (0)	1 975 000 (0)	3 975 000 (+2 000 000)	11 975 000 (+10 000 000)	
	75	Afrika	2 341 193	2 381 193 (+40 000)	2 091 193 (-250 000)	1 170 596 (-1 170 597)	2 701 193 (+360 000)	2 466 193 (+125 000)	2 491 193 (+150 000)	3 091 193 (+750 000)	
	76	Asia	517 503	517 503 (0)	317 503 (-200 000)	207 001 (-310 502)	647 503 (+130 000)	551 503 (+34 000)	487 503 (-30 000)	517 503 (0)	
160	77	Latin-Amerika og Karibia	195 839	195 839 (0)	195 839 (0)	78 336 (-117 503)	525 839 (+330 000)	195 839 (0)	195 839 (0)	195 839 (0)	
	Helse										
	70	Helse	3 747 297	3 720 797 (-26 500)	3 747 297 (0)	3 372 567 (-374 730)	3 847 297 (+100 000)	4 057 297 (+310 000)	3 847 297 (+100 000)	4 747 297 (+1 000 000)	
	71	Verdens helseorganisasjon (WHO)	235 500	235 500 (0)	235 500 (0)	211 950 (-23 550)	235 500 (0)	250 000 (+14 500)	235 500 (0)	385 500 (+150 000)	
161	72	FNs aidsprogram (UNAIDS)	45 000	45 000 (0)	45 000 (0)	9 000 (-36 000)	45 000 (0)	45 000 (0)	45 000 (0)	45 000 (0)	
	Utdanning, forskning og faglig samarbeid										
	50	Norges forskningsråd - utviklingsområdet	206 650	206 650 (0)	206 650 (0)	206 650 (0)	206 650 (0)	356 650 (+150 000)	206 650 (0)	206 650 (0)	
	70	Utdanning	1 096 798	1 096 798 (0)	1 196 798 (+100 000)	987 118 (-109 680)	1 296 798 (+200 000)	1 978 798 (+882 000)	1 346 798 (+250 000)	2 296 798 (+1 200 000)	
71	Forskning	72 196	72 196 (0)	72 196 (0)	36 098 (-36 098)	72 196 (0)	72 196 (0)	72 196 (0)	172 196 (+100 000)		
72	Kunnskapsbanken og faglig samarbeid	770 714	830 714 (+60 000)	770 714 (0)	462 428 (-308 286)	1 018 214 (+247 500)	770 714 (0)	800 714 (+30 000)	870 714 (+100 000)		

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	Komiteens tilråding	H	FrP	SV	R	V	KrF
162		Næringsutvikling, land- bruk og fornybar energi								
	70	Bærekraftig næringsutvik- ling og handel	324 536	324 536 (0)	324 536 (0)	474 536 (+150 000)	0 (-324 536)	324 536 (0)	324 536 (0)	324 536 (0)
	71	Matsikkerhet, fisk og land- bruk	1 651 966	1 651 966 (0)	1 651 966 (0)	991 180 (-660 786)	1 651 966 (0)	2 351 966 (+700 000)	1 651 966 (0)	2 651 966 (+1 000 000)
	72	Fornybar energi	816 500	816 500 (0)	616 500 (-200 000)	489 900 (-326 600)	874 500 (+58 000)	1 466 500 (+650 000)	816 500 (0)	1 316 500 (+500 000)
	75	Norfund - risikokapital	438 288	438 288 (0)	438 288 (0)	438 288 (0)	338 288 (-100 000)	288 288 (-150 000)	438 288 (0)	438 288 (0)
	76	Norfund klimainvesterings- fond - risikokapital	250 000	250 000 (0)	250 000 (0)	250 000 (0)	0 (-250 000)	250 000 (0)	250 000 (0)	500 000 (+250 000)
163		Klima, miljø og hav								
	70	Miljø og klima	1 714 431	1 794 431 (+80 000)	1 598 931 (-115 500)	171 443 (-1 542 988)	1 714 431 (0)	2 564 431 (+850 000)	1 914 431 (+200 000)	2 814 431 (+1 100 000)
	71	Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling	223 667	223 667 (0)	223 667 (0)	273 667 (+50 000)	223 667 (0)	263 667 (+40 000)	223 667 (0)	223 667 (0)
164		Likestilling								
	70	Likestilling	203 319	203 319 (0)	203 319 (0)	121 991 (-81 328)	203 319 (0)	223 319 (+20 000)	203 319 (0)	403 319 (+200 000)
	71	FNs organisasjon for kvin- ners rettigheter og likestil- ling (UN Women)	100 300	100 300 (0)	100 300 (0)	50 150 (-50 150)	100 300 (0)	120 300 (+20 000)	100 300 (0)	100 300 (0)
	72	FNs befolkningsfond (UNFPA)	589 600	589 600 (0)	589 600 (0)	294 800 (-294 800)	589 600 (0)	630 300 (+40 700)	589 600 (0)	789 600 (+200 000)
170		Sivilt samfunn								
	70	Sivilt samfunn	2 480 665	2 570 665 (+90 000)	2 280 665 (-200 000)	1 240 332 (-1 240 333)	2 580 665 (+100 000)	2 980 665 (+500 000)	2 552 365 (+71 700)	3 980 665 (+1 500 000)
	71	Informasjonstiltak om Nord/Sør-spørsmål	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	15 000 (+15 000)	0 (0)	0 (0)
171		FNs utviklingsarbeid								
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	414 400	454 400 (+40 000)	439 400 (+25 000)	165 760 (-248 640)	464 400 (+50 000)	1 000 000 (+585 600)	464 400 (+50 000)	664 400 (+250 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	Komiteens tilråding	H	FrP	SV	R	V	KrF	
	71	FNs barnefond (UNICEF)	440 600	480 600 (+40 000)	465 600 (+25 000)	176 240 (-264 360)	490 600 (+50 000)	490 600 (+50 000)	440 600 (0)	930 600 (+490 000)	
	72	FNs fellesfond for bærekraftig utvikling	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	70 000 (+70 000)	0 (0)	0 (0)	
	73	FN og multilateralt samarbeid	11 099	11 099 (0)	11 099 (0)	0 (-11 099)	11 099 (0)	11 099 (0)	11 099 (0)	11 099 (0)	
172		Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette									
	70	Verdensbanken	1 276 318	1 276 318 (0)	1 276 318 (0)	765 791 (-510 527)	800 818 (-475 500)	676 318 (-600 000)	1 276 318 (0)	1 276 318 (0)	
	71	Regionale banker og fond	988 451	988 451 (0)	988 451 (0)	593 071 (-395 380)	588 451 (-400 000)	688 451 (-300 000)	988 451 (0)	988 451 (0)	
	72	Strategisk samarbeid	43 300	43 300 (0)	43 300 (0)	25 980 (-17 320)	43 300 (0)	43 300 (0)	43 300 (0)	43 300 (0)	
	73	Gjeldslette	389 578	389 578 (0)	339 578 (-50 000)	389 578 (0)	419 578 (+30 000)	500 000 (+110 422)	389 578 (0)	389 578 (0)	
179		Flyktningtiltak i Norge									
	21	Spesielle driftsutgifter	1 623 976	1 650 476 (+26 500)	1 609 210 (-14 766)	1 623 976 (0)	1 623 976 (0)	1 623 976 (0)	1 623 976 (0)	1 623 976 (0)	
		Sum utgifter rammeområde 4	48 745 628	49 158 628 (+413 000)	47 875 862 (-869 766)	38 118 405 (-10 627 223)	49 914 092 (+1 168 464)	63 041 363 (+14 295 735)	52 513 028 (+3 767 400)	70 750 828 (+22 005 200)	
		Inntekter rammeområde 4 (i tusen kroner)									
		Sum inntekter rammeområde 4	251 576	251 576 (0)	251 576 (0)	251 576 (0)	251 576 (0)	251 576 (0)	251 576 (0)	251 576 (0)	
		Sum netto rammeområde 4	48 494 052	48 907 052 (+413 000)	47 624 286 (-869 766)	37 866 829 (-10 627 223)	49 662 516 (+1 168 464)	62 789 787 (+14 295 735)	52 261 452 (+3 767 400)	70 499 252 (+22 005 200)	

3.5 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innenfor ramme 4 (Utenriks)

I del II til Prop. 1 S (2022–2023) fra Utenriksdepartementet gir regjeringen detaljerte beskrivelser av kapitler og poster, samt sine forslag til utgifter og inntekter for kapitlene innenfor programområde 2 utenriksforvaltning og programområde 3 internasjonal bistand.

KAP. 100 OG 3100 UTENRIKSDEPARTEMENTET

Regjeringen foreslår å bevilge 2 506 mill. kroner på kap. 100 og inntekt på 245 mill. kroner på kap. 3100 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Komiteen gjør oppmerksom på at Utenriksdepartementet forvalter to programområder, programområde 02 Utenriksforvaltning og programområde 03 Internasjonal bistand. Komiteen viser til at i Utenriksdepartementet jobber om lag 60 pst. av utenriksstjernetens ansatte under programområde 02 og om lag 40 pst. av de ansatte jobber under programområde 03. Hvert av disse programområdene har egne driftsbudsjetter. Komiteen viser til at det under kap. 100 Utenriksdepartementet foreslås en bevilgning på 2 506 kroner for 2023. Bevilgningen dekker i all hovedsak lønns- og driftsutgifter til utenriksstjernetens ansatte. Det er en samlet økning på 43,3 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2022, som hovedsakelig skyldes pris- og valutakursjustering.

KAP. 103 REGJERINGENS REPRESENTASJON

Regjeringen foreslår å bevilge 52,83 mill. kroner på kap. 103 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Komiteen viser til at bevilgningen skal dekke regjeringens fellesrepresentasjon for offisielle besøk på stats-, regjeringssjefs- og utenriksministernivå. Komiteen merker seg at det planlegges for økt internasjonal reise- og besøksvirksomhet i 2023.

KAP. 104 KONGEFAMILIENS OFFISIELLE REISER TIL UTLANDET

Regjeringen foreslår å bevilge 10,656 mill. kroner på kap. 104 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Komiteen viser til at bevilgningen dekker utgifter til kongefamiliens offisielle besøk og oppdrag i utlandet. Komiteen merker seg at næringslivets økte behov etter pandemien legges til grunn for planlegging og gjennomføring av kongelige besøk fremover, og vil i den sammenheng understreke den viktige rollen kongehuset spiller som døråpner for norsk næringsliv i utlandet.

KAP. 115 NÆRINGSFREMME, KULTUR OG INFORMASJON

Komiteen viser til at det i Prop. 1 S (2022–2023) foreslås en bevilgning på 70,98 mill. kroner til Utenriksdepartementets virksomhet for å fremme norsk nærings- og kulturliv internasjonalt i 2023.

Komiteen viser til at bevilgningene under dette kapitlet har som intensjon å gi norsk kulturliv, norske bedrifter og kunnskapsmiljøer større muligheter til å lykkes internasjonalt og gjøre dem til attraktive samarbeidspartnere rundt i verden. Videre er det et mål å bidra til økt kunnskap om Norge, norske synspunkter og forhold internasjonalt.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett der det foreslås en økning på 9,2 mill. kroner på kapittel 115 post 70 for å fjerne kuttet i midler til arbeid med eksport av norsk kultur – et arbeid hvis hovedformål er å hjelpe norske kulturaktører å nå et utenlandsk publikum, men som kan få en økt betydning i å fremme norsk kulturell innflytelse i en tid der verdens maktforhold er i endring.

KAP. 116 INTERNASJONALE ORGANISASJONER

Regjeringen foreslår å bevilge 1 419,002 mill. kroner på kap. 116 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023). Komiteen viser til at bevilgningen skal dekke Norges pliktige bidrag og kontingenter til internasjonale organisasjoner. Komiteen vil understreke at Norges interesse av en internasjonal rettsorden der forholdet mellom stater reguleres gjennom en stadig tettere vev av forpliktelser, normer og konvensjoner er blitt satt på spissen det siste året. Internasjonale organisasjoner spiller en viktig og nødvendig rolle i arbeidet for å sikre en slik utvikling. Komiteen merker seg videre at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett foreslår å redusere bevilgningene med 58,2 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2022. Grunnen til dette er at bidraget til FNs fredsbevarende operasjoner er lavere, samt utvikling i valutakurs.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 116 post 70 foreslås økt med 6,45 mill. kroner øremerket Den internasjonale straffedomstolen for å styrke arbeidet med oppfølging av Kampala-tillegget som kriminaliserer angrepskrig.

KAP. 117 EØS-FINANSIERINGSORDNINGENE

Regjeringen foreslår å bevilge 5 246 mill. kroner på kap. 117 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023). Komiteen viser til at bevilgningen skal dekke anslåtte utbetalinger for 2023 som oppfølging av Norges forpliktelser gjen-

nom EØS-avtalen om å bidra til sosial og økonomisk utjevning i Europa.

Komiteen viser til at støtten til sosial og økonomisk utjevning er samlet i to ordninger som til sammen utgjør EØS-midlene. Den ene ordningen er finansiert av Norge alene («Norway Grants»), mens den andre ordningen («EEA Grants») også inkluderer bidrag fra Island og Liechtenstein og er basert på fordelingsnøkkelen for EFTA/EØS.

Komiteen viser videre til at formålet med EØS-finansieringsordningene er todelt: å bidra til å redusere økonomiske og sosiale forskjeller i EØS-området og å styrke de bilaterale forholdene mellom giver- og mottakerland. Komiteen viser til at innsatsen vil være konsentrert om de tre hovedpilarene: et grønt, inkluderende og konkurransedyktig Europa.

Komiteen vil understreke betydningen av at norske myndigheter i oppfølging og styring av EØS-finansieringsordningene etterstreber gode kontrollrutiner og mest mulig åpenhet i alle ledd av saks- og søknadsbehandling under finansieringsordningene.

Post 77 EØS-finansieringsordningen 2014–2022

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, hvor bevilgningen til EØS-finansieringsordningen og den norske finansieringsordningen foreslås redusert. Disse medlemmer viser til den betydelige veksten i de norske EØS-midlene, og ønsker med forslaget å sende et signal om at Norges bidrag til EØS-finansieringsordningene bør reduseres.

Post 78 Den norske finansieringsordningen 2014–2022

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 117 post 78 foreslås redusert med 116,8 mill. kroner på grunn av Polens autoritære utvikling som bryter med forutsetningene for finansieringen. Disse midlene foreslås overført som støtte til mottak av flyktninger i Polen og Moldova under kap. 153, post 72.

KAP. 118 UTENRIKSPOLITISKE SATSINGER

Regjeringen foreslår å bevilge 404,5 mill. kroner på kap. 118 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Komiteen viser til at den totale bevilgningen på budsjettkapittelet dekker spesielle driftsutgifter i forbindelse med satsingsområdene, større internasjonale arrangementer der Norge er vertskap, kvalitetssikring og evaluering av tilskuddsmidler, hospiteringer og sekonderinger, nordområdetiltak, globale sikkerhets spørsmål, nedrustning, klimatiltak, forskning, samt andre tiltak som styrker norsk kompetanse og innsats.

Komiteen viser til at en stor del av bevilgningene til spesielle driftsutgifter går til andre departementers og statlige etaters internasjonale oppdrag på vegne av Utenriksdepartementet.

Komiteen mener nordområdene utgjør vårt strategisk viktigste ansvarsområde, og viser til at tilskuddsordningen Arktis 2030 er et viktig virkemiddel i vårt langsiktige arbeid for å bidra til å opprettholde Arktis og Antarktis som fredelige og stabile regioner. Komiteen merker seg at det norske lederskapet i Arktisk råd 2023–2025 vil være en av regjeringens hovedsatsinger.

Komiteen understreker at krigen i Ukraina fullstendig endrer forutsetningene for samarbeid med Russland og russiske aktører. Det er ikke mulig for Norge å gjennomføre et bredt samarbeid med Russland etter landets folkerettsstridige angrep på Ukraina. Komiteen merker seg at regjeringen like fullt planlegger å ivareta norske kompetansemiljøer om Russland, samt støtte menneskerettighetsforsvarere og frie medier i Russland, i den grad det er mulig.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt, vil understreke betydningen av kompetanse om sikkerhetsutfordringer og det transatlantiske samarbeidet. Gitt dagens sikkerhetspolitiske situasjon, er NATO-samarbeidet viktigere enn på svært mange år, og flertallet støtter tiltak som sikrer forsvarsalliansens politiske og militære relevans.

Komiteen viser videre til at firepartssamarbeidet om verifikasjon mellom Norge Storbritannia, Sverige og USA (Quad Nuclear Verification Partnership), samt norsk engasjement i det internasjonale partnerskapet for verifikasjon av nedrustning (IPNDV), vil videreføres.

Komiteen noterer seg at regjeringen ønsker å videreføre prioriteringene av innsatser under dette kapitlet innenfor klima, hav og marin forsøpling, luftforurensning, utfasing og reform av subsidier til fossile brensler, samt arbeid med klima og sikkerhet.

Komiteen støtter målsettingen om kunnskapsbasert debatt og dialog om sentrale europeiske og internasjonale spørsmål. Vern om menneskerettighetsforsvarere, ytringsfrihet, tros- og livssynsfrihet, likestilling og menneskerettighetene til LHBTI-personer er en grunnleggende del av dette, slik komiteen ser det. Viktige virkemidler inkluderer mer forskning, støtte til deltakelse i sentrale fora og informasjonstiltak. Komiteen noterer seg at regjeringen i Prop. 1 S (2022–2023) foreslår å samle overføringer til Norges forskningsråd over Utenriksdepartementets budsjett til post 50 under dette budsjettkapittelet.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor det foreslås opprettet en ny post under kap. 118 på 50 mill. kroner for å reetablere det humanitære initiativet med forskning og

formidling om humanitære konsekvenser av atomvåpenbruk.

Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor det foreslås opprettet en ny post under kap. 118 på 15 mill. kroner for å gjenopprette og finansiere en egen post til opplysningsarbeid for fred i Norge.

Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor det foreslås opprettet en ny post under kap. 118 på 10 mill. kroner som bidrag til det internasjonale arbeidet mot apartheid og folkemord, i lys av bl.a. menneskerettssituasjonen for uigurer i Kina.

Post 70 Nordområdetiltak, samarbeid med Russland og atomsikkerhet

Komiteens medlemmer fra Høyre påpeker at det etter krigen i Ukraina verken er ønskelig eller mulig å fortsette flere av prosjektene med aktører på myndighetssiden i Russland. Disse medlemmer viser til sitt alternative budsjettforslag hvor bevilgningen på kapittel 118 post 70 foreslås redusert med 15,5 mill. kroner som følge av dette.

Post 71 Globale sikkerhetsspørsmål

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 118 post 71 foreslås økt med 3,8 mill. kroner i lys av den kraftig spente sikkerhetssituasjonen etter Russlands invasjon av Ukraina.

Post 72 Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått å bevilge 10 mill. kroner til en søknadsbasert organisasjonsstøtte for nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet, herunder 2,5 mill. kroner til Nei til atomvåpen, 3 mill. kroner til Norske leger mot atomvåpen (inkludert ICAN Norge), 1,8 mill. kroner til Norges Fredsråd, og 2,7 mill. kroner til Norsk Folkehjelp. Disse medlemmer foreslår derfor at kap. 118 post 72 økes med 10 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 118 post 72 foreslås økt med 40 mill. kroner i lys av den kraftig økte kjernefysiske spenningen etter Russlands invasjon av Ukraina.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en økning på 30 mill. kroner på kap. 118 post 72. Dette medlem mener at i en tid der faren for bruk av atomkrig virker

usedvanlig høy er det viktig å bevare støtte til sivilsamfunn og andre som jobber for nedrustning og ikke-spredning av kjernefysiske våpen.

Post 74 Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått å øke bevilgningen til EU-opplysning, gjennom Europa-bevegelsen og Nei til EU med til sammen 3 mill. kroner, og disse medlemmer foreslår derfor at kap. 118 post 74 økes med 3 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Europa er vårt økonomiske, politiske og kulturelle nærrområde og at kunnskap om kontinentets utvikling er viktigere enn på svært lang tid. Disse medlemmer understreker hvordan samholdet og verdifelleskapet i Europa har blitt forsterket som følge av krigen i Ukraina.

Disse medlemmer mener regjeringens budsjettforslag ikke er tilpasset behovet for kunnskap om utviklingen av samarbeidet i EU i lys av den endrede situasjonen i Europa. Disse medlemmer mener dette både gjelder regjeringens foreslåtte kutt til EU-opplysning, og forslaget om å avvikle tilskuddet til europapolitisk forskning og overføre disse midlene til en ny, mer generell forskningspost. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjettforslag hvor det foreslås å bevilge ytterligere 5 mill. kroner til EU-opplysning, som er to millioner kroner mer enn bevilgningen som blir foreslått i budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen rapportere årlig i budsjettproposisjonen om hvor stor andel av den samlede forskningsposten som går til europapolitisk forskning, og hvilke prosjekter som får forskningsmidler.»

Disse medlemmer understreker betydningen av å bekjempe falske nyheter og desinformasjon for å sikre demokratiet og offentligheten mot påvirkningskampanjer. Med den pågående krigen i Ukraina, vil dette være svært viktig i tiden som kommer, også fram mot kommune- og fylkestingsvalget høsten 2023 og stortingsvalget i 2025. Disse medlemmer vil spesielt trekke frem FFIs rapport 22/01424 Scenarioer for uønsket påvirkning i forbindelse med norske valg, hvor en hovedkonklusjon er at

«[...]forebygging og håndtering av informasjonspåvirkning i forbindelse med norske valg ikke kan løses av valgmyndighetene alene, men krever en felles innsats

på tvers av sektorer og involvering av politikere og politiske partier.»

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjettforslag hvor det foreslås å gi en oppstartbevilgning på 5 mill. kroner for et femårig, tverrfaglig prosjekt i regi av Media City Bergen for å bidra til å øke kunnskap og kompetanse om falske nyheter og desinformasjon i tillegg til å legge til rette for å utvikle nye løsninger i kampen mot disse. Tilskuddet er postert under Kulturdepartementet, og foreslås forvaltet der. Forslaget i alternativt budsjett er en oppfølging av representantforslag fra Høyre om dette temaet, jf. Dokument 8:146 (2021–2022)

Disse medlemmer mener at Norge-Amerika Foreningen (NORAM) gir et verdifullt bidrag for økt samarbeid mellom Norge og Nord-Amerika innen høyere utdanning, og viser til Høyres alternative budsjettforslag der det foreslås å øke bevilgningen til organisasjonen med 0,5 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås en økning på 3 mill. kroner på kap. 118 post 74 øremerket til informasjonsarbeid om Norges forhold til EU. EUs rolle i Europa og i verden er stadig viktigere, samtidig som EU utvikler seg i et tempo vi heller ikke har sett før. Oppdatert og retttidig kunnskap om EU vil være essensielt for at Norges befolkning skal kjenne til rammevilkårene for norsk økonomi og internasjonalt politisk handlingsrom.

KAP. 140 UTENRIKSDEPARTEMENTET

Regjeringen foreslår å bevilge 1 904,428 mill. kroner på kap. 140 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Komiteen viser til at bevilgningen i hovedsak dekker lønns- og driftsutgifter til administrasjon av utviklingssamarbeidet i Utenriksdepartementet og ved utenriksstasjonene, og noterer at om lag 40 pst. av utenriksstasjonens ansatte jobber med forvaltning av utviklingssamarbeidet. Komiteen merker seg at dette er utgifter som kan klassifiseres som offisiell utviklingshjelp i henhold til OECDs utviklingskomites (DAC) regelverk. Komiteen noterer at det legges opp til en reduksjon i reisevirksomheten for 2023.

KAP. 141 DIREKTORATET FOR UTVIKLINGSSAMARBEID (NORAD)

Regjeringen foreslår å bevilge 346,198 mill. kroner på kap. 141 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår en bevilgning på 346,2 mill. kroner til Direktoratet for utviklingssamarbeid. Komiteen viser til at den foreslåtte bevilgningen skal dekke administrasjonsutgifter for Direktoratet for utviklingssamarbeid. Komiteen

viser til at reisebudsjettet foreslås redusert med 3,1 mill. kroner grunnet redusert reisevirksomhet og flytting av 7,8 mill. kroner til kap. 140 Utenriksdepartementet som følge av at Tilskuddsportalen flyttes fra Norad til Utenriksdepartementet. Komiteen merker seg at det foreslås en bevilgning på 19,3 mill. kroner for etablering og drift av en ny IKT-plattform. Komiteen viser til at det foreslås bevilget 38,5 mill. kroner til Norads informasjons- og kommunikasjonsvirksomhet herunder fagbladet Bistandsaktuelt.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjettforslag, der det foreslås å redusere bevilgningen under kap. 1482 post 73 Klima og skogsatsingen (Prop. 1 S (2022–2023) Klima- og miljødepartementet) med 500 mill. kroner for å finansiere andre tiltak.

KAP. 144 NORSK SENTER FOR UTVEKSLINGSSAMARBEID (NOREC)

Regjeringen foreslår å bevilge 238,9 mill. kroner på kap. 144 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Komiteen viser til at den foreslåtte bevilgningen skal dekke utgiftene tilknyttet virksomheten til norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec), både driftsmidler og tilskuddsmidler til utvekslingsordninger. Komiteen merker seg at det i 2023 foreslås å overføre bevilgningsposten som skal dekke finansiering av norske eksperter og praktikanter til internasjonale organisasjoner til dette kapitlet.

KAP. 150 HUMANITÆR BISTAND

Regjeringen foreslår å bevilge 4 331,289 mill. kroner på kap. 150 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Post 70 Nødhjelp og humanitær bistand

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett der det foreslås å styrke posten betydelig. Midlene bør øremerkes hjelp til flyktninger i nærområdene. Dessverre er det stort behov for nødhjelp og humanitær bistand flere steder i verden. Krigen i Ukraina bidrar til å forverre situasjonen for innbyggere i også andre deler av verden. Det er derfor viktig og riktig å hjelpe der nøden er akutt. Disse medlemmer erkjenner at situasjonen for mange vil bli verre, derfor er innsatsen viktig nå og i tiden som kommer. Samtidig er disse medlemmer opptatt av at norske myndigheter og andre givere har på midlene som gis, slik at de når de trengende og ikke går til berikelse av andre.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 150 post 70 foreslås økt med 8 mrd. kroner for å dekke FNs kontor

for koordinering av humanitær bistand (OCHA) sine appeller til humanitær nødhjelp. Det foreslås også å øremerke 10 mill. kroner til støtte til kurdisk Røde Halvmåne for å hjelpe ofrene for Tyrkias invasjoner av Syria og Irak.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås en økning på 500 mill. kroner på kap. 150 post 70. De globale humanitære behovene er større enn noen gang og vi står nå i den største matkrisen i moderne historie. Humanitære bidrag redder liv, reduserer lidelser og bidrar til verdighet i en rekke kriser. Venstre prioriterer derfor humanitær støtte i sitt alternative budsjett. Samtidig mener dette medlem at behovene er såpass akutte at det gjøres en tilleggsbevilgning i form av et engangsbeløp i høystørrelsesorden knyttet til den siste nysalderingen i 2022.

Post 71 Verdens matvareprogram (WFP), kan overføres

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 150 post 71 foreslås økt med 1,17 mrd. kroner i kjernestøtte til Verdens matvareprogram (WFP) for å avhjelpe den globale hungerskrisen.

Post 72 Flyktninger og fordrevne

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 150 post 72 foreslås økt med 5 mill. kroner i kjernestøtte til FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA).

KAP. 151 FRED, SIKKERHET OG GLOBALT SAMARBEID

Regjeringen foreslår å bevilge 1388 mill. kroner på kap. 151 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Komiteen understreker betydningen av initiativ for avspenning, fred og forsoning i dagens spente verdenssituasjon. Komiteen støtter at Norge viderefører arbeidet for kvinners deltakelse i fredsprosesser, aktiv involvering av sivilsamfunnet og ivaretagelse av ofres rettigheter for å bygge varig fred.

Komiteen viser til at Norge er garantistland for fredsavtalen mellom FARC-EP og den colombianske regjeringen, og støtter regjeringens målsetning om å få gjenopptatt forhandlingene med geriljagruppen ELN, samt regjeringens konfliktdempende tiltak i Venezuela. Komiteen registrerer at fredsforhandlingene i Afghanistan brøt sammen da Taliban tok over makten høsten 2021 og at regjeringen ønsker å legge til rette for uformelle dialoger mellom partene i Afghanistan for å bidra til politiske løsninger fremfor militære.

Komiteen mener grenseoverskridende sikkerhetsutfordringer slik som organisert kriminalitet, ulovlig handel, voldelig ekstremisme og potensiell spredning av kjernefysiske våpen skjerpes i en spent global situasjon, noe som også angår Norge. Komiteen registrerer at regjeringen utreder hvilke nedrustningsaktiviteter som kan finansieres som offisiell utviklingshjelp og imøteser at regjeringen legger dette frem for Stortinget.

Komiteen merker seg at klimaforandringer og sviktende matproduksjon skaper økt grobunn for konflikt og sårbarhet for kriser. Komiteen støtter derfor at arbeidet med stabilisering av land i krise og konflikt i økende grad må omfatte matsikkerhet, robuste institusjoner og infrastruktur, i tillegg til inkluderende fredsbygging basert på overgangsrettferdighet.

Komiteen deler regjeringens ønske om et sterkt og handlingskraftig FN, og dermed budsjettforslagets bidrag til reformarbeidet i FN. Komiteen støtter særlig FNs generalsekretærs mål om at FN skal bli bedre i stand til å forebygge voldelig konflikt og skape bærekraftig fred. Komiteen støtter derfor Norges bidrag til UN Peace-building Fund, et fond som i dag er betydelig underfinansiert.

Post 70 Fred og forsoning

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 151 post 70 foreslås økt med 19,8 mill. kroner for å kompensere for økt prisstigning.

Post 71 Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 151 post 71 foreslås økt med 82,7 mill. kroner for å reversere akkumulerte kutt fra 2022 og regjeringens forslag for 2023, i lys av den ansente sikkerhetssituasjonen etter Russlands invasjon av Ukraina.

Post 72 Stabilisering av land i krise og konflikt

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 151 post 72 foreslås økt med 170 mill. kroner for å reversere foreslåtte kutt i stabilisering av land i krise og konflikt.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås en økning på 53,5 mill. kroner på kap. 151 post 72. Økningen er ment å kompensere for kuttene som foreslås av regjeringspartiene, da dette medlem mener at det er viktig å prioritere langsiktig arbeid for å forebygge konflikt for å forhindre at mennesker havner i humanitær nød.

Post 73 FN og globale utfordringer

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 151 post 73 foreslås økt med 51,9 mill. kroner, slik at bevilgningen til FN og globale utfordringer når 350 mill. kroner samlet etter høringsinnspill fra FN-sambandet.

KAP. 152 MENNESKERETTIGHETER

Regjeringen foreslår å bevilge 908,6 mill. kroner på kap. 152 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Komiteen viser til at det foreslås 711,6 mill. kroner til arbeidet for globale menneskerettighetsutfordringer og 197 mill. kroner til FNs høykommissær for menneskerettigheter. Komiteen vil påpeke at menneskerettighetsarbeid som gis bevilgning etter dette kapitlet, både kan være nasjonale og internasjonale aktører og både sivilsamfunnsorganisasjoner, mellomstatlige organisasjoner og nasjonale myndigheter. Komiteen viser videre til at menneskerettighetsarbeid utgjør en av FNs tre sentrale pilarer sammen med fred og sikkerhet og utvikling. Komiteen vil understreke den prioriteringen som ligger til grunn i budsjettet, hvor en styrket ytringsfrihet med særlig vekt på demokratisk handlingsrom, sivilt samfunn og beskyttelse av menneskerettighetsforsvarere skal være styrende for innsatsen på området. Komiteen vil videre peke på at bevilgningen også skal bidra til fremme av kvinners rettigheter og likestilling og til å fremme internasjonale arbeidsstandarder. Komiteen viser til at bevilgningen til OHCHR videreføres, men at andelen som gis som kjernestøtte økes. Øremerkingen skal bidra til å styrke organisasjonens arbeid med ytringsfrihet, beskyttelse av menneskerettighetsforsvarere, tros- og livssynsfrihet og beskyttelse av religiøse minoriteter.

Post 70 Menneskerettigheter

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått en bevilgning til menneskerettigheter på 30 mill. kroner, og disse medlemmer foreslår derfor at kap. 152 post 70 økes med 30 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

KAP. 153 FLYKTNINGER OG INTERNT FORDREVNE

Komiteen merker seg at regjeringen i 2023-budsjettet foreslår å opprette et nytt kapittel, kap. 153 Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn. Komiteen noterer at dette er som oppfølging av Hurdalsplattformens mål om å bygge opp en solidaritetspott innenfor bistandsbudsjettet på minst 5 mrd. kroner for å bedre forholdene for mennesker på flukt og lokalsamfunnene som mottar flyktningene.

Komiteen oppfatter at regjeringen vil fortsette å bygge opp satsingen for flyktninger, fordrevne og vertssamfunn som lansert i Hurdalsplattformen. Komiteen ser at formålet er en helhetlig respons som skal bidra til å øke de fordrevnes verdighet og kontroll over egne liv og egen fremtid. Komiteen merker seg også at regjeringen vil bidra til å legge til rette for at flyktninger og fordrevne skal kunne returnere og reintegreres i sine opprinnelige samfunn når det er mulig.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett der det foreslås en økning på 200 mill. kroner på kapittel 153.

Post 70 Flyktninger og internt fordrevne

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å styrke posten betydelig. Disse medlemmer ser de store utfordringen og lidelsen knyttet til flyktningssituasjonen både for internt fordrevne og andre flyktninger. For at vertsland og humanitære organisasjoner som bidrar i arbeidet med å hjelpe denne gruppen, mener disse medlemmer at bevilgningene til dette formålet må styrkes. Dagens situasjon og hva vi kan forvente i tiden som kommer fordrer at dette arbeidet intensiveres og prioriteres.

Post 71 FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 153 post 71 foreslås økt med 270 mill. kroner i økt kjernestøtte til FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), i møte med den globale flyktningkrisa.

Post 72 Bærekraftige løsninger og vertssamfunn

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor 116,8 mill. kroner foreslås overført fra kap. 117 post 78 til kap. 153 post 72 til mottak av flyktninger, herunder fra Ukraina, til Polen og Moldova.

KAP. 159 REGIONBEVILGNINGER

Komiteen viser til at regjeringen foreslår en bevilgning på 6 569,421 mill. kroner på kap. 159 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Komiteen viser til at bevilgninger over dette kapitlet dekker all langsiktig bilateral bistand til land i Afrika, Asia, Midtøsten, Latin-Amerika og Karibia, og til land på Vest-Balkan og i Øst-Europa.

Komiteen noterer seg at innsatsen over postene bidrar til 2030-agendaen for bærekraftig utvikling.

Komiteen merker seg at det i tillegg opprettes en ny post for bistand til Ukraina og naboland som dekker både humanitær bistand og annen bistand.

Post 70 Midtøsten og Nord-Afrika, kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2022–2023) foreslår totalt 577,011 mill. kroner til denne posten. Komiteen viser til at bevilgningen dekker støtte til enkeltland og regionale tiltak i Midtøsten og Nord-Afrika og at en stor del av bevilgningen planlegges brukt på støtten til Palestina. Komiteen merker seg at de prioriterte områder under posten er å styrke samfunnsinstitusjoner, fremme godt styresett og menneskerettigheter, skape jobber, økonomisk vekst, næringsutvikling, styrke seksuell og reproduktiv helse og rettigheter og klimatilpasning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, hvor denne posten foreslås kuttet kraftig. Disse medlemmer viser til at innholdet i palestinske skolebøker har vært gjenstand for komiteens oppmerksomhet både i Innst. 7 S (2019–2020) og Innst. 7 S (2020–2021). Det har også i senere tid fremkommet at innholdet i en del av undervisningsmateriellet ikke holder den standarden som er forutsatt. Disse medlemmer mener det er uakseptabelt at barn utsettes for politisk propaganda som bygger opp under konflikten med Israel. Disse medlemmer ser at det fortsatt er behov for å holde tilbake midler til de palestinske selvstyremyndighetene frem til myndigheten endrer sin praksis med propaganda i skolene med forherligelse av terrorister og godtgjørelse til terroristenes familier.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at regjeringen i sitt forslag skriver:

«Norsk bistand til Palestina går ikke til palestinske fanger i israelske fengsler, og heller ikke til organisasjoner med hovedformål om å boikotte, desinvestere og sanksjonere (BDS).»

Disse medlemmer viser til at BDS i dag er en stor global bevegelse hvor både fagforeninger, akademikere, kirkesamfunn og andre sivilsamfunnsorganisasjoner er tilsluttet. Disse medlemmer mener regjeringen ikke skal ekskludere organisasjoner som har uttrykt støtte til BDS fra sine støtteordninger for utvikling i Palestina.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 159 post 70 foreslås økt med 35 mill. kroner, hvorav 15 mill. kroner øremerkes til palestinske organisasjoner som Israel har terrorlistet, 10 mill. kroner øremerkes til gjenoppbygging i Gaza og 10 mill. kroner øremerkes gjenoppbygging i Kobane.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett der det foreslås en øk-

ning på 150 mill. kroner på kap. 159 post 70 for å bidra til langsiktig bilateral bistand til land i Midtøsten og Nord-Afrika for å forhindre fattigdom og konflikt og fremme bærekraftig utvikling og demokratiske prinsipper.

Post 71 Europa og Sentral-Asia, kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2022–2023) foreslår 517,634 mill. kroner i områdebevilgning til Europa og Sentral-Asia. Dette inkluderer støtte til tiltak på Vest-Balkan, Øst-Europa og Sentral-Asia. Komiteen merker seg at posten også omfatter støtte til prosjekter og programmer i regi av OSSE og Europarådet, som kan regnes som offisiell utviklingsbistand (ODA) i henhold til OECDs utviklingskomité (DAC). Komiteen noterer seg at bevilgningen primært skal støtte bærekraftsmål 16 – Fremme fredelige og inkluderende samfunn med sikte på bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått en bevilgning til Regionbevilgninger - Europa og Sentral-Asia på 20 mill. kroner, og disse medlemmer foreslår derfor at kap. 159 post 71 økes med 20 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag. Bevilgningen øremerkes arbeid med menneskerettigheter og demokrati.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 159 post 71 foreslås økt med 182,4 mill. kroner i økt regionbevilgning til Europa og Sentral-Asia for å kompensere for krigen i Ukraina. Til denne bevilgningen skal det knyttes krav til trepartssamarbeid og representasjon av fagbevegelse.

Post 72 Afghanistan, kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2022–2023) foreslår 445,241 mill. kroner til regionbevilgning til Afghanistan. Bevilgningen dekker langsiktig bistand til Afghanistan. Komiteen merker seg at etter Talibans maktovertakelse i august 2021 gis det ikke lenger støtte til myndighetene eller til myndighetsstyrte programmer. Komiteen merker seg at bevilgningen støtter opp under bærekraftsmål 16 – Fremme fredelige samfunn for bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer. Bevilgningen støtter også opp under andre bærekraftsmål, som 1 – Utrydde alle former for fattigdom i hele verden, 4 – Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle, 5 – Oppnå likestil-

ling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet, og 8 – Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, hvor denne posten foreslås kuttet betydelig. Disse medlemmer ser ikke noen positiv utvikling i Afghanistan etter at Taliban overtok makten i landet. Disse medlemmer mener Afghanistan har utviklet seg raskt i negativ retning, Særlig kvinner og jenter blir forhindret fra å ta del i utdanning og arbeidsliv. Regjeringens samtaler med Taliban har tydelig ikke hatt noen positiv innvirkning på utviklingen i landet. Disse medlemmer oppfatter at Taliban blir sett på som legitime myndigheter og at bistanden til landet er med på å forsterke dette inntrykket også internasjonalt. Disse medlemmer ønsker derfor å stanse bistanden til Afghanistan.

Komiteens medlem fra Rødt mener Norge har et særlig ansvar for situasjonen i Afghanistan, og viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 159 post 72 foreslås økt med 65 mill. kroner. Dette tilskuddet skal gå til arbeid for kvinner og minoriteters rettigheter, utdanning og helse.

Post 73 Ukraina og naboland, kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2022–2023) foreslår 1 975,0 mill. kroner til posten Ukraina og naboland. Denne bevilgningen dekker humanitær bistand, driftsstøtte til den ukrainske staten og til enkelte berørte naboland, og gjenoppbygging i Ukraina. Bevilgningen kan også dekke annen langsiktig bistand til Ukraina.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener det er avgjørende at Norge bidrar til fortsatt militær, humanitær og politisk støtte til Ukraina, og samarbeider tett med våre allierte og partnere om denne innsatsen. Disse medlemmer mener Norge bør delta i brede, internasjonale initiativ for gjenoppbygging av Ukraina, slik som EU-kommisjonens koordineringsplattform Ukraine Reconstruction Platform og Verdensbankens finansieringsmekanisme Ukraine Relief, Recovery and Reconstruction Trust Fund. Disse medlemmer understreker at vi ikke kjenner det fulle omfanget av ødeleggelsene og brutaliteten som er begått i Ukraina, og at krigen fortsatt pågår med uforminskert styrke. Russland ødelegger i stadig større grad sivil infrastruktur som vann- og energiforsyning, og bomber i stykker boliger.

Disse medlemmer viser til at det stadig avdekkes massegraver i frigjorte ukrainske områder. Disse medlemmer viser til at International Commission on Missing Persons (ICMP) har sendt søknad til Utenriksdepartementet om støtte til sitt igangsatte arbeid i

Ukraina. Disse medlemmer viser til behovet for å identifisere ofre for krigen for å få vite hva som har skjedd og for å kunne samle bevis mot krigsforbrytere. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjettforslag hvor det foreslås å bevilge 20 mill. kroner til ICMPs arbeid i Ukraina over kapittel 159 post 73.

Disse medlemmer merker seg at regjeringen i budsjettavtalen med Sosialistisk Venstreparti har besluttet å fremme en sak for Stortinget våren 2023 om langsiktig støtte til Ukraina. Disse medlemmer mener det er avgjørende med en betydelig norsk støtte til Ukraina og innsats til landets gjenoppbygging. Disse medlemmer merker seg at budsjettavtalen ikke sier noe om størrelse eller innretning på støtten. Disse medlemmer har gitt uttrykk for viktigheten av å involvere Stortinget i dette arbeidet helt fra starten og ikke komme til Stortinget med en ferdig løsning som partiene inviteres til å støtte. Gjenoppbyggingen av og den langsiktige støtten til Ukraina vil vare i mange år og må være godt forankret i Stortinget så forpliktelsene vil stå seg over skiftende flertall. Disse medlemmer merker seg at statsministeren under finansdebatten signaliserte at de parlamentariske lederne vil bli invitert til et møte om støttepakken før jul, og mener dette er gode signaler. Disse medlemmer forventer at regjeringen følger opp dette.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås en økning på 2 mrd. kroner på kap. 159 post 73 til støtte for langsiktig gjenoppbygging av Ukraina. Dette medlem vil påpeke at Russlands folkerettsstridige invasjon av Ukraina er brutal, tar livet av tusenvis av sivile og legger ukrainske byer i ruiner. Det er fornuftig å legge til grunn at krigen i Ukraina vil bli langvarig, og at landet vil ha enorme behov for gjenoppbygging etter at sivile mål og landets infrastruktur, særlig innen energi, blir utsatt for målrettede angrep. Dette medlem mener videre at Norge er unikt posisjonert til å ta en finansiell og politisk lederrolle i gjenoppbyggingen av Ukraina. De høye energiprisene, som er et direkte resultat av krigen, gir Norge usedvanlig store inntekter og et større handelsrom enn mange av våre europeiske naboer.

Dette medlem imøteser regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti sitt forslag for et rammeverk for et større, flerårig bidrag til gjenoppbygging av og støtte til Ukraina for Stortinget første halvår i 2023. Dette initiativet er positivt, men dette medlem mener for det første at Ukrainas langsiktige behov for støtte er så pass godt kjent at økt støtte burde prioriteres i statsbudsjettet for 2023. For det andre mener dette medlem at Ukraina har så pass akutte behov gjennom vinteren 2022/2023, at det også bør gjøres en tilleggsbevilgning i form av et engangsbetrag i høy størrelsesorden knyttet til den siste nysalderingen i 2022.

Post 75 Afrika, *kan overføres*

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2022–2023) foreslår 2 341,193 mill. kroner i områdebevilgning til Afrika. Bevilgningen dekker bilaterale tematiske satsinger i Afrika sør for Sahara, med hovedvekt på langsiktig utviklingssamarbeid i partnerland og andre utvalgte land. Komiteen merker seg at bevilgningen dekker 11 av bærekraftmålene og har som mål å bidra til økt stabilitet og sikkerhet, forbedret styresett og styrke den økonomiske og sosiale bærekraften.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått en bevilgning til Regionbevilgninger - Afrika på 40 mill. kroner, og disse medlemmer foreslår derfor at kap. 159 post 75 økes med 40 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag. Bevilgningen øremerkes arbeid med menneskerettigheter og demokrati.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjettforslag der det foreslås å redusere bevilgningene på denne posten med 250 mill. kroner for å prioritere andre formål.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett der det foreslås en økning på 150 mill. kroner på kap. 159 post 75 for å bidra til langsiktig bilateral bistand til land i Afrika sør for Sahara i henhold til det enkelte lands lokale kontekst, prioriteringer og behov. Å forhindre fattigdom og konflikt og fremme bærekraftig utvikling og demokratiske prinsipper er viktige overordnede prioriteringer.

Post 76 Asia, *kan overføres*

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2022–2023) foreslår 517,503 mill. kroner på denne posten som dekker bistand til land i Asia og Oseania med hovedvekt på langsiktig utviklingssamarbeid, særlig i partnerlandene Indonesia, Myanmar og Nepal. Komiteen merker seg at bevilgningen skal bidra til økt sikkerhet og stabilitet, forbedret styresett og styrking av økonomisk og sosial utvikling.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjettforslag der det foreslås å redusere bevilgningene på denne posten med 200 mill. kroner for å prioritere andre formål.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å kutte 30 mill. kroner i faglig samarbeid med Kina.

Post 77 Latin-Amerika og Karibia, *kan overføres*

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2022–2023) foreslår 195,839 mill. kroner på denne posten

som inkluderer bistand til Latin-Amerika og Karibia med særlig vekt på tiltak av langsiktig karakter i partnerlandet Colombia, i Haiti og i Guatemala. I tillegg støtter bevilgningen enkelte regionale satsinger i Karibia, bl.a. på miljø, klima og marin forsøpling. Komiteen merker seg at bevilgningen skal bidra til økt sikkerhet og stabilitet, forbedret styresett og styrking av økonomisk og sosial utvikling.

KAP. 160 HELSE

Komiteen viser til at regjeringen foreslår å bevilge 4 027,8 mill. kroner på kap. 160 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Komiteen viser til at denne bevilgningen dekker støtte til tiltak som skal redusere sykdomsbyrde og dødelighet i utviklingsland, slik som bekjempelse av smittsomme sykdommer, styrking av seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, samt faglig bistand for å oppnå universell helsedekning. I tillegg gis det bidrag til Verdens helseorganisasjon (WHO) og FNs aidsprogram (UNAIDS) over dette kapitlet.

Komiteen viser til at Covid-19-pandemien illustrerte tydelig betydningen av investeringer i helse, spesielt i land med svake helse-systemer. Komiteen trekker spesielt frem behovet for norsk innsats for å bidra til FNs bærekraftsmål 3 om god helse, og hvordan denne støtten i hovedsak går til globale finansieringsmekanismer og støtte til forskning og produktutvikling, i tillegg til seksuell og reproduktiv helse og rettigheter.

Komiteen er kjent med at en stor del av bevilgningen til global helse er bundet opp i langsiktige avtaler med de globale helsefondene. Dette inkluderer bevilgninger til finansiering av vaksiner og vaksinasjonsprogrammer slik som Gavi og CEPI. Komiteen merker seg at norsk innsats har bidratt til å øke vaksinasjonsgraden i utviklingsland.

Komiteen merker seg videre at dødeligheten av HIV, tuberkulose og malaria er redusert globalt, at forekomsten av ikke-smittsomme sykdommer i lavinntektsland har gått ned, og at ressursbruken på helseformål i utviklingsland er økt de siste årene.

Komiteen noterer seg at budsjettforslaget ikke inneholder noen styrking av bevilgningene til Verdens helseorganisasjon (WHO) eller FNs Aidsprogram (UNAIDS).

Post 70 Helse

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått å øke ODA-godkjente flyktningutgifter i Norge på kap. 179 post 21 på 26,5 mill. kroner, og at kap. 160 post 70 reduseres tilsvarende. Disse medlemmer foreslår derfor at kap. 160 post 70 reduseres med 26,5 mill. kro-

ner, sammenlignet med regjeringens forslag og at kap. 160 post 70 reduseres med 26,5 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Rødt etterspør en større satsning på seksuelle og reproduktive rettigheter, psykisk helse og arbeid mot ikke-smittsomme sykdommer. Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 160 post 70 foreslås økt med 300 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett der det foreslås en økning på 100 mill. kroner på kap. 160 post 70 for å bedre helse i utviklingsland. De siste årene har vist oss hvor tett sammenvevd den globale helsesituasjonen er, og støtte helsetilbud til mennesker i land i utvikling vil gi økt verdighet og bedre livsvilkår.

KAP. 161 UTDANNING, FORSKNING OG FAGLIG SAMARBEID

Regjeringen foreslår å bevilge 2 146,4 mill. kroner på kap. 161 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Komiteen støtter at overføringer fra bistandsbudsjettet til Norges forskningsråd samles i post 50 under kapittelet for å gi enklere budsjettering og oversikt.

Komiteen mener satsing på utdanning, forskning og faglig samarbeid er en viktig grunnstein og forutsetning for å oppnå norske utenrikspolitiske og utviklingspolitiske målsettinger.

Komiteen vil understreke at utdanning er en forutsetning for økt yrkesdeltakelse, økt menneskelig og økonomisk utvikling og økt likestilling. Komiteen vil særlig framheve hvor viktig det er at jenters mulighet til utdanning styrkes, og at denne satsingen kan sikre at jenter kommer tilbake på skolen etter pandemien.

Post 70 Utdanning

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at investering i utdanning er også en investering i utvikling. Millioner av barn har ikke kommet tilbake på skolen etter covid-19-pandemien, og de fleste av dem er jenter. Mange av dem giftes nå bort og får barn mens de er barn, i stedet for å gå på skolen. Disse medlemmer viser til at bistanden til utdanning ble doblet under regjeringen Solberg. På ett år har regjeringen Støre mer enn halvert den, og trukket tilbake langsiktige forpliktelse Stortinget allerede har vedtatt. Disse medlemmer ønsker å gjenopprette Norges rolle som en pålitelig og forutsigbar partner for arbeidet med å fremme utdanning globalt, og viser til Høyres alternative budsjettforslag der det foreslås å øke bevilgningen på kapittel 161 post 70 med 100 mill. kroner.

Disse medlemmer merker seg at dette formålet heller ikke ble prioritert i budsjettavtalen mellom regje-

ringen og Sosialistisk Venstreparti, og at regjeringens foreslåtte kutt dermed blir stående.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 161 post 70 foreslås økt med 882 mill. kroner for å reversere akkumulerte kutt i UNICEFs utdanningsarbeid siden 2021.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås en økning på 250 mill. kroner på kap. 161 post 70. Utdanning er nøkkelen til å oppnå menneskelig og bærekraftig utvikling, og tar mennesker ut av fattigdom og kriminalitet.

Post 72 Kunnskapsbanken og faglig samarbeid

Komiteen vil understreke viktigheten av at norske forskningsmiljø med høy kompetanse på prioriterte utenriks- og utviklingspolitiske temaer støttes, og at det legges til rette for internasjonalt forskningssamarbeid som bygger opp under FNs bærekraftsmål.

Komiteen merker seg at budsjettframlegget medfører en satsing på faglig samarbeid gjennom blant annet Kunnskapsbanken for å styrke kompetanse og kapasitet i offentlige institusjoner i land Norge samarbeider med. Komiteen registrerer at programmet Olje for utvikling skal fases ut innen 2024 og det nye programmet Landbruk for utvikling lanseres høsten 2022.

Komiteen støtter at kunnskapsutvekslingen i det faglige samarbeidet ikke bare skal bidra til bedret forvaltning, men også til mer åpenhet, ansvarlighet og integritet hos myndighetene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått en bevilgning til Kunnskapsbanken på 60 mill. kroner, hvorav at 20 mill. kroner skal øremerkes Skatt for utvikling, og disse medlemmer foreslår derfor at kap. 161 post 72 økes med 60 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 161 post 72 foreslås økt med 150 mill. kroner, hvorav 100 mill. kroner øremerkes Kunnskapsbanken: Skatt for utvikling, og 50 mill. kroner øremerkes Kunnskapsbanken: Likestilling for utvikling.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett der det foreslås en økning på 30 mill. kroner på kap. 161 post 72, rettet mot programmet Skatt for utvikling med formål om å hjelpe land ta inn skatteinntekter.

KAP. 162 NÆRINGSUTVIKLING, LANDBRUK OG FORNYBAR ENERGI

Regjeringen foreslår å bevilge 5 471,2 mill. kroner på kap. 162 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Post 70 Næringsutvikling og handel

Komiteen viser til at det foreslås bevilget 324,5 mill. kroner til dette formålet, og at prioriteringene neste år vil bidra til næringsutvikling som kan redusere de sosio-økonomiske konsekvensene av covid-19 i utviklingsland og knyttet til utføring i forsyningskjeder og økte matvarepriser som følge av krigen i Ukraina. Komiteen har merket seg at arbeidet særlig skal rettes mot å skape bærekraftige arbeidsplasser i de minst utviklede landene i Afrika sør for Sahara og prioritere tiltak innenfor landbruk og havbaserte næringer, samt å bidra til økt digitalisering. Slik skal koblingen mellom næringsutvikling og sultbekjempelse styrkes. Bevilgningen skal også dekke investeringer, økt handel og strategisk partnerskap i utviklingsland.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås å øke bevilgningen til næringsutvikling og handel. Disse medlemmer mener at en lønnsom og ansvarlig privat sektor som bidrar til jobbskaping og skatteinntekter, samt lokal, regional og internasjonal handel, er nøkler til fattigdomsreduksjon.

Post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk

Komiteen merker seg at det foreslås en bevilgning på 1 652 mill. kroner til dette formålet, noe som er en økning på 200 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2022. Komiteen viser til at den nye strategien om matsikkerhet i utviklingspolitikken vil legge føringer for prioriteringene under bevilgningene.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 162 post 71 foreslås økt med 700 mill. kroner øremerket FN's organisasjon for ernæring og landbruk, for å styrke matforsyning og matsuverenitet i møte med menneskeskapte klimaendringer.

Post 72 Fornybar energi, kan overføres

Komiteen viser til at det foreslås bevilget 816,5 mill. kroner til dette formålet. Bevilgningene dekker tiltak som skal øke tilgangen til bærekraftig energi og redusere klimagassutslipp i utviklingsland. Komiteen merker seg at midlene på posten anvendes som utgangspunkt på områder hvor Norge kan bidra med særlig kompetanse, primært fornybar energiproduksjon fra vann, vind, sol og jordvarme.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjettforslag der det foreslås å redusere bevilgningene på denne posten med 200 mill. kroner for å prioritere andre formål.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Norges løfte om å doble klimafinansieringen innen 2026, samt Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 162 post 72 foreslås økt med 650 mill. kroner til fornybar energi for å nå denne ambisjonen.

Post 73 Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC), kan overføres

Komiteen merker seg at bevilgningene til Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC) foreslås flyttet til kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 70 Verdensbanken for 2023. Dette da IFC tilhører Verdensbankgruppen.

Post 75 Norfund – tapsavsetting og Post 95 Norfund – grunnfondskapital ved investeringer i utviklingsland

Komiteen merker seg at det foreslås bevilget 438,3 mill. kroner på post 75 Norfund – risikokapital og 1 239,9 mill. kroner på post 95 til grunnfondskapital til Norfund. Komiteen viser til at Norfund bidrar til utvikling av lønnsomme virksomheter innen sektorene ren energi, finans, grønn infrastruktur og vekstkraftige bedrifter, inkludert i verdikjeden for landbruk. Komiteen viser til at forretningsområdet fornybar energi får høyere prioritet enn tidligere etter en vedtektsendring i 2022 med mål om at andelen investeringer i fornybar energi skal være om lag 60 pst. av tilført kapital.

Post 76 Norfund klimainvesteringsfond – risikokapital og Post 96 Norfund klimainvesteringsfond – kapitalinnskudd

Komiteen viser til at bevilgningen dekker risikokapital for Klimainvesteringsfondet som ble opprettet våren 2022 og den årlige tilførselen av ny investeringskapital til Klimainvesteringsfondet. Investeringene gjøres i fornybar energi, samt utvalgte tilknyttede teknologier slik som lagring og kraftoverføring. Komiteen merker seg at det foreslås bevilget 1 000 mill. kroner for 2023, fordelt med 250 mill. kroner på post 76 Norfund klimainvesteringsfond – risikokapital og 750 mill. kroner på post 96 Norfund klimainvesteringsfond – grunnfondskapital.

KAP. 163 KLIMA, MILJØ OG HAV

Regjeringen foreslår å bevilge 1 938,1 mill. kroner på kap. 163 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Komiteen viser til den foreslåtte bevilgningen, og til at norsk klimafinansiering til utviklingsland skal innrettes slik at den bidrar til at utviklingslandene når må-

lene sine under Parisavtalen. Komiteen noterer seg videre at støtten til Det grønne klimafondet (GCF) vil videreføres i henhold til inngått avtale at forhandlingene om påfyllingen av fondet for perioden 2024–2027 vil konkluderes i 2023.

Komiteen støtter at arbeid for klima, miljø og hav skal utgjøre ett av Norges hovedsatsingsområder. Komiteen viser til at norsk innsats innen klima og miljø i hovedsak skal gå til finansiering av utslippsreduksjoner og klimatilpasningstiltak, samt teknologisamarbeid i utviklingsland.

Komiteen ønsker særlig å trekke frem at Norge, som en høyteknologisk maritim nasjon, har verdifulle fortrinn når det kommer til bekjempelse av marin forsøpling. Et spesielt viktig tiltak i denne sammenheng er, etter komiteens syn, å øke kapasiteten for å hindre utslipp av avfall og plast til havet, samt å bidra til utvikling av bærekraftig havøkonomi i utviklingsland.

Post 70 Miljø og klima

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått en bevilgning til miljø og klima, klimatilpasning, på 80 mill. kroner, og disse medlemmer foreslår derfor at kap. 163 post 70 økes med 80 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjettforslag der det foreslås å redusere bevilgningene på denne posten med 115 mill. kroner for å prioritere andre formål.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Norges løfte om å doble klimafinansieringen innen 2026, samt Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 163 post 70 foreslås økt med 850 mill. kroner til miljø og klima for å nå denne ambisjonen.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås en økning på 200 mill. kroner på kap. 163 post 70. Å styrke klimabistanden er viktig for å nå målene i Parisavtalen og mobilisere til felles innsats, og Venstre ønsker å ta Norge nærmere en dobling av klimabistand innen 2025.

Post 71 Bærekraftig hav og tiltak mot marin forsøpling

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, hvor denne posten foreslås styrket. Disse medlemmer mener at maritim forsøpling og plast i havet utgjør en stor trussel mot livet i havet. Med det er også verdens matvarer ressurser og mangfold i fare. Plast og maritim forsøpling er synlig og tydelig over hele ver-

den, i alle verdenshavene. Plast som kommer inn i næringskjeden og kjemikalier og annen forurensning som påvirker liv i havet, medføre en helserisiko også for mennesker. Ringvirkningen blir store og alvorlige. Dermed dette ikke gripes fatt i, vil vi stå overfor store utfordringer i tiden som kommer. Artsmangfold vil rammes samtidig som flere av kjemikaliene som kommer ut i havet medfører at forplantningsevnen hos både fisk og havdyr blir redusert. Derfor mener disse medlemmer at det er viktig å satse på konkrete tiltak for å løse problemet.

KAP. 164 LIKESTILLING

Regjeringen foreslår å bevilge 893,219 mill. kroner på kap. 164 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Komiteen ser på satsing for likestilling internasjonalt som en grunnpilar i Norges utenrikspolitiske arbeid. Komiteen mener at en rettferdig verden også er en likestilt verden. Kvinners aktive deltakelse i samfunnet skaper utvikling og vekst. Bevilgningen skal bidra til FNs bærekraftsmål 5 om likestilling og dekker målrettede tiltak for å fremme jenters og kvinners rettigheter, deltakelse og posisjon i samfunnet.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, som styrker bevilgningene til likestillingsarbeid, FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women) og gir økt kjernestøtte til FNs befolkningsfond UNFPA for å styrke kampen for kvinners rettigheter.

Post 70 Likestilling, kan overføres

Kvinnens og jenters rett til seksuell og reprodutiv helse er en forutsetning for likestilling. Derfor er komiteen opptatt av at også denne rettigheten forsterkes gjennom Norges satsing på likestilling og gjennom bevilgningen til FNs befolkningsfond.

Post 71 FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women), kan overføres

Komiteen viser til det arbeidet som gjøres av FNs organisasjon for kvinners rettigheter og Likestilling (UN Women). Norges bidrag til organisasjonen skal blant annet bidra til at marginaliserte og sårbare kvinner prioriteres og at konsekvenser av klimaendringer og teknologisk utvikling for likestilling tillegges økt vekt.

Post 72 FNs befolkningsfond (UNFPA)

Komiteen støtter forslaget om at bevilgningen på posten skal bidra til at FNs befolkningsfond (UNFPA) kan fortsette arbeidet for seksuelle og reprodutiv helse og rettigheter og at kvinner skal kunne bestemme over egen kropp, samt å støtte UNFPA rolle i humanitære situasjoner.

KAP. 170 SIVILT SAMFUNN

Regjeringen foreslår å bevilge 2480, 7 mill. kroner på kap. 170 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Komiteen merker seg at bevilgningen dekker støtte til tiltak som skal styrke sivil samfunn i utviklingsland, inkludert deres evne og kapasitet til å fremme utvikling og samfunnsendring. Det gis hovedsakelig støtte til norske organisasjoner, men også til internasjonale og nasjonale organisasjoner. De norske og internasjonale organisasjonene har nært samarbeid med nasjonale og lokale partnerorganisasjoner i utviklingslandene. Komiteen viser til at støtten til sivil samfunn skal bidra til å skape varige samfunnsendringer basert på menneskerettigheter og demokratiske rettsstatsprinsipper. Komiteen gjør oppmerksom på at mange har begrenset tilgang på utdanning, helse og nødhjelp, og at hjelpen spiller en avgjørende rolle for å bekjempe fattigdom og er med på å bygge opp demokratiske strukturer. Komiteen peker på at mange av de sivile organisasjonene som tar imot norsk bistand, arbeider i land der menneskerettigheter står svakt. Innbyggerne i disse landene er ofte sårbare for klimaendringer og andre kriser. Komiteen viser til uro over at menneskerettigheter og arbeid for likestilling er under press mange steder. Et sterkt og uavhengig sivil samfunn er viktig for demokratisk utvikling og arbeid mot fattigdom.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor det foreslås opprettet en ny post under kap. 170 på 15 mill. kroner til å gjenopprette egen post for informasjonstiltak om Nord/Sør-spørsmål.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at det sivile samfunn og sivilsamfunnsarbeid er en grunnleggende drivkraft for demokrati og menneskerettigheter, og at sivilsamfunnsorganisasjonene også er viktige «vaktbikkjer» og bidragsyttere for å sikre at bistand når fram til de som trenger det mest. Styrking av sivilsamfunn i sør blir stadig viktigere i kampen for demokratiske rettigheter som forsamlings- og ytringsfrihet og inkluderende utvikling. Særlig i en tid der sivilsamfunnsorganisasjoner er under press flere steder i verden, er det viktig å opprettholde og styrke denne bistanden. Dette medlem viser videre til at satsing på frivillige organisasjoner er effektiv bistand. Kirker og andre sivilsamfunnsaktører har hatt en nøkkelrolle i oppbyggingen av store deler av skoletilbud og helsetilbud i mange lavinntektsland. I flere områder er det også sivilsamfunnsorganisasjoner som har det beste nettverket og «infrastrukturen» for å få fram bistanden.

Dette medlem viser til viktigheten av arbeidet mot det moderne slaveri og skadelige skikker som

kjønnslemlestelse, tvangsekteskap og «preferanse for sønner». Sivilsamfunnsorganisasjonene er spydspisser for å nå fram med hjelp til de mest sårbare og marginaliserte gruppene i et samfunn, inkludert ofrene for disse ødeleggende praksisene.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti viser til at Norge i 2022 var arrangør av toppmøtet «Global Disability Summit» og at «Likestilling for alle», en strategi for inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne i utviklingspolitikken, ble lansert i vår. Begge disse prosjektene ble startet opp av regjeringen Solberg og videreført av dagens regjering. Disse medlemmer merker seg dette tverrpolitiske engasjementet og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med en konkret implementeringsplan med årlige måltall for strategien 'Likestilling for alle'»

Komiteens medlemmer fra Rødt og Kristelig Folkeparti fremmer på samme grunnlag følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om å komme tilbake med en opptrappingsplan for den målrettede bistanden til inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne til minimum 1 prosent av bistandsmidlene innen 2025, samt en styrking av inkludering i all norsk bistand inkludert den humanitære bistanden.»

Post 70 Sivilt samfunn

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått en bevilgning til Sivilsamfunn på 90 mill. kroner, og disse medlemmer foreslår derfor at kap. 170 post 70 økes med 90 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjettforslag der det foreslås å redusere bevilgningene på kap. 170 post 70 (sivil samfunn) med 200 mill. kroner for å prioritere andre formål.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 170 post 70 foreslås økt med 500 mill. kroner, som skal gå til fagbevegelsen, urbefolkning, miljøbevegelsen, minoriteter og kvinnebevegelser i land som mottar næringslivsbistand gjennom Norfund. 75 mill. kroner av økningen foreslås øremerket til kvinnebevegelse.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås en

økning på 38,7 mill. kroner på kap. 170 post 70 (sivilt samfunn). 38,2 mill. kroner av dette øremerkes til å finansiere tiltakene foreslått i Representantforslag 272 S (2021–2022) om å styrke Students at Risk-ordningen. 0,5 mill. kroner øremerkes til å støtte organisasjonen Brighter Tomorrow, en bistandsorganisasjon som bruker utdanningsteknologi for å tilby afghanske jenter utdanning.

KAP. 171 FNs UTVIKLINGSARBEID

Regjeringen foreslår å bevilge 866,099 mill. kroner på kap. 171 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Komiteen viser til at bevilgningene over posten i hovedsak går til kjernestøtte til FNs utviklingsprogram (UNDP) og FNs barnefond (UNICEF). Komiteen er innforstått med at kjernestøtte er viktig for at FN-organisasjonene skal levere utviklingshjelp effektivt og fleksibelt, men at FNs utviklingsarbeid likevel mottar stadig lavere andel kjernestøtte. Komiteen er kjent med at UNDP er sentrale i FNs helhetlige innsats på landnivå, og at UNDPs tematiske prioriteringsområder er fattigdom og ulikhet, styresett, robusthet, klima og miljø, energi og likestilling. UNICEF arbeider globalt med utvikling og humanitær innsats og samarbeider med et bredt spekter av private og statlige aktører for å sikre barns rettigheter. Komiteen viser til at budsjettforslaget også støtter strategiske FN-tiltak, som Norges frivillige bidrag til nettverket for gjennomgang av multilaterale organisasjoner, kalt MOPAN, støtte til drift av generalsekretærens kontor og generalsekretærens multilaterale visjon «Our Common Agenda». Komiteen merker seg videre at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett foreslår å redusere bevilgningene med 163 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2022.

Post 70 FNs utviklingsprogram (UNDP)

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått en bevilgning til UNDP på 40 mill. kroner, og disse medlemmer foreslår derfor at kap. 171 post 70 økes med 40 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at krigen i Ukraina og en generelt forverret sikkerhetspolitisk situasjon gjør at eksisterende globale kriser forverres. I denne situasjonen vil forholdene kunne bli akutte mange steder i verden. Disse medlemmer understreker at de store FN-organisasjonene besitter særskilt kompetanse og lokal ekspertise som kan brukes raskt og effektivt ved slike kriser. Slik situasjonen i verden er nå, mener disse medlemmer at FN-organisasjonene trenger mer fleksible midler for å kunne respondere raskt der det er behov. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjettforslag der det foreslås å bevilge 25 mill. kroner mer i kjernestøtte til UNDP og UNICEF ut over regjeringens opprinnelige budsjettforslag.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 171 post 70 foreslås økt med 585,6 mill. kroner for å øke kjernestøtten til FNs utviklingsprogram UNDP opp til inflasjonsjustert trend for 2007–2012.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett der det foreslås en økning på 50 mill. kroner på kapittel 171 post 70 til kjernestøtte til FNs utviklingsprogram.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått en bevilgning til UNICEF på 40 mill. kroner, og disse medlemmer foreslår derfor at kap. 171 post 71 økes med 40 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

Post 71 FNs barnefond (UNICEF)

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått en bevilgning til UNICEF på 40 mill. kroner, og disse medlemmer foreslår derfor at kap. 171 post 71 økes med 40 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

KAP. 172 MULTILATERALE FINANSINSTITUSJONER OG GJELDSLETTE

Komiteen viser at regjeringen foreslår en bevilgning på 2 697,647 mill. kroner på kap. 172, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Komiteen viser til at kapitlet dekker Norges kjernestøtte til Verdensbankgruppen, inkl. Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC), regionale utviklingsbanker og fond. I tillegg støtter Norge tematiske fond innen politisk prioriterte områder i samarbeid med andre land og bankene.

Post 70 Verdensbanken, kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2022–2023) foreslår totalt 1 276,318 mill. kroner til denne posten. Bevilgningen dekker Norges kjernestøtte til Verdensbankgruppen.

Komiteen merker seg at denne posten har som mål å redusere ekstrem fattigdom og økonomiske ulikheter, skape en inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, redusere klimagassutslipp og styrke klimatilpasning, samt være en langsiktig og bærekraftig finansiering for utvikling.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 172 post 70 foreslås redusert med 600 mill. kroner for å kutte bidrag til lån via banker og fond med nyliberal agenda og i ste-

det finansiere økte donasjoner som i større grad lar landene velge sin egen skjebne og finanspolitikk.

Post 71 Regionale banker og fond, kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2022–2023) foreslår totalt 988,451 mill. kroner til denne posten. Bevilgningen dekker Norges kjernestøtte til kjøp av eierandeler i utviklingsbankene og gavebidrag til de respektive bankers fond for de fattigste landene.

Komiteen merker seg at bevilgningen støtter alle bærekraftsmålene. Spesielt relevante på overordnet nivå er bærekraftsmål 1 – Utrydde alle former for fattigdom i hele verden, bærekraftsmål 10 – Redusere ulikhet i og mellom land, bærekraftsmål 13 – Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem, samt bærekraftsmål 17 – Styrke gjennomføringsmidlene og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 172 post 71 foreslås redusert med 300 mill. kroner for å kutte bidrag til lån via banker og fond med nyliberal agenda og i stedet finansiere økte donasjoner som i større grad lar landene velge sin egen skjebne og finanspolitikk.

Post 72 Strategisk samarbeid, kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2022–2023) foreslår totalt 43,3 mill. kroner til denne posten. Bevilgningen dekker øremerkede bidrag til de multilaterale utviklingsbankene, spesielt Verdensbanken og IFC. Komiteen merker seg at bevilgningen støtter alle bærekraftsmålene. Spesielt relevante på overordnet nivå er bærekraftsmål 1 – Utrydde alle former for fattigdom i hele verden, bærekraftsmål 10 – Redusere ulikhet i og mellom land, og bærekraftsmål 13 – Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.

Post 73 Gjeldslette, kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2022–2023) foreslår totalt 389,578 mill. kroner til denne posten. Bevilgningen dekker Norges forpliktelser under de multilaterale gjeldsletteinitiativene «Heavily Indebted Poor Countries Initiative» (HIPC) fra 1996, og «Multilateral Debt Relief Initiative» (MDRI) fra 2005 for sletting av fattige lands gjeld til multilaterale utviklingsbanker og finansinstitusjoner. Komiteen merker seg at bevilgningen støtter alle bærekraftsmålene. Spesielt relevante på overordnet nivå er bærekraftsmål 1 – Utrydde alle former for fattigdom i hele verden. Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål: Norge oppfyller sine juridisk bindende forpliktelser til tidligere vedtatte multilaterale gjeldsletteinitiativer (HIPC og MDRI).

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjettforslag hvor det foreslås en reduksjon på 50 mill. kroner som ikke allerede er forpliktet på denne posten for å prioritere andre tiltak.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 172 post 73 foreslås økt med 110,4 mill. kroner for å bidra til sletting av mer av utviklingslands gjeld til vestlige land, samt som bidrag til UNCTADs forespørsel om å opprette en global mekanisme for gjeldslette.

KAP. 179 FLYKTNINGILTAK I NORGE

Komiteen viser til at regjeringen foreslår en bevilgning på 1 623,976 mill. kroner på kap. 179 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i budsjettforliket er foreslått å øke ODA-godkjente flyktningutgifter i Norge på 26,5 mill. kroner, og disse medlemmer foreslår derfor at kap. 179 post 21 økes med 26,5 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

KAP. 481 OG 3481 SAMFUNNET JAN MAYEN

Regjeringen foreslår en bevilgning på 58,12 mill. kroner på kap 481 og inntekt på 6,8 mill. kroner på kap. 3481 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023).

4. Forsvarsdepartementet

Ved vedtak i Stortinget 1. desember 2022 er netto utgiftsramme for rammeområde 8 (forsvar) endelig fastsatt til 66 598 975 000 kroner. De fremsatte bevilgningsforslag i Innst. 7 S (2022–2023) bygger på denne rammen, jf. Stortingets forretningsorden § 43.

Omtale av særlige tema

I proposisjonen del III gis det en omtale av følgende tema:

- Informasjonssaker
  - Varslingssaker i Forsvaret
  - Ny overflatestruktur i Sjøforsvaret
  - Donasjoner til Ukraina
  - Implementering av sikkerhetsloven i forsvarssektoren
- Menneske, læring og utvikling
  - Personell og kompetanse
  - Ny godtgjøringsmodell for reservister
  - Bonusutbetaling
  - Vernepliktsundersøkelsen
  - Mangfold, likestilling og kompetanse

- Integritet, etikk og forvaltningskompetanse
- Mobbing og seksuell trakassering
- Veteraner
- Oppfølging av §§ 24 og 26a i likestillings- og diskrimineringsloven – Aktivitets- og redegjørelsesplikten (ARP) for forsvarssektoren
  - Forsvarsdepartementet
  - Forsvaret
  - Forsvarsmateriell
  - Forsvarsbygg
  - Forsvarets forskningsinstitutt
  - Inkluderingsdugnaden
- Oppfølging av FNs bærekraftsmål
- Heleide foretak under Forsvarsdepartementet

Det vises også til proposisjonens fem vedlegg vedrørende:

- Ordninger i tilknytning til verneplikten.
- Oversikt over Forsvarsdepartementets enkeltstående tilskudd

- Standardiserte nøkkeltall for forvaltningsorganer med særskilte fullmakter – Forsvarets forskningsinstitutt (FFI).
- Budsjettstatistikk for perioden 2020–2023.
- Nøkkeltall for perioden 2020–2023.
- Forsvarets fremtidige styrkestruktur.

For nærmere omtale av de enkelte poster vises det til Prop. 1 S (2022–2023) Forsvarsdepartementet og til Prop. 1 S Tillegg 2 (2022–2023).

4.1 Anmodningsvedtak

Komiteen viser til at Prop. 1 S (2022–2023) gjør rede for oppfølging av i alt 14 anmodningsvedtak under Forsvarsdepartementets ansvarsområde.

Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer. Det angis hvorvidt departementet planlegger for at rapportering knyttet til anmodningsvedtaket avsluttes nå, eller om man vil rapportere konkret på vedtaket også i neste års budsjettproposisjon.

Sesjon	Vedtaks nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes
2020–2021	31	Veteraner – kartlegging av prioriterte forskningsområder	Ja
2020–2021	35	Veteraner – spesialisterklæring	Ja
2020–2021	36	Veteraner – vedtak som kan være i strid med gjeldende rett	Ja
2020–2021	123	Utdanne nok personell til HV etter modell fra Finnmark	Ja
2020–2021	124	Vurderinger om standardisert fartøyklasse	Nei
2020–2021	125	Sette ned en forsvarskommisjon	Ja
2020–2021	128	Nye helikoptre til dedikert helikopterstøtte for Hæren	Nei
2020–2021	131	Utrede å benytte Haslemoen og Drevjamoen	Nei
2020–2021	133	Utredning om bruk av ikke-militært ansatte	Nei
2020–2021	136	Personell til HV på Drevjamoen etter modell fra FLF	Ja
2020–2021	1099	Ivaretagelse av de nasjonale kulturhistoriske verdiene på Kjeller	Nei
2020–2021	1187	Statlig bidrag til istandsettelsen av Den gamle krigsskole	Nei
2019–2020	676	Evaluerings av ny etterretningstjenestelov	Nei
2016–2017	576	Lovhjemmel for å ivareta rettighetene for fanger	Nei

De enkelte anmodningsvedtak omtales under det kapitlet temaet naturlig tilhører. Når det gjelder de vedtakene som ikke er omtalt i innstillingen, har komiteen foreløpig ingen merknader, og tar departementets oppfølging til orientering.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til regjeringens rapportering på ulike anmodningsvedtak i budsjettproposisjonen. Disse medlemmer tar i denne innstillingen ikke stilling til realiteten i de enkelte forslagene eller regjeringens konklusjon om videre rapportering eller ikke. Det vil bli gjort ved behandling av Meld. St. 4 (2022–2023).

Komiteens medlem fra Rødt viser til stortingsvedtak nr. 31 av 15. oktober 2020 om veteranforskning. Dette medlem mener at når staten vedtar å sende norske soldater ut i militæroperasjoner i utlandet, så må staten ta ansvar for at veteranene får en god oppfølging når de kommer tilbake. Veteranforskningen er sentral for statens evne til å ivareta dette ansvaret. Dette medlem understreker at både ordlyden i stortingsvedtaket, vedtakets intensjon og begrunnelse, samt komitéens merknader, viser at Stortinget ønsker at veteranforskningen skal ha en klar forankring i sivile forskningsmiljøer. Dette medlem mener imidlertid at denne intensjonen ikke er ivare tatt i mandatet for Forum for veteranforskning (FVF) som Forsvarsdepartementet i 2021 opprettet som del av oppfølgingen av

stortingsvedtaket. Forsvarsdepartementet har utformet mandatet for forskningsforumet på en måte som etter dette medlems mening stenger for deltakelse fra helseforetakene og universitetssykehusene ved at det er Forsvaret som vil kontrollere både forskningens innretning og finansiering ved henholdsvis Forsvarets sanitet og Forsvarsdepartementet. Dette medlem viser til kronikk i Dagens Medisin den 8. mars 2022 fra Lars Lien, leder for Norsk psykiatrisk forening, professor ved Høgskolen i Innlandet og leder for Traumeforskningsgruppen, og Arne Ørum, rådgiver i Veteranforbundet SIOPS, der det fastslås at Helse- og omsorgsdepartementet og de regionale helseforetakene, som har de største sivile behandlings- og forskningsmiljøene, herunder universitetssykehusene, ikke deltar i Forum for Veteranforskning. Dette medlem viser videre til Afghanistanundersøkelsen 2020 som viste en betydelig økning i antallet veteraner med psykiske helseplager, og forsvarssjefen uttalte at «det er det sivile helsevesenet vi er helt avhengige av». Samtidig, i løpet av 2021, har Forsvarets sanitet redusert tilbudet om behandling av veteraner til bare ett år etter avsluttet tjeneste. Dette medlem mener at dette anmodningsvedtaket ikke kan utkvitteres så lenge de viktigste sivile behandlings- og forskningsmiljøer som utdanner alle ansvarlige behandlere til helsevesenet ikke er inkludert i forskningsforumet.

Dette medlem viser til stortingsvedtak nr. 35 av 15. oktober 2020 om vektlegging av medisinsk spesialisterklæring i behandling av søknader om erstatning for skadde veteraner. Dette medlem mener at når staten vedtar å sende norske soldater ut i militæroperasjoner i utlandet, så har staten ansvar for å ivareta de som kommer skadde tilbake. Dette medlem understreker at dette var Rødts intensjon bak representantforslaget om å sikre rettmessig erstatning og kompensasjon for norske veteraner med psykiske skader (Dokument 8:101 S (2019–2020)), som ligger til grunn for anmodningsvedtaket om spesialisterklæring.

Dette medlem viser til at flertallet i utenriks- og forsvarskomiteen i Innst. 21 S (2020–2021) begrunnet vedtaket som følger:

«Oppfatninga frå veteransida er at ein blir møtt med eit tungt system som mistenkeleggjer ein, og særstidkrevjande prosessar, og at dette er ei ekstra tung belastning i ein allereie krevjande situasjon. Fleirtalet meiner difor at det er av interesse å styrke tilliten til spesialisterklæringar i erstatningssaker. Dette er fagpersonar med høg kompetanse, og fleirtalet stiller seg spørjande til at deira vurderingar vert sett til side i stort omfang.»

Dette medlem viser til at Statens Pensjonskasse (SPK) som behandler søknader om erstatning og kompensasjon, i hørings svar ikke støttet regjeringens forslag til forskriftsendring for å følge opp vedtaket og at Klagenemnda for krav om erstatning og kompensasjon

for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (nemnda) mente at de foreslåtte endringene ville føre til at den sakkyndiges vurdering blir tillagt for stor vekt.

Dette medlem viser videre til at Forsvarsdepartementet i kongelig resolusjon av 1. april 2022 der det foreslås fastsettelse av forskriftsendring som følger opp anmodningsvedtaket, i stor grad tar SPK og nemndas syn til følge:

«Forsvarsdepartementet understreker samtidig at det at konklusjonen om årsakssammenheng i en spesialisterklæring ikke legges til grunn, ikke er ensbetydende med at de medisinskfaglige vurderingene settes til side.»

Dette medlem viser til høringsinnspill fra Veteranforbundet SIOPS (SIOPS), med tilslutning fra Norges Reserveoffiserers forbund (NROF), som advarer om at SPK og klagenemnda feilaktig oppfatter seg som kompetente til å fravike de sakkyndiges vurderinger, til tross for en uttalelse fra lagmannsretten om det motsatte og viser videre til at Stortingets hensikt bak vedtaket var at SPK og klagenemnda ikke skal overprøve medisinskfaglige vurderinger. Dette medlem er også bekymret over meldinger fra veteranmiljøet om at SPK nå i større utstrekning også avviser å benytte psykologspesialister og psykiatere som tidligere har skrevet spesialisterklæringer for SPK, herunder også spesialister som fortsatt er knyttet til Forsvarets sanitet.

Dette medlem mener Forsvarsdepartementet plikter å legge til grunn intensjonen til flertallet i utenriks- og forsvarskomiteens om å styrke tilliten til spesialisterklæringer i erstatningssaker for å sikre skadde veteraners rettigheter og at det er skuffende at Forsvarsdepartementet i stedet legger til grunn en innskrenkende tolkning av vedtaket som ikke er i tråd med forslagsstiller eller flertallets intensjon. Dette medlem mener derfor at vedtaket ikke kan utkvitteres.

Dette medlem viser til stortingsvedtak nr. 36 av 15. oktober 2020 om veteraners mulighet til gjenopptakelse av erstatningssaker, der avslag på søknad av erstatning kan ha vært i strid med gjeldende rett. Dette medlem understreker at hele hensikten med dette vedtaket var å sikre at veteraner, i saker der vedtak fra SPK og/eller klagenemnda som kan være i strid med gjeldende rett, skulle sikres en reell mulighet til gjenopptakelse, noe som ikke fantes på det tidspunktet vedtaket ble fattet. Dette medlem mener det er uakseptabelt at regjeringen anser vedtaket som fulgt opp, uten at det som følge av vedtaket er etablert noen mekanisme eller regler for gjenopptakelse av slike saker. Dette medlem viser til at poenget med forslaget og vedtaket var at ordningene som eksisterte på det tidspunktet vedtaket ble fattet ikke i tilstrekkelig grad sikret mulighet for gjenopptakelse. Det er dermed uforståelig for

dette medlem at regjeringen kan påstå at anmodningsvedtaket er fulgt opp, ved å vise til ordninger som eksisterte før vedtaket ble fattet. Dette medlem understreker at verken ordningene som eksisterte før vedtaket ble fattet eller lovendringen som overfører ansvaret for skadelidtes klager mot forvaltningen fra Om-

budsneemnda for Forsvaret til Sivilombudet, som regjeringen viser til i Meld. St. 4 (2022–2023), kan sies å være en oppfølging av Stortingets vedtak om å sikre at veteraner kan få ta opp saken sin på nytt der vedtak fra SPK og/eller klagenemnda kan være i strid med gjeldende rett, og at anmodningsvedtaket derfor ikke kan utkvitteres.

5. Rammeområde 8 under Forsvarsdepartementet

5.1 Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 8 (Forsvar)

Det vises til bevilgningsforslagene på de ulike kapitler og poster under rammeområde 8 i Prop. 1 S (2022–2023) med Tillegg 2.

Bevilgningsforslag under 90-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet.

Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 8

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2022-2023) med Tillegg 2
			Utgifter
<i>Forsvarsdepartementet</i>			
1700		Forsvarsdepartementet	
	1	Driftsutgifter	671 512 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	144 941 000
	22	IKT-virksomhet, <i>kan overføres</i>	531 645 000
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	5 991 000
	52	Overføringer til statlige forvaltningsorganer	4 300 000
	53	Risikokapital, NATOs innovasjonsfond	13 300 000
	60	Overføringer til kommuner og fylkeskommuner	1 550 000
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	82 210 000
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	96 097 000
	78	Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter, <i>kan overføres</i>	653 361 000
	79	Militær støtte til Ukraina, <i>kan overføres, kan nyttes under kap.1710, post 1 og 47, kap.1720, post 1 og kap. 1760, post 1 og 45</i>	572 000 000
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	5 505 151 000
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	3 993 600 000
1716		Forsvarets forskningsinstitutt	
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	252 010 000
1720		Forsvaret	
	1	Driftsutgifter	35 432 556 000
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	44 305 000
1735		Etterretningstjenesten	
	21	Spesielle driftsutgifter	2 955 881 000
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	2 106 718 000
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	147 690 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	21 296 264 000
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i> ..	470 000 000
	75	Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	123 208 000

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S (2022-2023) med Tillegg 2
1791	Redningshelikoptertjenesten	
	1 Driftsutgifter	703 934 000
	Sum utgifter rammeområde 8	75 808 224 000
	Inntekter	
	<i>Inntekter under departementene</i>	
4700	Forsvarsdepartementet	
	1 Driftsinntekter	9 916 000
	2 IKT-virksomhet, inntekter	95 920 000
	78 Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter	320 000 000
4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	
	1 Driftsinntekter	4 765 741 000
	47 Salg av eiendom	557 000 000
4720	Forsvaret	
	1 Driftsinntekter	878 719 000
4760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	1 Driftsinntekter	33 519 000
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter	1 486 933 000
	48 Fellesfinansierte investeringer, inntekter	470 000 000
4791	Redningshelikoptertjenesten	
	1 Driftsinntekter	591 001 000
4799	Militære bøter	
	86 Militære bøter	500 000
	Sum inntekter rammeområde 8	9 209 249 000
	Netto rammeområde 8	66 598 975 000

5.2 Stortingets vedtak om netto rammebeløp for rammeområde 8 (Forsvar)

Komiteen viser til Stortingets vedtak 1. desember 2022, der netto utgiftsramme for rammeområde 8 (Forsvar) er fastsatt til 66 598 975 000 kroner.

5.3 Komiteens generelle merknader – rammeområde 8

Komiteen gir sin tilslutning til regjeringens beskrivelse av Forsvarets hovedoppdrag, som gjengitt i proposisjonen. Komiteen viser til at Forsvaret skal løse sine oppgaver som fastsatt av Stortinget, innenfor et definert ambisjonsnivå og fastlagte rammer. Komiteen viser til Forsvarets ni oppgaver, og at disse omfatter beredskap for krise og krig, fredsoperative oppgaver og krisehåndtering nasjonalt og internasjonalt.

Komiteen understreker at det i Norges forsvarskonsept er nedfelt at Norge forsvares på grunnlag av tre gjensidig forsterkende elementer: Vår nasjonale forsvarsevne, det kollektive forsvaret i NATO, samt bilaterale avtaler med våre nære allierte. Komiteen viser til at disse tre elementene understøttes av sivilt-militært samarbeid i rammen av totalforsvaret.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt, understreker at dette styrker vår motstandskraft og utholdenhet, og dessuten reduserer sårbarheten mot sammensatte trusler og annen sikkerhetstruende virksomhet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at Norges invasjonforsvar har blitt bygget ned til fordel for deltakelse i militæroparasjoner i utlandet, mens USA og andre allierte har tatt over viktige forsvarsoppgaver i Norge, og at det haster å gjenreise det norske invasjonforsvaret. Disse medlemmer mener Norge er best tjent med å styrke Norges forsvarsevne, slik det prioriteres i Sosialistisk Venstrepartis og Rødts alternative statsbudsjetter, og at Norge inngår i et sterkt nordisk forsvarssamarbeid.

Komiteen viser til at arbeidet med å styrke Norges forsvarsevne må foregå langsiktig, systematisk og i tråd med fagmilitære råd. Komiteen understreker at balanse mellom Forsvarets struktur, oppgaver og økonomiske rammer er avgjørende, slik at Forsvarets reaksjonsevne, kampkraft og utholdenhet blir best mulig innenfor de til enhver tid gitte forutsetninger.

Komiteen viser til at forrige langtidsplan for forsvarssektoren, jf. Innst. 62 S (2016–2017) og Prop. 151 S (2015–2016) Kampkraft og bærekraft, la opp til en bud-

sjettøkning på om lag 180 mrd. kroner i tyveårsperioden, med omfattende investeringer i strategiske kapasiteter som kampfly, maritime overvåkingsfly, ubåter, betydelig satsing på å ta igjen vedlikeholdsetterslep og oppfylling av beredskapslagre, samt økning av øvingsaktiviteten i hele Forsvaret. Komiteen viser videre til Innst. 50 S (2017–2018), jf. Prop. 2 S (2017–2018) Videreutviklingen av Hæren og Heimevernet, som etablerte Finnmark landforsvar, opprettet en ny kampbataljon i Porsanger, styrket GSV og la Heimevernets avdelinger i HV-17 under et felles ledelseelement, FLF, sammen med hærstyrkene i Finnmark.

Komiteen viser til at inneværende langtidsplan for forsvarssektoren, jf. Innst. 87 S (2020–2021) og Prop. 14 S (2020–2021) Evne til forsvar – vilje til beredskap, som den første siden 1980-tallet, legger opp til en vesentlig økning i antall ansatte og vernepliktige i førstegangstjeneste i Forsvaret, med om lag 2 200 flere ansatte og 3 000 flere vernepliktige i førstegangstjeneste. Komiteen viser til at planen i perioden legger opp til å videreføre og ferdigstille en rekke satsinger av vesentlig betydning for den pågående styrkingen av forsvarsevnen, herunder innfasingen av nye F-35 kampfly, P-8 Poseidon maritime overvåkingsfly, anskaffelse av nye ubåter og kystvaktskip, videre oppbygging av Finnmark landforsvar, anskaffelser av luftvern og luftovervåkingsradarer, anskaffelse av mer artilleri og langtrekkende presisjonsild, samt oppgradering av samtlige kampfar-tøy i Marinen.

Komiteens medlem fra Rødt mener valget av kampflyet F-35 ble tatt på gale premisser og frykter at flyets enorme driftskostnader vil gå på bekostning av resten av forsvarret i flere tiår og viser til at Rødt i alternativt statsbudsjett foreslår å stanse innkjøp av flere F-35 etter de 40 flyene Norge skal ha ved utgangen av 2022 og heller prioritere å fremskynde anskaffelsen av mer luftvern og langtrekkende presisjonsartilleri, som etter dette medlems mening har blitt skjøvet for langt ut i tid.

Komiteen imøteser neste års fremleggelse av forsvarskommisjonens rapport og forsvarssjefens nye fagmilitære råd (FMR), og mener disse vil utgjøre fundamentalt viktige grunnlag for den videre utviklingen av forsvarssektoren.

Komiteen viser til regjeringens forslag til forsvarsbudsjett for budsjettåret 2023. Komiteen er enig i regjeringens vurdering av den kraftig forverrede sikkerhetspolitiske situasjonen, og viser til at regjeringen blant annet fastslår følgende:

«Russlands angrepskrig mot Ukraina er en trussel mot norsk og europeisk sikkerhet. Krigen har allerede fått store sikkerhetspolitiske, økonomiske og humanitære konsekvenser. Ut over den direkte trusselen mot

Ukrainas selvstendighet, utfordrer Russlands angrep de normer og regler som har lagt grunnlaget for sikkerhet og velstand i Europa. Behovet for militær støtte til Ukraina er nødvendig, omfattende og tidskritisk. Russiske styrker står for en brutal krigføring, og har ifølge troverdige rapporter begått grove krigsforbrytelser. På norsk side må vi ta inn over oss at faren for militær konflikt har økt. Denne erkjennelsen vil i større grad bli retningssivende for valg av nasjonale målsettinger, strategier, planer, kapasiteter, strukturer, konsepter og budsjettprioriteringer.»

Komiteen merker seg at regjeringen i sitt budsjettforslag for 2023 fremhever flere satsingsområder. Dette inkluderer forsering av planlagt personellopptrapping i forsvarssektoren, EBA, reduksjon av klartider, innfasing av F-35 og P-8, anskaffelse av ammunisjon, videreføring av Ula-klassen, økning av Heimevernets områdestruktur, økte bevilgninger til Etterretningstjenesten, styrking av evnen til alliert mottak samt videreføring av et forsterket styrkebidrag til Baltikum og aktiviteten i nordområdene.

Komiteen viser til at disse satsingsområdene i hovedsak er i tråd med inneværende langtidsplan for forsvarssektoren, jf. Innst. 78 S (2020–2021) og Prop. 14 S (2020–2021), og i hovedsak utgjør fornuftige prioriteringer.

Komiteen vil understreke at ivaretagelse av Forsvarets veteraner må være en høyt prioritert oppgave for regjeringen, og støtter derfor regjeringens intensjon om å styrke forskningen på veteranfeltet, og legge til rette for å utvikle et tverrfaglig miljø for veteranforskning, som skissert i budsjettforslaget.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener imidlertid at regjeringen i handling ikke har lagt til rette for å utvikle et tverrfaglig miljø for veteranforskning, og at Forsvarsdepartementet, i strid med Stortingets intensjon, tvert imot har utformet et mandat for Forum for veteranforskning (FVF) der Forsvaret vil kontrollere forskningens innretning og finansiering og stenger for nødvendig deltakelse fra de viktigste sivile forsknings- og behandlingstilbudene helseforetakene og universitetssykehuse-

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til budsjettforliket mellom de tre partiene der det er foreslått betydelige satsinger på velferd, omfordeling og sosial rettferdighet for å gi folk mer trygghet i en krevende tid, i tillegg til grep for å få ned klimautslippene, ivareta natur og å sikre bistand. Det gjøres viktige velferdssatsinger som gratis halvdagsplass i SFO for andreklassinger, flere alderstrinn får billigere tannhelse og prisjustering av barnetrygden, som gir vanlige folk lavere utgifter og mer og bedre velferd. Grupper som opplever en særskilt krevende situasjon

får mer; enslige forsørgere, minstepensjonister, uføre, mottakere av arbeidsavklaringspenger og studenter. Inntektsgruppene med inntekt under 750 000 kroner får også skatteutt sammenlignet med 2022. Disse medlemmer understreker at budsjettet er trygt og ansvarlig, uten økt oljepengebruk, noe som er viktig for å dempe de økende prisene som rammer folk og bedrifter. Økt satsing på grønn industri, betydelig satsing på klimakutt gjennom Enova, endringer av klimarelaterte avgifter og en rekke andre klimatiltak vil bidra til at Norge kutter utslipp frem mot 2030 og øker utslippskuttene i 2023. I tillegg er partene enige om en betydelig og flerårig støtte til Ukraina, og til bistand og humanitær hjelp som følge av krigen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet merker seg at krigen i Ukraina har fått sikkerhetspolitiske, økonomiske og humanitære konsekvenser. Disse medlemmer fremholder at Ukraina vil ha et akutt behov for våpenstøtte så lenge krigen vedvarer, for å kunne forsvare sin frihet og suverenitet. Norge har bidratt og vil fortsette å bidra med omfattende støtte.

Russlands angrepskrig har endret de sikkerhetspolitiske rammebetingelser også i Norges nærområder. Disse medlemmer legger til grunn at Forsvaret skal ivareta Norges sikkerhet, trygghet og handlfrihet, våre interesser og verdier. Norge må ha et nasjonalt og selvstendig forsvar med egnede kapasiteter på land, i luft, på sjø og i det digitale rom. Medlemskapet i NATO er en bærebjelke i norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk.

Disse medlemmer viser til at det i Hurdalsplattformen foreslås å øke Norges totale forsvarsevne ved å styrke og videreutvikle vårt nasjonale forsvar, NATO-alliansen og samarbeid med enkeltallierte. Forslaget som fremmes i budsjettet vil legge til rette for at Forsvaret kan videreføre et høyt aktivitetsnivå i 2023 og at Forsvarets operative evne styrkes gradvis. Samtidig styrkes evnen til mottak og samvirke med allierte. Disse medlemmer merker seg at for å styrke grunnmuren i Forsvaret justeres fordelingen mellom investeringer og drift i budsjettet for 2023 som vil innebære mer seiling og patruljering.

Norge har en langsiktig ambisjon om forutsigbarhet og stabilitet i nordområdene. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at Forsvaret er i stand til å løse utfordringer Norge kan stå overfor i nordområdene. Disse medlemmer peker på at regjeringen vil styrke forsvarsevnen og det militære nærværet i Nord-Norge.

Disse medlemmer mener de ansatte er Forsvarets viktigste ressurs, og at folkene i Forsvaret skal ha gode arbeids- og boforhold. Fornyelse og modernisering av materiell og eiendom, bygg og anlegg (EBA) er en nødvendig forutsetning for å beholde viktig kompetan-

se i Forsvaret og opprettholde relevant operativ evne. Regjeringen foreslår derfor å legge på ytterligere midler til vedlikehold av personellrelatert EBA.

Det er i tillegg bevilget midler for å kunne forsere personellopptrappingen samt styrke Heimevernet med flere folk og mer øving. Heimevernet må moderniseres som en territoriell styrke med lokalkunnskap og nærvær over hele landet. Det er strategisk viktig å sikre nærværet og kampkraften i Troms og Finnmark. Disse medlemmer merker seg at økningen av områdestrukturen skal skje gradvis over flere år, slik at nytt personell også får det utstyret de trenger og tilstrekkelig trening.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett for 2023. Disse medlemmer viser til at Høyre i budsjettet foreslår å øke bevilgningene til Forsvaret og forsvarsformål med nærmere 1,4 mrd. kroner. Høyre vil blant annet prioritere midler til økt aktivitet i Forsvaret og økt suverenitetshevdelse, midler til oppfylling av Forsvarets ammunisjonslagre gjennom forsering av ammunisjonsanskaffelser samt tilskudd til NAMMO for å øke den hjemlige produksjonen av ammunisjon. I tillegg ligger det i Høyres alternative budsjett en forsert personellopptrapping i Forsvaret, og til flere instruktører på Forsvarets høyskole for å utdanne flere offiserer. I det alternative budsjettet foreslås det også å reversere regjeringens kutt i støtten til utvikling av norsk forsvarsteknologi.

Disse medlemmer viser til at den sikkerhetspolitiske situasjonen er kraftig forverret i etterkant av Russlands brutale og folkerettsstridige invasjon av Ukraina 24. februar i år. For første gang på svært mange år er Norges militære beredskap offisielt hevet.

Disse medlemmer viser til at Høyre i regjering fikk vedtatt to langtidsplaner som begge ga betydelig styrket satsing på Forsvaret, med omfattende investeringer i strategiske kapasiteter som kampfly, maritime overvåkingsfly og ubåter, styrking av Hæren og Etterretningstjenesten og betydelig satsing på å ta igjen vedlikeholdsetterslep og oppfylling av beredskapslagre samt økning av øvingsaktiviteten i hele Forsvaret. Disse medlemmer viser videre til at Høyre i regjering fikk vedtatt landmaktproposisjonen, med blant annet vedtak om etablering av Finnmark landforsvar (FLF), opprettelse av en ny kampbataljon i Porsanger, styrking av GSV, og oppbygging av Heimevernets avdelinger i HV-17 under et felles ledelselement, FLF, sammen med hærstyrkene i Finnmark.

Disse medlemmer viser til at Høyre i regjering med inneværende langtidsplan for forsvarssektoren, for første gang siden 1980-tallet fikk vedtatt en vesentlig økning i antall ansatte og vernepliktige i førstegangstjeneste i Forsvaret med om lag 2 200 flere ansatte og 3 000

flere vernepliktige i førstegangstjeneste innen 2028. Disse medlemmer viser til at planen de neste årene legger opp til å videreføre og ferdigstille en rekke svært viktige satsinger i den pågående styrkingen av Forsvaret, blant annet fortsatt innfasing av nye F-35 kampfly og P-8 Poseidon maritime overvåkingsfly, anskaffelse og innfasing av nye ubåter og kystvaktskip, videre oppbygging av Finnmark landforsvar, anskaffelse av mer luftvern og luftovervåkingsradarer, anskaffelse av mer artilleri og langtrekkende presisjonsild, og oppgradering av samtlige kampfartøy i Marinen.

Disse medlemmer viser til at Norges første forsvarskommisjon siden Sovjetunionens oppløsning skal legge fram sin rapport våren 2023, og forsvarssjefen skal levere et nytt fagmilitært råd på samme tid. Videre skal Totalberedskapskommisjonen legge frem sin rapport, og NSM sitt sikkerhetsfaglige råd. Disse medlemmer understreker at disse rapportene samlet og hver for seg vil utgjøre viktige grunnlag for den videre styrkingen av Forsvaret de neste årene. Disse medlemmer vil videre understreke at veivalg for forsvarssektoren, både på mellomlang og lengre sikt, gjennomgående må være forankret i fagmilitære råd, kommisjonenes og sikkerhetstjenestenes anbefalinger, og sikkerhetspolitiske vurderinger.

Samtidig som det mellomlange og lengre perspektivet er svært viktig, vil disse medlemmer understreke at forverringen av den sikkerhetspolitiske situasjonen vi opplever nå, må håndteres. Disse medlemmer mener det er behov for konkrete tiltak for å styrke forsvarsevnen ytterligere på kort sikt. I Høyres alternative budsjettopplegg for 2023 prioriteres derfor tiltak for en videre styrking av forsvarsevnen i det korte perspektivet. Disse medlemmer viser til at Høyre foreslår å øke bevilgningene til Forsvaret slik at Forsvaret kan opprettholde og øke sin tilstedeværelse, blant annet i Nordområdene og Nordsjøen. Høyre vil videre foreslå midler til ytterligere oppfylling av Forsvarets ammunisjonslagre gjennom forsering av ammunisjonsanskaffelser, og gi tilskudd til NAMMO for å øke den hjemlige produksjonen av ammunisjon. I tillegg ligger det i Høyres alternative budsjett midler til forsering av personellopptrappingen i Forsvaret, og å understøtte det økte opptaket til Forsvarets høyskole med flere årsverk for å kunne utdanne flere offiserer. Disse medlemmer viser videre til at Høyre i sitt alternative budsjett vil reversere regjeringens kutt i støtten til utvikling av norsk forsvarsteknologi.

Disse medlemmer merker seg at regjeringen i sitt forslag til forsvarsbudsjettet for 2023 viser til en nominell økning av forsvarsbudsjettet med 6 782,3 mill. kroner (om lag 9,8 pst.) sammenliknet med saldert budsjett for 2022, og videre at regjeringens forslag til bevilgningsramme for forsvarssektoren, korrigert for pris- og lønnskompensasjon og tekniske endringer, øker med

5 409,6 mill. kroner (om lag 7,8 pst.). Samtidig merker disse medlemmer seg at regjeringen i Prop. 1 S (2022–2023) Gul bok, viser til følgende:

«Utgiftene til forsvarsformål anslås å gå ned med 0,2 pst. fra 2022 til 2023. Korrigert for utgifter til kampflyanskaffelsen viser utgiftene til forsvarsformål en nedgang på 0,9 pst. fra 2022 til 2023. Nedgangen skyldes i all hovedsak at de store, ettårige, utgiftene i 2022 ikke videreføres i 2023.»

Disse medlemmer merker seg at Prop. 1 S (2022–2023) Forsvarsdepartementet og Prop. 1 S (2022–2023) Gul bok gir to ulike inntrykk av regjeringens forslag til forsvarsbudsjett for 2023. Disse medlemmer kan foreløpig ikke se at regjeringen i tilstrekkelig grad har bidratt til å oppklare avstanden mellom beskrivelsene i de to ulike budsjettokumentene. Disse medlemmer legger derfor til grunn en planlagt realnedgang på anslagsvis 0,2 pst. i utgiftene til forsvarsformål i regjeringens budsjettforslag for 2023. Disse medlemmer merker seg videre at regjeringen i Prop. 1 S (2022–2023) Gul bok, understreker at de ettårige utgiftene i 2022 ikke videreføres i 2023, jf. Innst. 270 S (2021–2022) og Prop. 78 S (2021–2022). Disse medlemmer understreker videre at regjeringen i Prop. 1 S (2022–2023) Gul bok, i tabellen på side 55, viser til en gjennomsnittlig årlig realvekst på 3,7 pst. i bevilgningene til forsvarsformål i perioden 2013–2022, med andre år gjennom de åtte årene regjeringen Solberg styrte. Disse medlemmer merker seg videre at den samme tabellen viser en gjennomsnittlig årlig realnedgang på 0,8 prosent i bevilgningene til forsvarsformål i perioden 2009–2013, under forrige rød-grønne regjering, og som nevnt en realnedgang under dagens Ap- og Sp-regjering på 0,2 pst. fra 2022–2023.

Disse medlemmer understreker at den pågående krigen i Ukraina tydelig har demonstrert behovet både for økt produksjon av ammunisjon og større beredskapsbeholdninger av ammunisjon. Dette er knyttet både til Norges nasjonale forsvarsbehov, salg til allierte og partnerland og for å kunne donere mer ammunisjon til Ukraina. Disse medlemmer viser til at det i løpet av en vanlig dag på slagmarken i Ukraina forbrukes mer ammunisjon fra ukrainsk side enn et mindre europeisk land forbruker på et helt år.

Disse medlemmer viser til at Norge og mange av våre allierte har donert store mengder ammunisjon til ukrainske myndigheter, og vil understreke at dette har vært avgjørende for Ukrainas evne til å stå imot russisk aggresjon gjennom ni måneders brutal krig.

Disse medlemmer er kjent med at ammunisjonslagrene i mange land av beredskapshensyn ikke kan tæres mer på uten at det får vesentlige konsekvenser for forsvarsevnen. Disse medlemmer vil understreke at Norge som ammunisjonsproduserende land

spiller en avgjørende rolle i å kunne fylle dem opp igjen, forbedre ammunisjonsberedskapen i Norge og NATO, og produsere for videre donasjoner til ukrainske myndigheter. Disse medlemmer viser til at staten eier 50 prosent av forsvarsindustrikonsernet NAMMO AS, som er en av kun fire større ammunisjonsprodusenter i Europa, og at store deler av NAMMOs produksjon foregår i Norge.

Disse medlemmer har merket seg at etterspørselen etter ammunisjon har økt voldsomt i etterkant av Russlands brutale og folkerettsstridige invasjon av Ukraina 24. februar i år, og at ordreinngangen til NAMMO derfor er mangedoblet. Disse medlemmer viser eksempelvis til at etterspørselen etter panservernvåpenet M-72, som produseres på Raufoss, ifølge NAMMO er 18-doblet.

Disse medlemmer viser til at NAMMO i forkant av budsjettframleggelsen denne høsten etterspurte økonomisk støtte fra regjeringen for å kunne øke produksjonen. Disse medlemmer har merket seg at regjeringen valgte å ikke respondere på denne oppfordringen, til tross for NAMMOs sentrale betydning for norsk og alliert ammunisjonsberedskap. Disse medlemmer viser til Høyres alternative statsbudsjett for 2023, der Høyre foreslo å gi et kapitaltilskudd på 375 mill. kroner til NAMMO for å øke den hjemlige produksjonen av ammunisjon.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at NAMMO selv har gjennomført betydelige tiltak, blant annet ved å investere en milliard kroner i økt produksjonskapasitet, som er fem ganger så mye som i et vanlig år, og ved å kjøpe inn råvarer til ammunisjonsproduksjon for 750 mill. kroner. Gitt de store kostandene ved å øke produksjonen ytterligere, og den svært alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen vi står i, mener disse medlemmer at det ikke kan forventes at NAMMO alene skal bære kostandene ved en ytterligere økning av produksjonskapasiteten. Disse medlemmer viser her også til statens betydelige eierandel i NAMMO.

På dette grunnlaget fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å skyte inn kapital i NAMMO AS på markedsmessige vilkår.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at en av statens viktigste oppgaver er å sikre innbyggere mot trusler utenfra. Uten trygghet mot påvirkning og trusler fra aktører som vil skade Norge, vil folk flest føle at hverdagen blir usikker og demokratiets forankring vil smuldre opp.

Russlands ulovlige invasjon av Ukraina har vist oss at fred og frihet ikke kan tas for gitt. Alliansetilknytningen Norge har til NATO er viktigere enn noen gang, og

viser at NATOs relevans dessverre har fått sin renessanse i Europa.

Disse medlemmer vil sikre nasjonal suverenitet gjennom et sterkt nasjonalt forsvar, bygget på almen verneplikt og bred alliansebygging i NATO, hvor Sverige og Finland vil bidra til å forsterke det nordiske forsvarssamarbeidet.

Disse medlemmer ønsker en forsvarspolitikk som planlegger for morgendagens utfordringer og løser dagens oppgaver på en forsvarlig måte, til beste for folk flest.

Forsvaret må raskt kunne tilpasses nye trusselbilder og ny teknologi. Ikke minst gjelder dette innenfor cyberdomenet. Det krever evne til omstilling og rekruttering av riktig personell.

Forsvarets kampkraft skal virke avskrekkende og samtidig ha evne til selvforsvar.

Disse medlemmer mener at Norge skal være en konstruktiv bidragsyter i NATO. NATO er den viktigste arenaen for deltakelse og samarbeid når det gjelder sikkerhet.

Disse medlemmer ønsker å begrense norsk deltakelse i internasjonale operasjoner og mener slik deltakelse bør være forankret i NATO.

Disse medlemmer ser NATO som en god arena for materiellsamarbeidsprosjekter. Med stadig endrede politiske forhold og ulike perspektiver på utfordringene NATO står overfor, er det viktig å sikre et sterkt bånd til våre fremste allierte, USA og Storbritannia. Derfor ønsker disse medlemmer å åpne opp for etablering av allierte baser på norsk jord, også i fredstid.

Disse medlemmer ønsker at flere gjennomfører førstegangstjeneste. Det vil være bra for den enkelte og for landet. Dette vil også bedre tilgjengeligheten på vernepliktige for tjeneste i Heimevernet. Avtjening av verneplikten bør få økt status også i det sivile samfunnet. Disse medlemmer ønsker å øke dimisjonsgodtgjørelsen og tjenestetillegget. Det vil sikre at færre lider et stort økonomisk tap ved å gjennomføre førstegangstjeneste.

Forsvaret står overfor store materiellanskaffelser i årene som kommer. Det vil medføre bindinger av investeringsmidler i årene som kommer. Alle anskaffelser vil kreve årlige driftsmidler og ofte også spesialutdanning. Disse medlemmer er bekymret for at investeringsveksten vil gå på bekostning av driftsmidler. Dette vil medføre at materiell ikke vil bli benyttet som forutsatt, noe som vil bidra til at utdanning og tjenesteutførelse svekkes. Investeringer, drift og utdanning må derfor sees i sammenheng.

Disse medlemmer er, og har alltid vært, opptatt av å ivareta Forsvarets personell både i utenlands tjeneste og tjeneste i Norge. Soldater som gjennomfører utenlandsoppdrag må også følges tett opp i etterkant av gjennomførte oppdrag. Mange negative reaksjoner

kommer lang tid etter at oppdraget er over, og da er det viktig og riktig at veteranene har ressurssteder de kan henvende seg til. Alle former for senskader skal tas på alvor og oppfølging skal skje både fra Forsvaret og det sivile helsevesenet. Veteranorganisasjonene er viktige samarbeidspartnere i dette arbeidet, de besitter erfaringer og kompetanse som kan bidra til bedre tilrettelegging og oppfølging av våre veteraner. Disse medlemmer støtter veteranorganisasjonenes ønske om mer sivil forskning på veteranenes helse og psykiske reaksjoner samt bedre kompetansebygging i de lokale helsetilbudene.

Disse medlemmer viser for øvrig til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett og de endringer som der er foreslått.

Medlemmen i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti viser til at me lever i ei tid med krig i Europa, aukande spenning og stormaktsrivalisering. Det gjer det viktigare enn nokon gong å prioritera rett i forsvarspolitikken. Denne medlemmen viser til Sosialistisk Venstrepartis arbeidsprogram, som slår fast at partiet vil ha eit sterkt nasjonalt forsvar, med særleg vekt på kyst- og nordområda, og med balanse mellom forsvarsgreinene. Eit sterkt nasjonalt forsvar, som handhevar vår suverenitet på landjorda, på havet og i lufta, medverkar både til å tryggja norsk politisk handlingsrom, til god forvaltning av naturressursar og til låg spenning i nærområda våre.

Denne medlemmen understrekar at Forsvarets viktigaste ressurs er folk. Forsvaret må ha nok soldatar og befal, og personellet må ha rett kompetanse. Dette er også Forsvarets største utfordring i dag. Denne medlemmen merkar seg at det er store utfordringar knytt til bemanninga i Forsvaret. Erfarne folk er i ferd med å forlata Forsvaret, som då mistar verdifull kompetanse. Ein viktig grunn til dette er prosessar knytt til flytting, konkurranseutsetting og sentralisering av Forsvarets basar, funksjonar og arbeidsplassar. For at tilsette skal bli verande i Forsvaret er det dessutan avgjerande at særleg pensjonsvilkåra blir styrka, og vernepliktige sin arbeidsrettslege status må ikkje svekkast. Samtidig trengst det god rekruttering for å sikra bemanninga framover.

Denne medlemmen viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2023 som foreslår 500 fleire soldatar og befal i Heimevernet ut over regjeringa sitt forslag, 200 fleire årsverk i Forsvaret, ekstra mannskap i Kystvakta og 20 nye årsverk på Forsvarets høgskole. Sosialistisk Venstreparti foreslår også å kalla inn 2 800 fleire av kvart årskull vernepliktige til første-gongsteneste, for å auka rekrutteringa og dermed også tilfanget av kandidatar til dei vidare utdanningane og stillingane i Forsvaret. Sosialistisk Venstreparti foreslår vidare at dei to tillitsvalde i Heimevernet som har stått i spissen i feriepengesaka der, får dekka saksomkostnin-

gane og får ein rimeleg kompensasjon for alt arbeidet dei har lagt ned for å sikra dei vernepliktige sine rettmessige feriepengar.

Denne medlemmen registrerer at den førre regjeringas politikk for konkurranseutsetting og privatisering av ulike funksjonar i Forsvaret framleis legg sterke føringar for verksemda i Forsvaret. Dette er etter denne medlemmens mening uklokt både med tanke på å sikra kompetent og nok personell i Forsvaret, og med tanke på tryggleik og beredskap. Dersom sivile og private selskap erstattar Forsvarets eigne tilsette aukar tryggleiksrisikoen, og det vil oppstå uklare folkerettslege forhold i krise og krig. Det er skuffande at regjeringa framleis ikkje har klart å levera på eigne lovnader om å ta reinhaldet tilbake i Forsvarets eigen regi, ikkje minst med tanke på dei tilsette sine arbeids- og pensjonsvilkår. Endå større tryggingrisiko vil det vera ved privatisering av dagleg vedlikehald av materiell, og av IKT-drift og lagring av Forsvarets data.

Denne medlemmen merkar seg at etterretningstrusselen og risikoen for hybride angrep aukar. Denne medlemmen meiner derfor det er særleg viktig å halda kontroll over sentrale IKT-funksjonar i Forsvaret og at den planlagde privatiseringa gjennom MAST-programmet må stoppast. Drift og vedlikehald av IKT-systema må skje i Forsvarets eigen regi. Denne medlemmen viser vidare til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett for 2023 der det foreslås å løyve 400 mill. kroner ekstra til Cyberforsvaret. Skal Forsvaret klara å halda på og rekruttera eige IKT-personell, trengst det ei tydeleg satsing på dette området.

Denne medlemmen peikar vidare på at Forsvarets tilsette og vernepliktige må ha nok og fungerande materiell, og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett der det foreslås ein auke på 170 mill. kroner til materiell, logistikk, øving og trening i Heimevernet, og 153 mill. kroner ekstra til våpen, ammunisjon, uniformar og resevedelar i Forsvaret elles.

Denne medlemmen merkar seg dessutan at leveringstidene i våpenindustrien er lange og at det er behov for å etterfylle lager av våpen og ammunisjon. Denne medlemmen viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2023 der det vert færre slått 150 mill. kroner til oppgradering og utviding av beredskapslager for ammunisjon.

Denne medlemmen viser til at Sosialistisk Venstreparti i tillegg foreslår 100 mill. kroner øyremerka til flystasjonen på Andøya og Luftforsvarets skolesenter på Kjevik. Overvåkingsflya er heilt sentrale for suverenitetshevdning og beredskap i havområda våre, spesielt i nord. Denne medlemmen meiner at dei mange problema med å etablere Evenes som ny base for maritime overvåkingsfly P-8 viser at Andøya er langt betre eigna for formålet, både på grunn av topografi, geografisk plassering og etablert infrastruktur. Flystasjonen på An-

døya må haldast i god stand for å ta nødvendige oppgåver og oppdrag også i framtida. For denne medlemmen er det avgjerande at det framleis er Forsvaret sjølv som driflar flystasjonen, slik at norske forsvarsbehov får legga premissa for aktiviteten der. Luftforsvarets skolesenter på Kjevik utdannar Forsvarets flyteknikarar, ein kompetanse som det allereie er kritisk mangel på. Ei flytting av utdanninga til Værnes vil innebera ei dramatisk svekking av Forsvarets kompetanse på området, og i praksis kunna setta mange av flya på bakken. I tillegg er det mykje som tyder på at ei flytting vil vera langt meir kostbart enn å halda utdanninga der ho er i dag, og langt meir enn tidlegare rekna med. Denne medlemmen meiner derfor at skolesenteret må bli verande på Kjevik.

Denne medlemmen er oppteken av at Noreg skal ha ein eigen forsvarsindustri som også omfattar små og mellomstore bedrifter. Dette tilfører viktig teknologi, kompetanse og innovasjon. Denne medlemmen er derfor kritisk til at regjeringa føreslår å kutta FoU-midla til slike bedrifter for 2023, og føreslår å oppretthalda desse på same nivå som i 2022.

Denne medlemmen viser vidare til ein vedvarande ubalanse i Forsvaret mellom drift og investeringar. Ei overinvestering i nytt materiell, og då ikkje minst eit stort antal nye kampfly F-35, har medverka sterkt til dette. Det er ikkje norske forsvarsbehov som tilseier at Noreg skal ha heile 52 kampfly, slik eit fleirtal på Stortinget har vedtatt. I praksis fører det også til nedprioritering av meir avgjerande kapasitetar, ikkje minst nok og kompetent personell, og dermed bruk av det materiellet ein faktisk har. For å frigjera ressursar til ei større satsing på Forsvarets personell og drift, føreslår derfor Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett å utsetja innkjøpet av dei siste seks kampflya, med mål om å avslutta det.

Denne medlemmen viser til at den førre regjeringa fekk gjennom ein ny kapittelstruktur under Forsvarsdepartementet, som inneber at løyvingar til dei ulike forsvarsgreinene som tidlegare var delt opp på ulike kapittel, no er samla under nytt kap. 1720 Forsvaret. Denne medlemmen meiner at denne kapittelstrukturen gir Stortinget mindre innsikt i korleis Forsvarets ressursar blir disponert, og gir for vide fullmakter til regjeringa og forsvarssjefen. Denne medlemmen meiner at ei oppdeling av kapittelstrukturen ville gitt ei meir open og demokratisk behandling av forsvarsbudsjettet.

Komiteens medlem fra Rødt meiner det norske invasjonforsvaret bør gjenreises og at det nordiske forsvarssamarbeidet må styrkes. Krigen i Ukraina viser at det haster å bygge et forsvar som kan avskrekke og stå imot et stadig mer aggressivt Russland. Derfor har Rødt i sitt alternative statsbudsjett forslått å øke bevilgningene til Forsvaret med 700 mill. kroner og å frigjøre ytter-

ligere midler til å styrke forsvaret av Norge ved å kutte i antall kampfly og krigsdeltakelse i utlandet.

Dette medlem viser til at skiftende regjeringer bygget ned Norges invasjonforsvar til fordel for krigsdeltakelse i utlandet, der enorme summer er brukt på USA-ledete kriger, inkludert Libya og Afghanistan. Dette medlem mener det er uforståelig at norske soldater i 2023 skal risikere livet for å beskytte amerikanske styrker i Irak og øve på ørkenkrig i Jordan, når det er krig i Europa og vi mangler soldater og luftvern til å beskytte Norge.

Dette medlem viser til at krigføring i utlandet var høyt prioritert da det ble besluttet å kjøpe 52 kampfly av typen F-35, Norges dyreste skattefinansierte investeringer noensinne, og at F-35 med sine skyhøye driftskostnader vil gå på bekostning av resten av Forsvaret i flere tiår framover. Ved utgangen av 2022 har Norge 40 kampfly. Dette medlem viser til uttalelser fra personell i Luftforsvaret som tyder på at dette er flere fly enn vi har mannskap til å bruke, og at vi mangler luftvern til å beskytte dem. Dette medlem understreker at Norge i dag har et forsvar som kan krige under utenlandsk kommando i andre verdensdeler, men som ikke har et eneste luftvern batteri dedikert til å beskytte vår egen sivilbefolkning mot bombefly og missiler. Dette vil Rødt snu ved å stanse kjøpet av de 12 siste kampflyene som ennå ikke er levert, og bruke pengene på å gjenoppbygge Norges luftvern som ble nedbygd etter den kalde krigen. Dette medlem viser til at dette grepet frigjør 2,5 mrd. kroner på 2023-budsjettet og 1,6 mrd. kroner i 2024 som Rødt blant annet vil bruke på å luftvernbeskyttelse av både sivilbefolkning og forsvarsanlegg, inkludert gjeninnføring av luftvern for hovedstaden.

Dette medlem mener at Norge gjennom forhandlinger i tillegg kan få tilbake mye av de nesten 5 mrd. kronene som allerede er betalt for de 12 siste flyene som ennå ikke er levert, og bruke dette på å fremskynde anskaffelsen av langtrekkende luftvern. Etter som det er usikkert nøyaktig hvor mye Norge vil få tilbake og når, budsjetterer ikke Rødt med disse pengene i 2023, men setter av midler til opplæring av personell i bruk av langtrekkende luftvern.

Dette medlem understreker at Rødt vil styrke Norges selvstendige forsvarsevne, noe som vil gjøre oss mindre avhengig av et stadig mer uforutsigbart USA, og er nødvendig for å sikre balansen mellom avskrekking og beroligelse overfor Russland, samtidig som det reduserer risikoen for at Norge blir slagmark i en konflikt mellom de to atommaktene. Dette medlem viser til at Rødt i sitt alternative statsbudsjett foreslår midler til å styrke Hæren med oppbemanning og dedikert helikopter støtte på Bardufoss og starter anskaffelse av langtrekkende presisjonsartilleri; midler til å styrke Heimevernet med 5 000 flere soldater og til å reetablere Sjøheimet og spesialavdelingen HV-016. Dette medlem

viser videre til at Rødt i sitt alternative statsbudsjett bevilger midler til 500 flere årsverk i Forsvaret blant annet for å styrke Kystvaktens redningsberedskap, ressurskontrollen i fiskerisektoren og suverenitetshevdelsen i nord, og til å styrke Forsvarets utdanning, øke inntak av vernepliktige og starte arbeidet med innfasing av reservister for å kraftig øke Forsvarets størrelse i årene som kommer.

Dette medlem understreker at Rødt går mot amerikanske militærbaser i Norge og vil gjenreise basepolitikkenes hovedprinsipp om at det ikke skal være fremmede militærbaser i Norge.

Dette medlem mener Forsvarets viktigste ressurs er menneskene som skal beskytte oss i tilfelle krise og krig: ansatte, vernepliktige og reservister, men at skiftende regjeringer har prioritert ekstremt dyrt utstyr, ofte tilpasset krigføring i utlandet, og nedprioritert personell og drift. Dette medlem mener en slik prioritering gir dårlig forsvarsevne og dårlige arbeidsforhold for Forsvarets ansatte. For å bøte på dette vil Rødt blant annet øke antall årsverk, starte reetablering av ettårig befalsskole i forsvarsgrenene, reversere konkurranseutsetting av renhold, stanse privatisering av vedlikehold og IKT og ta bedre vare på veteranene våre.

Komiteens medlem fra Venstre mener at betydning av at det igjen er det krig på kontinentet vårt ikke kan undervurderes. Russlands folkerettsstridige invasjon av Ukraina er brutal, tar livet av tusenvis av sivile og legger ukrainske byer i ruiner. Krigen er ikke bare et angrep på Ukrainas suverenitet, men også et angrep på verdier som demokrati og frihet. Venstre mener at Norge må gjøre det vi kan for at ukrainerne skal gjenvinne den friheten som de har krav på. Derfor må militær støtte til Ukraina være en vesentlig komponent av statsbudsjettet for 2023. For Ukraina selv, men også for vår egen og resten av Europas sikkerhet og frihet.

Samtidig har Russlands konvensjonelle krig mot Ukraina og hybride krig mot Europa synliggjort hvor viktig det er at også det norske Forsvaret kan håndtere et bredt spekter av trusler mot norsk sikkerhet, suverenitet og handlefrihet. Venstre ønsker å øke finansieringen av Langtidsplanen for Forsvaret med 850 mill. kroner mer enn regjeringspartiene. Noen av de viktige satsningsområder for Forsvaret det neste året vil være å holde et forhøyet aktivitetsnivå i tråd med beredskapshevingen, bedre Forsvarets evne til å avdekke og varsle om digitale angrep mot Norge, øke andelen av Heimevernet som øves og øke bemanningen rundt våre F35-kampfly.

5.4 Oversikt over partienes forslag under rammeområde 8

Sammenligning av budsjettall, kapitler og poster. Rammeområde 8

Tabellen viser forslag til bevilgninger under de respektive kapitler og poster der det er avvik fra regjeringens forslag. Avvik i parentes. Forslaget fra regjeringspartiene Arbeiderpartiet og Senterpartiet har subsidiær tilslutning fra Sosialistisk Venstreparti, og er derfor komiteens tilråding. Øvrige forslag uttrykker alternativbudsjettens standpunkter. I hele tusen kroner.

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S med Tillegg 2	Komiteens tilråding	H	FrP	SV	R	V	KrF
Utgifter rammeområde 8 (i tusen kroner)									
1700	Forsvarsdepartementet								
	53 Risikokapital, NATOs inn- ovasjonsfond	13 300	13 300 (0)	13 300 (0)	13 300 (0)	300 (-13 000)	0 (-13 300)	13 300 (0)	13 300 (0)
	71 Overføringer til andre	82 210	82 210 (0)	82 210 (0)	83 210 (+1 000)	84 210 (+2 000)	79 060 (-3 150)	82 210 (0)	82 210 (0)
	73 Forskning og utvikling	96 097	96 097 (0)	146 097 (+50 000)	176 097 (+80 000)	146 097 (+50 000)	176 097 (+80 000)	166 097 (+70 000)	96 097 (0)
	78 Norges tilskudd til NATOs og internasjonale drifts- budsjetter	653 361	653 361 (0)	653 361 (0)	653 361 (0)	453 361 (-200 000)	25 000 (-628 361)	653 361 (0)	653 361 (0)
	79 Militær støtte til Ukraina	572 000	572 000 (0)	572 000 (0)	572 000 (0)	572 000 (0)	842 000 (+270 000)	3 400 000 (+2 828 000)	572 000 (0)
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg								
	1 Driftsutgifter	5 505 151	5 505 151 (0)	5 455 151 (-50 000)	5 505 151 (0)	5 505 151 (0)	5 529 409 (+24 258)	5 505 151 (0)	5 505 151 (0)
	47 Nybygg og nyanlegg	3 993 600	3 993 600 (0)	3 993 600 (0)	3 993 600 (0)	4 143 600 (+150 000)	3 993 600 (0)	3 993 600 (0)	3 993 600 (0)
1720	Forsvaret								
	1 Driftsutgifter	35 432 556	35 432 556 (0)	36 432 556 (+1 000 000)	35 632 556 (+200 000)	37 096 556 (+1 664 000)	36 828 106 (+1 395 550)	35 802 556 (+370 000)	35 432 556 (0)
1735	Etterretningstjenesten								
	21 Spesielle driftsutgifter	2 955 881	2 955 881 (0)	2 955 881 (0)	2 955 881 (0)	2 682 881 (-273 000)	2 955 881 (0)	2 955 881 (0)	2 955 881 (0)
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlike- hold								

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S med Tillegg 2	Komiteens tilråding	H	FrP	SV	R	V	KrF
	1 Driftsutgifter	2 106 718	2 106 718 (0)	2 106 718 (0)	2 106 718 (0)	2 106 718 (0)	1 833 718 (-273 000)	2 106 718 (0)	2 106 718 (0)
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	21 296 264	21 296 264 (0)	21 296 264 (0)	22 766 264 (+1 470 000)	19 916 264 (-1 380 000)	21 144 264 (-152 000)	21 796 264 (+500 000)	21 296 264 (0)
	75 Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet	123 208	123 208 (0)	123 208 (0)	123 208 (0)	123 208 (0)	0 (-123 208)	123 208 (0)	123 208 (0)
	76 Investeringer til nordisk forsvarssamarbeid	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	123 208 (+123 208)	0 (0)	0 (0)
	Sum utgifter rammeområde 8	75 808 224	75 808 224 (0)	76 808 224 (+1 000 000)	77 559 224 (+1 751 000)	75 808 224 (0)	76 508 221 (+699 997)	79 576 224 (+3 768 000)	75 808 224 (0)
Inntekter rammeområde 8 (i tusen kroner)									
	Sum inntekter rammeområde 8	9 209 249	9 209 249 (0)	9 209 249 (0)	9 209 249 (0)	9 209 249 (0)	9 209 249 (0)	9 209 249 (0)	9 209 249 (0)
	Sum netto rammeområde 8	66 598 975	66 598 975 (0)	67 598 975 (+1 000 000)	68 349 975 (+1 751 000)	66 598 975 (0)	67 298 972 (+699 997)	70 366 975 (+3 768 000)	66 598 975 (0)

5.5 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innenfor ramme 8 (Forsvar)

I del II til Prop. 1 S (2022–2023) fra Forsvarsdepartementet gir regjeringen detaljerte beskrivelser av kapitler og poster, samt sine forslag til utgifter og inntekter for kapitlene innenfor rammeområde 8 militært forsvaret.

KAP. 1700 OG 4700 FORSVARSDEPARTEMENTET

Regjeringen foreslår å bevilge 2 801,587 mill. kroner til kap. 1700/4700 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023) med Tillegg 2.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett, der det foreslås en rekke omprioriteringer under dette kapittel, herunder kutt i bevilgninger til tenketanker finansiert av USAs våpenindustri og risikokapital til NATOs innovasjonsfond, mens bevilgningen til det frivillige skyttervesen økes og regjeringens kutt i bevilgningen til forskning og utvikling på forsvarsteknologi reverseres.

Post 60 Overføringer til kommuner og fylkeskommuner

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Midt-Troms Karrieresenter har som formål å tilby karriereveiledning for sivile i Midt-Tromsområdet. Siden Forsvaret er sterkt representert i regionen er også senteret ansvarlig for karriereveiledning for militært personell. Det har derfor vært et samarbeid mellom fylkeskommunen og Forsvarsdepartementet om driften av karrieresenteret. Disse medlemmer viser til at Forsvarsdepartementet i 2021 videreførte samarbeidsavtalen med Troms og Finnmark fylkeskommune. Avtalen skisserer et statlig bidrag på 1,8 mill. kroner årlig frem til 2026. Formålet med statens deltagelse i senteret er å sikre karriereveiledning til førstegangstjenestegjørende og militært personell. Senteret gir veiledning til alle Forsvarets baser i Troms, Finnmark og Nordre-Nordland.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av dette karriereveiledningstilbudet for regionen og Forsvarets ansatte, og mener det er viktig å sikre senteret forutsigbarhet.

Post 70 Overføringer til andre

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en økning på 10 mill. kroner på kap. 1700 post 71 i økt støtte til kapasitetsbygging i Georgia og Vest-Balkan. Dette vil være en oppfølging av handlingspunkter i NATOs strategiske konsept og toppmøtet i Madrid knyttet til å bygge sikkerhetskapasitet i NATOs partnerland.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en reduksjon på 10 mill. kroner på kap. 1700 post 71 knyttet til tilskudd til reiseaktivitet og formidling.

Post 73 Forskning og utvikling

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett for 2023 foreslår å kutte 50 mill. kroner i støtte til utvikling av norsk forsvarsteknologi. Disse medlemmer viser til at dette kuttet vil få betydelige negative konsekvenser for norske forsvarsbedrifter.

Disse medlemmer anser det som paradoksalt at regjeringen kutter i midler ment for å utvikle teknologi for å øke beredskapen og forsvarsevnen, i en tid der behovet for å gjøre nettopp dette er tydelig forsterket. Disse medlemmer vil understreke at regjeringens kutt innebærer et brudd med intensjonene i Meld. St. 17 (2020–2021), og en svekkelse av Forsvarets muligheter til å øke den operative evnen ved å ta i bruk ny teknologi. Disse medlemmer viser til at Meld. St. 17 (2020–2021) slår fast at et av målene for videreutvikling av trekkantsamarbeidet mellom Forsvaret, Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) og forsvarsindustrien er å:

«Utnytte potensialet små og mellomstore industriaktører og gründermiljøer representerer, både innenfor forsvarsindustrien og det øvrige næringslivet. Videre er det viktig å styrke samvirket mellom sivil og militær FoU for å hente ut potensialet i teknologi som har både sivile og militære bruksområder.»

Disse medlemmer viser videre til at meldingen tydelig understreker små og mellomstore bedrifters betydning for norsk forsvarsindustri, og industriens evne til å understøtte Forsvarets behov:

«De små og mellomstore forsvarsbedriftene utgjør en stor og viktig del av forsvarsindustrien. De står for nærmere 2 000 forsvarsrelaterte årsverk og om lag 30 prosent av forsvarsindustriens omsetning. Disse bedriftene kjennetegnes ved høy grad av tidlig utvikling og anvendelse av teknologi, fleksibilitet og evne til hurtig omstilling og tilpasning. Små og mellomstore bedrifter spiller en sentral rolle når det gjelder innovasjon og teknologiutvikling, og dette bør i større grad nyttiggjøres for å dekke eksisterende og nye militære behov.»

Disse medlemmer viser til Høyres alternative statsbudsjett, der det foreslås å øke bevilgningen under kap. 1700 post 73 med 50 mill. kroner, for å reversere regjeringens kutt i støtte til utvikling av norsk forsvarsteknologi. Disse medlemmer viser til her til at den gjensidige relevansen mellom sivil forskning og forsvarsforskning stadig øker, og at samarbeidsordningen for norske bedrifter som ønsker å utvikle forsvarsteknologi, er et viktig bidrag til nyskaping og arbeidsplasser. Disse medlemmer viser til at den forverrede sikkerhetspolitiske situasjonen aktualiserer betydningen av

denne støtten, og at ordningen derfor må styrkes, ikke svekkes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at ved behandlingen av Innst. 360 S (2019–2020) merket flertallet seg at regjeringen foreslo å øke støtten til forsvarsrelatert forsknings- og utviklingsarbeid hos norsk industri og næringsliv. Flertallet viste i denne forbindelse til at en enstemmig utenriks- og forsvarskomite i Innst. 185 S (2015–2016), jf. Meld. St. 9 (2015–2016) Nasjonal Forsvarsindustriell Strategi, ga uttrykk for følgende:

«Komiteen er enig i at forskning og utvikling i Forsvarssektoren bør innrettes mot spesifikke teknologier og produkter det norske forsvaret trenger og som samtidig kan ha en bredere anvendelse innenfor NATO. Komiteen legger til grunn at dette innebærer en satsing på forskning og utvikling innenfor de åtte teknologiområdene.»

Komiteens flertall påpekte at det er et betydelig etterslep som følge av at FoU-investeringene i Forsvaret ikke har blitt trappet opp som forutsatt og forutsatte derfor at regjeringen kom tilbake med forslag om ytterligere økninger i forslaget til statsbudsjett for 2021.

Ved behandlingen av Innst. 7 S (2020–2021) vedtok Stortinget å styrke kap. 1700 post 73 med 58,2 mill. kroner og å bruke inntil 116 mill. kroner på støtteordningen for små- og mellomstore bedrifter som ønsker å utvikle forsvarsteknologi. Styrkingen ble videreført i Innst. 7 S (2021–2022).

I Innst. 507 S (2020–2021) (Forsvarsindustriell strategi) viste en enstemmig komité til at

«det fremkommer utfordringer knyttet til at anskaffelser skyves ut i tid. Det kan medføre betydelige økonomiske konsekvenser for små og mellomstore bedrifter. Det er ønskelig med raskere anskaffelsesløp og hurtighet i konseptutvikling og eksperimenteringsaktiviteten. Det er ønske om bedre kunnskap om regelverk og bredere samarbeid om utvikling av produkter og teknologi. Industrien ønsker videre utvikling av trekantsamarbeidet, å bedre kontakten mellom Forsvaret, FFI og industrien og at det gjøres lettere å igangsette prosjekter.»

Disse medlemmer viser til at regjeringen allikevel foreslår å redusere bevilgningen på kap. 1700 post 73 med 50 mill. kroner. I lys av den teknologiske utviklingen og erfaringene fra krigen i Ukraina, mener disse medlemmer at forskning og utvikling nå er viktigere enn noen gang. Videre har disse medlemmer merket seg at en rekke små og mellomstore bedrifter, som utvikler og produserer forsvarsmateriell, mener at den forsvarsindustrielle strategiens ambisjoner om å legge til rette for at SMB så langt i liten grad har fått effekt. Det eneste synlige tiltaket, nærmere to år etter at strategien ble lagt frem, er økningen i bevilgningen til FOU.

Disse medlemmer mener derfor at det fortsatt er et betydelig etterslep i forhold til ambisjonen om en satsning på forskning og teknologiutvikling. Tempoet i den teknologiske utviklingen, og det at Langtidsplanen for Forsvaret legger opp til i større grad å utnytte innovasjonspotensialet i de små og mellomstore teknologibedriftene, styrker ytterligere behovet for å satse på forsvarsteknologisk FoU. Disse medlemmer forutsetter derfor at FOU-støtteordningen trappes ytterligere opp fra 2024.

Disse medlemmer viser videre til at Norge deltar i EU sitt forsvarsfond (EDF) i perioden 2021–2027. EDF er viktig for å sikre norsk forsvarsindustri og forsvarsforskning tilgang til det europeiske markedet, og for å kunne delta i utvikling av relevante europeiske forsvarskapabiliteter. Disse medlemmer er svært tilfreds med at Norske virksomheter i den første utlysningen i 2021 konkurrerte seg til oppdrag til en verdi av om lag 500 mill. kroner. Norsk deltagelse i EDF-prosjekter forutsetter nasjonal medfinansiering og disse medlemmer understreker viktigheten av at regjeringen prioriterer å sette av tilstrekkelige midler til å kunne delta i de prosjektene som Forsvarssektoren prioriterer og som norsk forsvarsindustri har forutsetninger for å delta i.

Disse medlemmer er kjent med at EU planlegger ytterligere tiltak for å legge til rette for felles anskaffelser og styrking av europeisk forsvarsindustri. Disse medlemmer ser at det er viktig for å sikre muligheten til å kunne delta i felles europeiske utviklings- og anskaffelses prosjekter at Norge, innenfor rammen av EØS-avtalen, deltar i relevante EU-programmer. Disse medlemmer forventer derfor at regjeringen følger opp og legger til rette for at Norge kan delta i European Defence Industry Reinforcement through common Procurement Act (EDIRPA), som har som formål å styrke europeisk forsvarsindustri gjennom koordinering av flernasjonale forsvarsanskaffelser i Europa.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett der det foreslås å øke bevilgningen på kap. 1700 post 73 med 80 mill. kroner, sammenlignet med Regjeringens forslag til budsjett for 2023. Det vil innebære at FOU-støtteordningen reelt bringes opp til om lag samme nivå som den hadde på slutten av 1990-tallet.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås en økning på 70 mill. kroner på kap. 1700 post 73 forskning og utvikling. Av dette foreslås 60 mill. kroner for å reversere regjeringens kutt i tilskuddsordning for utvikling av norsk forsvarsteknologi. Flere små og mellomstore bedrifter er avhengige av denne tilskuddsordningen for å utvikle ny militær teknologi, som igjen bidrar til en våpenindustri som kan støtte både det norske Forsvaret

og våpendonasjoner til Ukraina. Tilskuddsordningen for støtte til sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning foreslås økt med 10 mill. kroner. Flere av de fundamentale rammevilkårene for global sikkerhetspolitikk har endret seg og vil fortsette å gjøre det. Oppdatert forskning og kunnskap på dette feltet blir derfor svært viktig i tiden som kommer for at Norge skal kunne ta grundige, rettidige og kunnskapsbaserte beslutninger om sikkerhetspolitiske veivalg.

Post 79 Militær støtte til Ukraina

Komiteens medlem fra Rødt viser til at Rødts syn er at støtten til Ukraina skal gis i form av frie midler, slik det foreslås i Rødts alternative statsbudsjett, og ikke som våpendonasjoner og flernasjonale finansieringsmekanismer øremerket våpenkjøp, og viser til merknader i Innst. 34 S (2022–2023).

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett der det foreslås en økning på 2 828 mill. kroner på kap. 1700 post 79 Militær støtte til Ukraina. Det er fornuftig å legge til grunn at krigen i Ukraina vil bli langvarig. Ukrainske byer, broer og skoler terroriseres i dag av Russlands missiler, og det er fornuftig å legge til grunn at Russlands krigføring vil fortsette. Både mot sivile mål over hele Ukrainas territorium og mot militære mål langs fronten. Dette medlem mener at den militære støtten til Ukraina i 2023 bør være minst like stor som i 2022 og at den derfor burde økes med 2,83 mrd. kroner, sammenlignet med regjeringens budsjettforslag. Dette vil bidra både til at Ukraina kan beskyttes sin infrastruktur mot misilangrep, og at Ukraina kan presse russerne tilbake fra okkuperte områder i sør og øst. Ukraina må vinne krigen mot Russland og Europa må frigjøres fra Putins autoritære hånd. Formålet med den foreslåtte militære støtten vil være å bidra til at Ukraina får ytterligere avansert luftvern, og annet materiell eller utstyr i henhold til deres løpende behov ved anskaffelsestidspunkt.

KAP. 1710 OG 4710 FORSVARSBYGG OG NYBYGG OG NYANLEGG

Regjeringen foreslår å bevilge 9 499 mill. kroner på kap. 1710 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023) med Tillegg 2.

Komiteen viser til at Forsvarsbygg er et forvaltningsorgan underlagt Forsvarsdepartementet, med ansvar for å levere eiendomstjenester til forsvarssektoren og forvalte forsvarssektorens eiendommer, bygg og anlegg (EBA). Komiteen peker på at Forsvarsbygg gjennom modernisering og forvaltning av sektorens bygningsmasse og infrastruktur har en viktig rolle i å bidra til utvikling av Forsvarets operative evne.

Post 1 Driftsutgifter

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, der det foreslås å omprioritere 50 mill. kroner fra kap. 1710 post 1, til andre og høyere prioriterte forsvarsformål.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor kap. 1710 post 1 foreslås økt med 24 mill. kroner for å ta tilbake drift av renhold i Forsvaret og sikre de ansatte skikkelige lønns-, pensjons- og arbeidsvilkår.

Post 47 Nybygg og nyanlegg

Komiteen merker seg at post 47 Nybygg og nyanlegg foreslås økt nominelt med 460,8 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett for 2022. Posten omfatter investeringer i EBA som følger av langtidspanen, herunder justering av tidligere nedtrekk av investeringsrammen og økning i tildeling til fasiliteter for maritime patruljefly på Evenes flystasjon, samt styrking av infrastruktur for mottak av allierte på Bardufoss.

KAP. 1716 FORSVARETS FORSKNINGSinSTITUTT

Regjeringen foreslår å bevilge 252,02 mill. kroner på kap. 1716 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023) med Tillegg 2.

Komiteen er kjent med at Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) har to roller: å være strategisk rådgiver for Forsvarsdepartementet i forsvarspolitikken utforming, planlegging og forvaltning og å drive forskning og utvikling (FoU) og fremme innovasjon. Komiteen er videre kjent med at FFI er viktige i internasjonalt FoU-samarbeid, både innen NATO- og EU-rammer, herunder EDF. Komiteen merker seg at bevilgningen nominelt øker med 2,2 mill. kroner sammenlignet med 2022.

KAP. 1720 OG 4720 FORSVARET

Regjeringen foreslår å bevilge 35 476,861 mill. kroner på kap. 1720 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023) med Tillegg 2.

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår å øke budsjettet for Forsvaret til tiltaki langtidspanen og gjenanskaffelse av donert materiell til Ukraina. Komiteen noterer at regjeringen foreslår omprioriteringer fra materiellinvesteringer til drift for å bidra til å unngå redusert aktivitet i Forsvaret i 2023.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett, der Høyre foreslår å øke kap. 1720 post 1 med 600 mill. kroner til forsering av ammunisjonsanskaffelser. Disse medlemmer viser videre til Høyres forslag under samme kapittel og

post om å øke Forsvarets bevilgninger med 330 mill. kroner for å håndtere skjerpet beredskap og øke sin tilstedeværelse på bakgrunn av den forverrede sikkerhetspolitiske situasjonen. Disse medlemmer viser videre til Høyres forslag under samme kapittel og post, om å bevilge 100 mill. kroner til ytterligere opptrapping av antall årsverk i Forsvaret i tråd med forsvarssjefens anbefaling. Disse medlemmer viser til Høyres forslag under samme kapittel og post om å bevilge 30 mill. kroner for å øke antall årsverk ved Forsvarets høgskole (FHS), slik at det økte antallet krigsskolekadetter kan understøttes av det nødvendige antallet instruktører. Disse medlemmer understreker at disse forslagene samlet og hver for seg utgjør viktige tiltak for å raskt øke Norges forsvarsevne i den alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen vi nå befinner oss i.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative statsbudsjett, der det foreslås å spare inn 60 mill. kroner på reiser i Forsvaret, under samme kapittel og post.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Rødt viser til at regjeringen tidligere i år valgte å heve kontrakten om anskaffelse av NH-90 maritime helikoptre. Disse medlemmer viser til at prosjektet var ment å anskaffe 14 maritime helikoptre for bruk på Sjøforsvarets kystvaktfartøyer og fregatter, og at disse etter planen skulle vært levert innen 2008. Disse medlemmer støtter beslutningen om å heve kontrakten, da prosjektet gjennom en årrekke har vært preget av forsinkelser fra leverandør, mangel på reservedeler og betydelige utfordringer med å produsere et tilstrekkelig antall flytimer sett i forhold til operative behov.

Disse medlemmer viser til at Forsvarsdepartementet i februar 2022 ga Forsvaret i oppdrag å gjennomføre en helhetlig evaluering av den maritime helikopterkapasiteten i samråd med Forsvarsmateriell og Forsvarets forskningsinstitutt. Disse medlemmer viser til at denne evalueringsrapporten slår fast at det selv med store ekstrainvesteringer ikke vil være mulig å øke antall flytimer med NH-90 til et nivå som møter Forsvarets behov. Per juni i år hadde Norge fått levert åtte helikoptre i endelig versjon. Helikoptrene, som skulle fly 3 900 timer årlig, har i snitt flydd 700 timer årlig.

Disse medlemmer mener det er avgjørende at personellet, som i betydelig grad påvirkes av at kontrakten er hevet, ivaretas på en god måte i påvente av nye maritime helikoptre. Disse medlemmer vil understreke at det ligger et betydelig ansvar på regjeringen her. Disse medlemmer understreker at ansatte og tjenestegjørende i maritim helikopterving har kompetanse av stor betydning for landets forsvarsevne. Disse medlemmer imøteser at regjeringen i større grad enn hva den hittil har gjort, redegjør for hvordan den har tenkt å motvirke kompetanseflukt fra det maritime he-

likoptermiljøet, og gjennomfører relevante tiltak i for å forhindre dette.

Disse medlemmer mener det er avgjørende at regjeringen så snart som mulig fremmer forslag for Stortinget om en erstatningskapasitet for NH-90. Disse medlemmer viser her til den forverrede sikkerhetspolitiske situasjonen i Norges nærområder, herunder den skjerpede beredskapen på norsk sokkel og rundt norske olje- og gassinstallasjoner, og understreker at maritime helikoptre med anti-ubåtkapasitet er av stor betydning for Norges evne til å kunne håndtere slike scenarier, og hevde norsk suverenitet og håndtere trusler i våre nærområder i fred, krise og krig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Rødt ser med bekymring på den sikkerhetspolitiske situasjonen i våre nærområder. Russlands ulovlig krig mot Ukraina har bragt krig til Europa og satt oss i en ny sikkerhetspolitisk krise. Norge behøver et sterkt Forsvar med materiell som er egnet til å løse dagens og morgendagens oppgaver, dette fordrer mannskaper som er utdannet, trent og øvet til å løse de utfordringer som kommer. Disse medlemmer mener det er behov for å styrke mannskapssituasjonen i Forsvaret, det er nødvendig å styrke Hæren, også for å bedre rekrutteringen til Heimevernet. Samtidig er det nødvendig å opprettholde og styrke aktivitetsnivået i flere deler av Forsvaret. Disse medlemmer er særlig opptatt av at utdanningskapasiteten i Forsvaret må styrkes. Et stadig mer komplisert utstyr kombinert med flere tjenestegjørende fordrer at utdanningen av antallet spesialister, befal og offiserer må øke i årene som kommer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Forsvarets bærebjelke er verneplikten og de som gjennomfører førstegangstjenesten. Derfor er det viktig å vise at de vernepliktige verdsettes. Gjennom å øke tjenestetillegget og styrke dimisjonsgodtgjørelsen, vil den enkelte føle at den innsatsen de gjør for Norge, har en større verdi også økonomisk. Slik situasjonen er i dag, er det mange som heller vil foretrekke å gjøre ferdig utdanning eller gå ut i jobb. Disse medlemmer mener regjeringen må vurdere økonomiske initiativer og andre tiltak for å høyne statusen til dem som gjennomfører førstegangstjenesten.

Disse medlemmer mener den sikkerhetspolitiske situasjonen, og andre utfordringer knyttet til sikkerheten i våre farvann i nord, viser at behovet for å etablere en ny maritim Special Operations Task Group (SOTG) under Marinejeger Kommandoen, på Ramsund orlogsstasjons, er svært nødvendig. Dette er også en viktig del av å knytte norske og amerikanske spesialavdelinger tettere sammen og styrke deres evne til felles operasjoner. Disse medlemmer er derfor svært tilfredse med

at forsvarsministeren på et skriftlig spørsmål fra representanten Christian Tybring-Gjedde om fremdriften av etableringen, den 25. september 2022, svarte følgende:

«Regjeringen legger til grunn at det skal etableres en ny maritim Special Operations Task Group (SOTG), i tråd med NATOs kapabilitetsmål til Norge. I Meld. St. 10 (2021–2022) redegjorde regjeringen for at strukturutvikling for spesialstyrkene går etter planen. Nye investeringer og flere pågående prosjekter skal bidra til at spesialstyrkene forblir en relevant strategisk ressurs. Arbeidet med å utvikle Ramsund orlogsstasjon, for å i større grad ivareta alliert øving og trening har startet, og vil øke samhandlingen med relevante allierte samarbeidspartnere. Spesialstyrkene skal øke tilgjengeligheten gjennom tidsriktig tilførsel av kompetanse synkronisert med innfasing av nytt materiell og utvikling av dagens EBA-struktur (eiendom, bygg og anlegg).

Forsvaret opplyser at anskaffelsen av nødvendig materiell, samt personlig bekledning og utrustning går i henhold til plan. Det er planlagt ny EBA for den maritime SOTGen. Arbeidet med dette er pågående og er en del av en helhetlig videreutvikling av Ramsund orlogsstasjon. Tilføring av årsverk til den maritime SOTGen følger forsvarssjefens plan for opptrapping i Forsvarets spesialstyrker. Opprettelse av maritim SOTG har startet, og det planlegges for at avdelingen er etablert i løpet av 2026.

Regjeringen har startet oppbyggingen og legger opp til å tildele midler til Forsvaret for å følge opp etableringen av SOTG som forutsatt i vedtatt langtidsplan for forsvarssektoren. Gjennom den ordinære styringsdialogen mellom Forsvarsdepartementet og Forsvaret, vil departementet følge opp at etableringen av ny maritim SOTG gjennomføres som forutsatt av Stortinget.»

Disse medlemmer forventer at finansieringen av realiseringen er på plass, og at det er tatt høyde for de behov det er for å styrke mannskapssituasjonen i Marinejegerkommandoen for å realisere etableringen.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, hvor det er tatt høyde for styrking til disse formålene.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2023, hvor det foreslås å øke bevilgningene til dette kapitlet med over en mrd. kroner, samt viktige omprioriteringer for å styrke Norges forsvarsevne. Dette omfatter blant annet midler til å øke Heimevernets områdestruktur med 5 000 soldater; 500 ekstra årsverk til Hæren, Sjøforsvaret, Luftforsvaret og Heimevernet; dedikert helikopterstøtte til Hæren og styrke beredskapen i nord; reetablering av Sjøheimevernet og Heimevernets spesialavdeling mot sabotasje HV-016 og å starte reetablering av befalsskoler i forsvarsgrenene og styrke Forsvarets utdanning, spesielt i Nord-Norge for å øke fremtidig oppbemanning av Forsvaret. I tillegg foreslås en bevilgning for å dekke reelle saksomkostninger for heimevernssoldatene som varslet om Forsvarets rettsstridige praksis vedrørende ferie-

penger og ble trukket for retten av Forsvarsdepartementet.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en økning på 350 mill. kroner på kap. 1720 post 1. Med et Forsvar på økt beredskapsnivå mener dette medlem at å bidra ytterligere til økt aktivitet, tilstedeværelse og økt antall årsverk i Forsvaret er viktig.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett der det foreslås en økning på 20 mill. kroner på kap. 1720 post 1 for å styrke åpen og offentlig tilgjengelig sikkerhetspolitisk analyse og kunnskapsbygging.

Dette medlem viser til anmodningsvedtak 131 om å utrede å benytte Haslemoen og Drevjamoen. Dette medlem setter spørsmålsteget ved om Forsvarsdepartementet i sin utredning av leirene som supplement i rekrutt-/soldatutdanningen i Forsvaret, har benyttet seg av et informasjonsgrunnlag basert på de faktiske forholdene ved Haslemoen leir, og vil oppfordre til at dette gjøres hvis så ikke er tilfelle. Dette medlem legger for eksempel merke til at Forsvarsdepartementet skriver at å ta i bruk flere leire vil medføre kostnader knyttet til å tilfredsstille kravene til kjønnsnøytral verneplikt, selv om det i høringsinnspill påpekes at kasernene og andre bygg i Haslemoen leir allerede i 2008 ble tilpasset kjønnsnøytral bruk.

Sjøforsvaret

Komiteen noterer at regjeringen foreslår i 2023 å styrke bemanningen i Sjøforsvaret ut over langtidsplanen ved å forsere planlagt oppbemanning i 2024.

Luftforsvaret

Komiteen noterer at regjeringen foreslår å styrke bemanningen i Luftforsvaret i 2023.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at det i noe tid har vært offentlig kjent at bemanningssituasjonen i kampflyvåpenet ikke er god nok. Disse medlemmer viser til at Sjef Luftforsvaret i oktober uttalte at Luftforsvaret «mangler 131 årsverk på Ørland for å kunne være i stand til å operere slik vi burde». Disse medlemmer viser videre til at forsvarsministeren i sitt svar fra 1. november på skriftlig spørsmål fra representanten Hårek Elvenes, bekreftet at han er «kjent med situasjonen og ser alvorlig på at Luftforsvaret fortsatt har noe lavere tilgjengelighet på F-35 kampfly enn forutsatt.»

Disse medlemmer understreker at det er av stor betydning at regjeringen løser disse utfordringene, slik at kampflyvåpenet kan operere slik det er tiltenkt. Disse medlemmer mener dette er særlig avgjørende sett i lys av den betydelig forverrede sikkerhetspoli-

tiske situasjonen som har oppstått etter Russlands brutale og folkerettsstridige invasjon av Ukraina 24. februar i år.

Disse medlemmer viser til at anskaffelse av 52 stk. nye F-35 multirolle kampfly er fastlands-Norges største investering noen gang, og det viktigste enkeltstående prosjektet i det langsiktige arbeidet med å styrke Norges forsvarsevne. Disse medlemmer viser til at flyene har betydelig evne til å overvåke og bekjempe trusler i lufta, på land og på sjø, samt dele sensordata med andre militære kapasiteter, og dermed understøtte den fellesoperative dimensjonen i nasjonale og allierte operasjoner. Disse medlemmer vil understreke at flyene utgjør en avgjørende bestanddel av Norges forsvarsevne og krigsforebyggende terskel, og dermed en avgjørende kapasitet for Norge i fred, krise og krig.

Kystvakten

Komiteen registrerer at det til erstatning for Nordkapp-klassen planlegges for mottak av første av i alt tre fartøyer i Jan Mayen-klassen ultimo 2022, og ytterligere ett fartøy i 2023.

Forsvarets spesialstyrker

Komiteen noterer seg at arbeidet med å etablere en ny maritim Special Operations Task Group (SOTG) i Forsvaret fortsetter i 2023. Det foreslås å styrke bemanningen i Forsvarets spesialstyrker ut over langtidsplanen ved å forsere planlagt oppbemanning i 2024 for å øke kapasiteten og redusere risikoen for samtidighetskonflikter, evnen til innsats, alliert mottak og samvirke i nord.

Heimevernet

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår å styrke bemanningen i Heimevernet gjennom å øke antallet i områdestrukturen fra 37 000 til 37 500.

Cyberforsvaret

Komiteen merker seg at Cyberforsvaret skal prioritere arbeidet med å fornye Forsvarets IKT og innrettes fremover mot oppgaver kun Forsvaret kan løse.

Forsvarets logistikkorganisasjon

Komiteen noterer at FLO viderefører arbeidet med å redusere etterslep på vedlikehold, reservedelsbeholdninger og beredskapslagre. For å styrke FLOs evne til å understøtte Forsvarets stående styrker, foreslår regjeringen å øke bemanning innenfor blant annet logistikkledelse.

Komiteen tar til etterretning at gjenanskaffelse av materiell donert til Ukraina blir prioritert for å opprettholde Forsvarets operative evne og nasjonale beredskap.

Forsvarets sanitet

Komiteen merker seg at FSAN i 2023 vil videreutvikle det sivilt-militære samarbeidet for å sikre en bærekraftig kompetansestruktur som evner å understøtte operativ evne i fred, krise og krig.

Komiteen noterer seg at regjeringen vil styrke forskning på veteranfeltet ytterligere og legge til rette for å utvikle et tverrfaglig miljø for veteranforskning.

Forsvarets høgskole

Komiteen noterer seg at regjeringen foreslår å øke elevtallet med totalt 83 elever ved Krigsskolen, Sjøkrigsskolen, Luftkrigsskolen og Cyberingeniørskolen i 2023.

Komiteen merker seg at regjeringen vil styrke forskning på veteranfeltet og legge til rette for å utvikle et tverrfaglig miljø for veteranforskning.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett for 2023 legger opp til å øke inntaket ved Forsvarets høgskole (FHS) med 83 plasser. Disse medlemmer mener dette er et steg i riktig retning i arbeidet med å sørge for at Forsvaret i perioden 2021–2028 skal vokse med 2200 ansatte. Disse medlemmer mener likevel det er kritikkverdig at regjeringen i dette ikke legger inn tilstrekkelige midler til å finansiere opptrappingen ved FHS, og viser her til at regjeringen ikke legger opp til å øke antallet årsverk ved FHS, slik at flere instruktører kan følge den økte elevmassen.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett for 2023 foreslår å bevilge 30 mill. kroner for å øke antallet instruktører ved FHS, i tråd med at elevtallet øker.

Norske styrker i utlandet

Komiteen tar til etterretning at Norge også i 2023 vil bidra med internasjonal innsats, og at rammen for norske, militære bidrag i utlandet foreslås noe redusert sammenliknet med 2022.

KAP. 1735 ETTERRETNINGSTJENESTEN

Regjeringen foreslår å bevilge 2 955,9 mill. kroner på kap. 1735 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023) med Tillegg 2.

Komiteen viser til at bevilgningen foreslås økt nominelt med 375,2 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett for 2022, hvorav 90 mill. kroner er økning ut over langtidsplanens forutsetninger.

Komiteen viser til at etterretningstjenesteloven trådte delvis i kraft 1. januar 2021, og at kapittel 7 og 8 i loven omhandler tilrettelagt innhenting av grenseover-skridende elektronisk kommunikasjon, med unntak av § 7-3 ble kraftsatt 1. januar 2022. Komiteen merker

seg at Forsvarsdepartementet har sendt forslag til endringer i § 7-3 på høring, og at regjeringen tar sikte på å fremme et lovforslag til Stortinget våren 2023. Komiteen merker seg videre at regjeringen satte i kraft den eksisterende bestemmelsen, avgrenset til test og analyseformål, den 2. september 2022.

Komiteen viser videre til Stortingets behandling av Innst. 357 L (2019–2020) og Prop. 80 L (2019–2020) og lovvedtak 134 (2019–2020) 11. juni 2020, hvor Stortinget ba regjeringen sørge for en uavhengig evaluering av den nye etterretningstjenesteloven fra full ikrafttredelse, jf. anmodningsvedtak nr. 676. Evalueringen skal i henhold til vedtaket være offentlig, foreligge senest fire år etter at loven er satt i kraft og gjelde lovens virke og mulighet for kontroll av dens bestemmelser, inkludert ressursituasjonen, kompetanse og virkemidler hos EOS-utvalget og domstolene.

KAP. 1760 OG 4760 FORSVARSMATERIELL OG STØRRE ANSKAFFELSER OG VEDLIKEHOLD

Regjeringen foreslår å bevilge 24 143,9 mill. kroner på kap. 1760 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023) med Tillegg 2.

Komiteen merker seg at dette utgjør en nominell økning på om lag av 1 247 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2022.

Komiteen merker seg at regjeringen i 2023 legger opp til betydelige utbetalinger til nye ubåter, kystvakt-fartøyer og stridsvogner. Komiteen viser videre til at utbetalingene fortsetter til blant annet nye kampfly og oppgradering av sjømålsmissiler (NSM) til Sjøforsvaret samt til en rekke andre prosjekter.

Komiteen viser til at kap. 1760 omfatter post 1 Driftsutgifter, post 44 Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, post 48 Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel samt post 75 Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet. Komiteen viser for øvrig til proposisjonens del I, 4. Investeringer, for en oversikt over større materiellprosjekter i Forsvaret.

Komiteen viser til at regjeringen under kap. 4760 foreslår en økning på om lag 1 506,1 mill. kroner nominelt, sammenlignet med saldert budsjett 2022.

Komiteen merker seg at prosessen med å avhende et antall F-16 jagerfly er blitt noe utsatt på grunn av koronapandemien, men vil forutsatt inngåelse av salgskontrakter og innvilgelse av nødvendige godkjenninger gi store inntekter i 2023. Komiteen viser til at dette materiellet er underlagt bestemmelser fra amerikanske myndigheter ved salg, og at et potensielt salg er avhengig av at godkjenning fra amerikanske myndigheter foreligger.

Komiteen merker seg at kap. 4760 post 48 gjelder refusjoner fra NATO i forbindelse med NATOs investeringsprogram for sikkerhet i Norge. Inntektene blir justert hvert år ut fra forventet fremdrift og forbruk i allerede godkjente prosjekter. Komiteen merker seg at inntektene på post 48 i hovedsak knyttet til refusjon av utgifter på kap. 1760 post 48 og at refusjon fra NATO på prosjekter som er prefinansiert, også vil bli inntektsført på kap. 4760 post 48.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er kjent med at det fra flere hold hevdes at forsvarsindustri per definisjon ikke er bærekraftig. Disse medlemmer viser i denne forbindelse til FNs bærekraftsmål nr. 16 Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner. Disse medlemmer mener militært forsvar er en forutsetning for å kunne ivareta samfunnets og befolkningens sikkerhet. Et troverdig forsvar forutsetter tilgang til teknologisk relevant forsvarsmateriell og systemer. Disse medlemmer mener derfor at en ansvarlig og kompetent forsvarsindustri er en forutsetning for å sikre en bærekraftig utvikling.

Disse medlemmer oppfatter at det fortsatt er potensial for å hente inn etterslep på vedlikehold, anskaffelser og implementering av materiell. Disse medlemmer mener det er viktig at Forsvarets avdelinger så raskt som mulig blir utrustet i henhold til planer og behov. Forsvarets operative evne er avhengig av at materiellet er tilgjengelig og tilfredsstillende vedlikeholdt. Disse medlemmer oppfordrer regjeringen til å se på mulighetene for å hente inn etterslep for materiell og vedlikehold raskere enn det som ligger til grunn i den vedtatte Langtidsplanen for Forsvaret.

Disse medlemmer oppfatter at det er et stort udekket behov for luftvern. Det er mange ulike syn på hvilke former for luftvern det er behov for, og når det teknologisk er riktig å fatte beslutninger om anskaffelse av ulike former for luftvernssystemer. Disse medlemmer er opptatt av at det må anskaffes luftvernssystemer for mobil beskyttelse av flystasjoner og kritiske samfunnsinstallasjoner så raskt som mulig. Disse medlemmer mener regjeringen bør se på muligheten for anskaffelse av egnet luftvernssystem til dette formål så raskt som mulig.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett for 2022, hvor det foreslås store omprioriteringer i post 45. Det foreslås blant annet å omdisponere 2,54 mrd. kroner ved å stanse utbetalinger planlagt for 2023 til kampfly som skal ankomme i slutten av 2023 og i 2024. Disse midlene foreslås brukt på blant annet en kraftig oppgradering av Norges luftvern, inkludert reetablering av luftvern for sivilbefolkning og beslutningssentre, samt å påbegynne anskaffelsen av langtrekkende presisjonsartilleri til Hæren.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett og foreslår en økning på 500 mill. kroner på kap. 1760 post 45 for å øke støtte til materiellanskaffelse og vedlikehold. Nødvendige utrustning og vedlikehold i de enkelte av Forsvarets avdelinger vil bidra til å sikre operative evne.

Standardiserte fartøyer til Sjøforsvaret

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Rødt viser til at Stortinget ved behandlingen av Innst. 87 S (2020–2021) fattet følgende vedtak:

«Stortinget ber regjeringen på egnet vis fremme en sak om erstatning av dagens kystvakt- og støttefartøy, herunder en vurdering av en fremtidig standardisert fartøyklasse, og komme tilbake med mulige forseringer i Prop. 1 S (2021–2022).»

Disse medlemmer viser videre til Innst. 392 S (2021–2022) der komiteen sluttet seg til en tilrettelegging for en helhetlig oppfølging av videreutviklingen av evne til krigføring i det maritime domene. Komiteen støttet en utredning om hvordan en eventuell standardisering av fartøy i Sjøforsvaret kan erstatte deler av dagens overflatestruktur når dagens fartøy når sin tekniske levetid. Videre konstaterte komiteen at regjeringen vil komme tilbake til Stortinget i løpet av 2022 med en anbefaling om fremtidig innretning for den nye overflatekampstrukturen.

Disse medlemmer merker seg at regjeringen så langt ikke har fremmet anbefaling om fremtidig innretning for den nye overflatekampstrukturen.

Disse medlemmer viser til at langtidsplanen for Forsvaret legger opp til å erstatte 4 mineryddesystemer med autonome mineryddesystemer. Planen legger også opp til at Kystvakten gradvis går over til en klasse med standardiserte fartøyer for å redusere kostnader når de ikke-helikopterbærende kystvaktfartøyene når sin tekniske levetid i langtidsperioden. Videre planlegges det også med en erstatning av de to logistikkfartøyene i Reineklassen og det skal ses i sammenheng med en ny klasse standardiserte KV-fartøyer og moderfartøy til autonome mineryddesystemer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er videre kjent med at det foreligger et konsept for et modulært multirollefartøy som er utviklet av norsk maritim industri og forsvarsindustrien som er godt egnet til disse formålene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Rødt mener at den endrede sikkerhetssituasjonen, som følge av krigen i Ukraina, krever økt beredskap og egeevne for å understøtte Sjøforsvarets fartøyer. Den maritime klyngen og forsvarsindustrien har kompetanse og kapasitet som kan bidra til dette, men det forutsetter at den maritime klyngen sikres

oppdrag som gjør det mulig å opprettholde en kompetent verftsindustri i Norge. Markedssituasjonen for de aktuelle vefte er svært krevende og disse medlemmer mener det derfor haster med å komme i gang med forberedelser til å bygge en standardisert fartøysklasse i Norge.

Disse medlemmer forventer at regjeringen følger opp vedtaket i Innst. 87 S (2020–2021) og at det senest ved fremleggelsen av revidert nasjonalbudsjett for 2023 fremmes forslag om oppstart og finansiering av produksjonsforberedelse for en standardisert fartøysklasse til Sjøforsvaret.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, hvor det er tatt høyde for styrking til disse formålene.

KAP. 1791 OG 4791

REDNINGSHELIKOPTERTJENESTEN

Regjeringen foreslår å bevilge 704 mill. kroner på kap. 1791 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023) med Tillegg 2.

Komiteen anerkjenner den avgjørende rollen Redningshelikoptertjenesten utøver for å sikre norsk beredskap, og dens innsats for å redde liv gjennom søks-, rednings- og ambulanseoppdrag. Komiteen merker seg at tre av Norges redningshelikopterbasen nå er oppsatt med de nye AW101 SAR Queen-helikoptrene og at ytterligere to redningshelikopterbasen skal konvertere til disse helikoptrene i løpet av 2023.

Komiteen noterer seg at utfordringer med å utvikle og sertifisere de nye redningshelikoptrene fra leverandørens side har ført til forsinkelser og at det i en overgangperiode vil være høyere driftsutgifter på grunn av at redningshelikopterberedskapen opprettholdes både med Sea King og SAR Queen.

KAP. 4799 MILITÆRE BØTER

Komiteen viser til at regjeringen foreslår en inntekt på 0,5 mill. kroner til kap. 4799 for 2023, jf. Prop. 1 S (2022–2023) med Tillegg 2.

6. Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen vurdere å skyte inn kapital i NAMMO AS på markedsmessige vilkår.

Forslag fra Høyre:*Forslag 2*

Stortinget ber regjeringen rapportere årlig i budsjettproposisjonen om hvor stor andel av den samlede forskningsposten som går til europapolitisk forskning, og hvilke prosjekter som får forskningsmidler.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti:*Forslag 3*

Stortinget ber regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med en konkret implementeringsplan med årlige måltall for strategien «Likestilling for alle».

Forslag fra Rødt og Kristelig Folkeparti:*Forslag 4*

Stortinget ber regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med en opptrappingsplan for den målrettede

bistanden til inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne til minimum 1 prosent av bistandsmidlene innen 2025, samt en styrking av inkludering i all norsk bistand inkludert den humanitære bistanden.

7. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slike

vedtak:

A.

**Rammeområde 4
(Utenriks)**

I

På statsbudsjettet for 2023 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
			Utgifter	
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	2 430 172 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	39 868 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	34 166 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	1 220 000	
	71	Hjelp til norske borgere i utlandet	207 000	
103		Regjeringens representasjon		
	1	Driftsutgifter	52 830 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	10 656 000	
115		Næringsfremme, kultur og informasjon		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70 og 71</i>	23 809 000	
	70	Kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	27 803 000	
	71	Næringsfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	19 364 000	
116		Internasjonale organisasjoner		
	70	Pliktige bidrag	1 419 002 000	
117		EØS-finansieringsordningene		
	77	EØS-finansieringsordningen 2014-2021, <i>kan overføres</i>	2 437 000 000	
	78	Den norske finansieringsordningen 2014-2021, <i>kan overføres</i>	2 809 000 000	
118		Utenrikspolitiske satsinger		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70, 71, 72 og 73</i>	97 387 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	50 Norges forskningsråd - utenriksområdet	49 600 000	
	70 Nordområdene, Russland og atomsikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	201 533 000	
	71 Globale sikkerhetsspørsmål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	6 861 000	
	72 Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	20 518 000	
	73 Klima, miljøtiltak og hav mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	11 385 000	
	74 Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.	30 228 000	
140	Utenriksdepartementet		
	1 Driftsutgifter	1 732 968 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	133 383 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	38 077 000	
141	Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
	1 Driftsutgifter	307 629 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	38 569 000	
144	Norsk senter for utvekslingsamarbeid (Norec)		
	1 Driftsutgifter	55 422 000	
	70 Utvekslingsordninger, <i>kan overføres</i>	133 477 000	
	71 Rekruttering til internasjonale organisasjoner, <i>kan overføres</i>	50 000 000	
150	Humanitær bistand		
	70 Nødhjelp og humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	3 901 289 000	
	71 Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	430 000 000	
151	Fred, sikkerhet og globalt samarbeid		
	70 Fred og forsoning, <i>kan overføres</i>	420 260 000	
	71 Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning, <i>kan overføres</i>	160 060 000	
	72 Stabilisering av land i krise og konflikt, <i>kan overføres</i> ...	144 829 000	
	73 FN og globale utfordringer, <i>kan overføres</i>	298 138 000	
	74 Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	364 700 000	
152	Menneskerettigheter		
	70 Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	741 617 000	
	71 FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR), <i>kan overføres</i>	197 000 000	
153	Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn		
	70 Flyktninger og internt fordrevne, <i>kan overføres</i>	1 320 000 000	
	71 FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), <i>kan overføres</i>	630 000 000	
	72 Bærekraftige løsninger og vertssamfunn, <i>kan overføres</i>	809 504 000	
159	Regionbevilgninger		
	70 Midtøsten og Nord-Afrika, <i>kan overføres</i>	577 011 000	
	71 Europa og Sentral-Asia, <i>kan overføres</i>	537 634 000	
	72 Afghanistan, <i>kan overføres</i>	445 241 000	
	73 Ukraina og naboland, <i>kan overføres</i>	1 975 000 000	
	75 Afrika, <i>kan overføres</i>	2 381 193 000	
	76 Asia, <i>kan overføres</i>	517 503 000	
	77 Latin-Amerika og Karibia, <i>kan overføres</i>	195 839 000	
160	Helse		
	70 Helse, <i>kan overføres</i>	3 720 797 000	
	71 Verdens helseorganisasjon (WHO), <i>kan overføres</i>	235 500 000	
	72 FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	45 000 000	
161	Utdanning, forskning og faglig samarbeid		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	50	Norges forskningsråd - utviklingsområdet	206 650 000	
	70	Utdanning, <i>kan overføres</i>	1 096 798 000	
	71	Forskning, <i>kan overføres</i>	72 196 000	
	72	Kunnskapsbanken og faglig samarbeid, <i>kan overføres</i> ..	830 714 000	
162		Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi		
	70	Bærekraftig næringsutvikling og handel, <i>kan overføres</i>	324 536 000	
	71	Matsikkerhet, fisk og landbruk, <i>kan overføres</i>	1 651 966 000	
	72	Fornybar energi, <i>kan overføres</i>	816 500 000	
	75	Norfund - risikokapital	438 288 000	
	76	Norfund klimainvesteringsfond - risikokapital	250 000 000	
163		Klima, miljø og hav		
	70	Miljø og klima, <i>kan overføres</i>	1 794 431 000	
	71	Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling, <i>kan overføres</i>	223 667 000	
164		Likestilling		
	70	Likestilling, <i>kan overføres</i>	203 319 000	
	71	FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women), <i>kan overføres</i>	100 300 000	
	72	FNs befolkningsfond (UNFPA)	589 600 000	
170		Sivilt samfunn		
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	2 570 665 000	
171		FNs utviklingsarbeid		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	454 400 000	
	71	FNs barnefond (UNICEF)	480 600 000	
	73	FN og multilateralt samarbeid, <i>kan overføres</i>	11 099 000	
172		Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	1 276 318 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	988 451 000	
	72	Strategisk samarbeid, <i>kan overføres</i>	43 300 000	
	73	Gjeldslette, <i>kan overføres</i>	389 578 000	
179		Flyktningtiltak i Norge		
	21	Spesielle driftsutgifter	1 650 476 000	
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	376 407 000	
481		Samfunnet Jan Mayen		
	1	Driftsutgifter	58 120 000	
		Totale utgifter		49 158 628 000
Inntekter				
3100		Utenriksdepartementet		
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	29 700 000	
	2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	170 000 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	45 040 000	
3481		Samfunnet Jan Mayen		
	1	Refusjoner og andre inntekter	6 836 000	
		Totale inntekter		251 576 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2023 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1	kap. 3100 post 5
kap. 140 post 1	kap. 3140 post 5

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2023 kan:

- overskride bevilgningene under kap. 117 EØS-finansieringsordningene, post 77 EØS-finansieringsordningen 2014–2021, og post 78 Den norske finansieringsordningen 2014–2021, med en samlet øvre ramme på 525 mill. kroner som følge av usikkerhet i fremdrift og valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser gjennom avtale inngått med EU.
- overskride bevilgningen under kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 70 Verdensbanken med inntil 18 mill. kroner som følge av valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.
- overskride bevilgningen under kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regi-

onale banker og fond med inntil 19 mill. kroner som følge av valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.

- overskride bevilgningen under kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 73 Gjeldslette, med inntil 15 mill. kroner som følge av valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.

IV

Valutatap (disagio)/ Valutagevinst (agio)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2023 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning valutatap (disagio)/valutagevinst (agio) som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet og kap. 140/3140 Utenriksdepartementet, postene 89 Valutatap (disagio)/Valutagevinst (agio).

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2023 kan gi tilsagn om:

- støtte ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
117	EØS-finansieringsordningene	
	77 EØS-finansieringsordningen 2014-2021	3 424 mill. kroner
	78 Den norske finansieringsordningen 2014-2021	2 733 mill. kroner
162	Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi	
	70 Bærekraftig næringsutvikling og handel	100 mill. kroner
	72 Fornybar energi	100 mill. kroner

- tilskudd til en global finansieringsordning for kvinne- og barnehelse med inntil 5 400 mill. kroner

samlet i perioden 2015–2023 under kap. 160 Helse, post 70 Helse.

3. tilskudd til Vaksinekoalisjonen CEPI med inntil 1 600 mill. kroner under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Inntil 1 000 mill. kroner gis i direkte støtte til CEPI i årene 2017–2021, og inntil 600 mill. kroner i årene 2021–2025. Hele eller deler av disse midlene har fra 2019 kunnet gå via en finansieringsmekanisme forvaltet av Verdensbanken eller IFFIm.
4. tilskudd til Vaksinekoalisjonen CEPI med inntil 1 000 mill. kroner samlet i perioden 2022–2026 under kap. 160 Helse, post 70 Helse.
5. tilskudd til Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) med inntil 2 000 mill. kroner samlet i perioden 2023–2025 under kap. 160 Helse, post 70 Helse.
6. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 2 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Tilsagnet skal finansiere epidemi- og pandemibekjempelse gjennom Vaksinekoalisjonen CEPI.
7. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 4 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån.
8. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 1 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike Stortinget sitt vedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån.
9. tilskudd til Vaksinealliansen Gavi med inntil 6 250 mill. kroner i perioden 2021–2025 under kap. 160 Helse, post 70 Helse.
10. tilskudd til Det globale partnerskapet for utdanning (GPE) med inntil 1 850 mill. kroner i perioden 2021–2025 under kap. 161 Utdanning, forskning og faglig samarbeid, post 70 Utdanning.
11. tilskudd til Education Cannot Wait (ECW) for utdanning i krise og konflikt med inntil 500 mill. kroner samlet, fordelt på 380 mill. kroner under kap. 161 Utdanning, forskning og faglig samarbeid, post 70 Utdanning i perioden 2023–2026 og 120 mill. kroner under kap. 150 Humanitær bistand,

post 70 Nødhjelp og humanitær bistand i perioden 2023–2025.

12. tilskudd til Det grønne klimafondet (GCF) med inntil 2 800 mill. kroner i perioden 2020–2023 under kap. 163 Klima, miljø og hav, post 70 Miljø og klima.

VII

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2023 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en total ramme for gamle og nye garantier på inntil 500 mill. kroner. Forsikringsansvaret omfatter tap og skade under transport, lagring og i visningsperioden.

VIII

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen, Mekanismen for internasjonale straffedomstoler (MICT) og for regulært bidrag til FN.

IX

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2023 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjeldslette for utvikling innenfor den resterende ramme på 834 mill. kroner under Eksportfinansiering Norges (Eksfin) gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet inklusive påløpte renter, belastes gjeldsplanens ramme og ettergis uten bevilgning over bistandsbudsjettet. Rammen belastes ikke ved en eventuell ettergivelse av statlige fordringer på Sudan som stammer fra den norske skipseksportkampanjen (1976–1980), jf. Prop. 110 S (2012–2013).

X

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2023 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas en gang i året.
2. Utbetalinger av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året dersom avtaler om samfinan-

siering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.

3. Eventuelle utbetalinger av regjeringens gave til TV-aksjoner kan i sin helhet utbetales som et engangsbeløp.
4. Utbetalinger av tilskudd til Climate Investment Funds (CIF) kan foretas i samsvar med fondets prosedyrer for fondsoppbygging.
5. Utbetalinger av tilskudd til fond forvaltet av Verdensbankgruppen, Det internasjonale pengefondet (IMF), Afrikabanken, Asiabanken, Den interamerikanske utviklingsbanken, Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD), Nordisk utviklingsfond (NDF) og Det internasjonale fond for jordbruksutvikling (IFAD) kan foretas i henhold til regelverket til det enkelte fond.
6. Utbetalinger av tilskudd til Ukraine Trust Fund for Military Career Transition forvaltet av NATO, kan foretas i henhold til fondets regelverk.
7. Utbetalinger av tilskudd til akutt nødhjelpsarbeid kan i enkelte tilfeller foretas for opptil ett år frem i tid når dette er påkrevd for å sikre raske og nødvendige investeringer.
8. Utbetalinger til Vaksinealliansen Gavi, Vaksinekoalisjonen CEPI og Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) kan foretas årlig i tråd med organisasjonens finanseringsstrategi og regelverk.
9. Utbetalinger av tilskudd til Det grønne klimafondet (GCF) kan foretas i samsvar med fondets strategi og prosedyrer for fondsoppbygging.
10. Utbetalinger under kap. 162 Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi, post 72 Fornybar energi av samlet tilskudd på inntil 300 mill. kroner til garantiinstrumenter for fornybar energi i utviklingsland kan skje i samsvar med regelverket til den enkelte garantiinstitusjonen.
11. Tilskudd under kap. 162 Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi, post 70 Bærekraftig næringsutvikling og handel, post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk, post 72 Fornybar energi, og kap. 163 Klima, miljø og hav, post 71 Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling, kan utbetales til avsetning for tap ved utlåns-, egenkapital- eller garantiinstrumenter hos tilskuddsmottaker.
12. Utbetalinger av tilskudd til fondsforvalter for fellesfond i FN kan skje i henhold til regelverket for det enkelte fond.

XI

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2023 kan fravike Bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med kapitalpåfyllinger under Det internasjonale

utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Den globale miljøfasiliteten.

XII

Deltakelse i kapitaløkninger og fondspåfyllinger i internasjonale banker og fond

Stortinget samtykker i at:

1. Norge deltar, i forbindelse med formalisering av Sør-Sudans medlemskap i Den afrikanske utviklingsbanken (AfDB), i en selektiv kapitaløkning i banken, med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen UA 0,57 mill. (UA tilsvarer IMF's spesielle trekkrettigheter SDR). Innbetalingen foretas i løpet av årene 2016–2023, og belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond. Kapitaløkningen innebærer også en økning i den norske statsgarantien i AfDB med UA 8,93 mill. Garantiøkningen ble i sin helhet utløst ved første innbetaling av kapitaløkning i 2016.
2. Norge deltar i den 5. kapitaløkningen i Den internasjonale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av inntil USD 47,6 mill. i perioden 2020–2023, som belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 70 Verdensbanken. Den norske statsgarantien i IBRD økes samtidig med inntil USD 354 mill. Økningen i statsgarantien vil skje i takt med de årlige kapitalinnskuddene.
3. Norge deltar i kapitaløkningen i Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av inntil USD 38,1 mill. innbetalt over perioden 2020–2025 som belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 70 Verdensbanken.
4. Norge deltar i den åttende kapitalpåfyllingen i Den globale miljøfasiliteten (GEF) med en innbetalt andel på 780 mill. kroner i perioden 1. juli 2022–30. juni 2025. Innbetalingene belastes kap. 163 Klima, miljø og hav, post 70 Miljø og klima.
5. Norge deltar i den 12. kapitalpåfylling i Det internasjonale fond for jordbruksutvikling (IFAD-12) med et bidrag på inntil 648 mill. kroner for perioden 2022–2024, innbetalt i tre bidrag på 216 mill. kroner per år. Innbetalingene belastes kap. 162 Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi, post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk.
6. Norge deltar i den 7. generelle kapitaløkningen i Den afrikanske utviklingsbanken (AfDB) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av UA 56,78

mill. (UA tilsvarer IMF's spesielle trekkrettigheter SDR) i perioden 2020–2027. Innbetalingene foretas i åtte like årlige beløp og belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond. Kapitaløkningen innebærer også en økning i den norske statsgarantien i AfDB med UA 889,52 mill. Garantiøkningen ble i sin helhet utløst ved første innbetaling av kapitaløkning i 2020. Forpliktelser inngås i SDR, og kronebeløpet må valutajusteres i forbindelse med årlige utbetalinger.

7. Norge deltar i den 13. påfyllingen av Den asiatiske utviklingsbankens fond for de fattigste landene for fireårsperioden 2021–2024, med til sammen 201,1 mill. kroner. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond.
8. Norge deltar i den femte kapitalpåfyllingen i Nordisk utviklingsfond (Nordic Development Fund, NDF) med totalt 97,3 mill. euro, innbetalt i ti årlige bidrag tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet, for perioden 2022–2031.
9. Norge deltar i påfyllingsforhandlingene i det multilaterale fondet under Montrealprotokollen for perioden 2021–2023, og vil støtte fondet med et beløp som ikke overskrider støtten for forrige treårsperiode. Støtten for forrige treårsperiode var på totalt 54,6 mill. kroner. Innbetalingene belastes kap. 163 Klima, miljø og hav, post 70 Miljø og klima.
10. Norge deltar i den 20. giverlandspåfyllingen av Det internasjonale utviklingsfondet (IDA20) med et bidrag på til sammen 3 294,5 mill. kroner for perioden 2023–2025, innbetalt i tre like årlige bidrag. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 70 Verdensbanken.
11. Norge deltar, i forbindelse med den 20. kapitalpåfyllingen av Det internasjonale utviklingsfondet (IDA20) for perioden 2023–2025, i det internasjonale gjeldsletteinitiativet for de fattigste landene, Heavily Indebted Poor Countries Initiative (HIPC), med et bidrag på 54,4 mill. kroner innbetalt i tre like årlige bidrag. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 73 Gjeldslette.
12. Norge deltar i den 16. påfyllingen av giverlandsbidrag til Den afrikanske utviklingsbankens fond for de fattigste landene, Afrikafondet (AfDF16), med et bidrag på til sammen inntil 2 247 mill. kroner for perioden 2023–2025, innbetalt i tre like årlige beløp. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond.
13. Norge deltar, i forbindelse med den 16. påfyllingen av AfDF16 for perioden 2023–2025, i Det internasjo-

nale gjeldsletteinitiativet for de fattigste landene, Heavily Indebted Poor Countries Initiative (HIPC), med et bidrag på til sammen 98,6 mill. kroner til «Grant Compensation» som er kompensasjon til Afrikafondet for at land med gjeldsproblemer delvis mottar gaver framfor lån på myke vilkår. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 73 Gjeldslette.

XIII

Det internasjonale gjeldsletteinitiativet (MDRI)

Stortinget samtykker i at:

1. Norge i 2023 kan utstede en bindende forpliktelse til Det internasjonale utviklingsfondet (IDA) og Det afrikanske utviklingsfondet (AfDF) for Norges bidrag til Det internasjonale gjeldsletteinitiativet (MDRI) i perioden 1. juli 2031 til 30. juni 2033 for Det internasjonale utviklingsfondet og i perioden 1. januar 2033 til 31. desember 2035 for Det afrikanske utviklingsfondet.
2. Norge deltar, i forbindelse med den 16. påfyllingen av AfDF-16 for perioden 2023–2025, i Det internasjonale gjeldsletteinitiativet (MDRI), med et bidrag på til sammen 357,5 mill. kroner. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 73 Gjeldslette.
3. Norge deltar i forbindelse med kapitalpåfyllingen i det internasjonale utviklingsfondet (IDA 20) for perioden 2023–2025, i det internasjonale gjeldsletteinitiativet, Multilateral Debt Relief Initiative (MDRI) med til sammen 691,8 mill. kroner. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 73 Gjeldslette.

XIV

Fullmakt til postering mot mellomværende med statskassen

Stortinget samtykker til at Utenriksdepartementet i 2023 kan:

1. føre utlegg som skal viderefaktureres kunde og tilhørende innbetalinger mot mellomværende med statskassen.
2. føre utbetalinger knyttet til refunderbart depositum for utenriksstasjonenes leide eiendommer mot mellomværende med statskassen. Fullmakten gis for inntil 50 mill. kroner for Utenriksdepartementets totale føringer av depositum, for å ta høyde for pris- og kurssvingninger i stedlige boligmarkeder.

XV

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2023 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 481 post 1	kap. 3481 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

B.

Rammeområde 8

(Forsvar)

I

På statsbudsjettet for 2023 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
			Utgifter	
1700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	671 512 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	144 941 000	
	22	IKT-virksomhet, <i>kan overføres</i>	531 645 000	
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	5 991 000	
	52	Overføringer til statlige forvaltningsorganer	4 300 000	
	53	Risikokapital, NATOs innovasjonsfond	13 300 000	
	60	Overføringer til kommuner og fylkeskommuner	1 550 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	82 210 000	
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	96 097 000	
	78	Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter, <i>kan overføres</i>	653 361 000	
	79	Militær støtte til Ukraina, <i>kan overføres, kan nyttes under kap.1710, post 1 og 47, kap.1720, post 1 og kap. 1760, post 1 og 45</i>	572 000 000	
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	5 505 151 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	3 993 600 000	
1716		Forsvarets forskningsinstitutt		
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	252 010 000	
1720		Forsvaret		
	1	Driftsutgifter	35 432 556 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	44 305 000	
1735		Etterretningstjenesten		
	21	Spesielle driftsutgifter	2 955 881 000	
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	2 106 718 000	
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	147 690 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	21 296 264 000	
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	470 000 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	75 Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	123 208 000	
1791	Redningshelikoptertjenesten		
	1 Driftsutgifter	703 934 000	
	Totale utgifter		75 808 224 000
Inntekter			
4700	Forsvarsdepartementet		
	1 Driftsinntekter	9 916 000	
	2 IKT-virksomhet, inntekter	95 920 000	
	78 Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter	320 000 000	
4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1 Driftsinntekter	4 765 741 000	
	47 Salg av eiendom	557 000 000	
4720	Forsvaret		
	1 Driftsinntekter	878 719 000	
4760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	1 Driftsinntekter	33 519 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter	1 486 933 000	
	48 Fellesfinansierte investeringer, inntekter	470 000 000	
4791	Redningshelikoptertjenesten		
	1 Driftsinntekter	591 001 000	
4799	Militære bøter		
	86 Militære bøter	500 000	
	Totale inntekter		9 209 249 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2023 kan benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:

- Inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
- Inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kapittel 1760 Forsvarsmateriell og større

anskaffelser og vedlikehold, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kapittel 1633, post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2023 kan:

- foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
1700	Forsvarsdepartementet	
	1 Driftsutgifter	34 mill. kroner
1720	Forsvaret	
	1 Driftsutgifter	9 190 mill. kroner
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	1 Driftsutgifter	1 100 mill. kroner

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
	44 Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel	220 mill. kroner
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	103 820 mill. kroner
	48 Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel	470 mill. kroner
1791	Redningshelikoptertjenesten	
	1 Driftsutgifter	60 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 60 mill. kroner ut over det som dekkes av egne avsetninger.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2023 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitt bevilgning, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
1700	Forsvarsdepartementet	
	73 Forskning og utvikling	500 mill. kroner

V

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2023 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kapittel 4760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter og kapittel 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 47 Salg av eiendom.

VI

Personell

Stortinget samtykker i at:

1. Forsvarsdepartementet i 2023 kan fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimevernstjenesten slik det går frem av Prop. 1 S (2022–2023).
2. enheter oppsatt med frivillig heimevernspersonell kan overføres til forsvarsgrener og fellesinstitusjoner, og benyttes i operasjoner i utlandet.

VII

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2023 kan:

1. starte opp følgende nye investeringsprosjekter:

Prosjekt	Kostnadsramme
Prosjekt 1103 Utvidet mellomløsning Ula-klassen	4 139 mill. kroner
Program Mime – leveransebølge 2	3 038 mill. kroner
Prosjekt 2591 Kommandoplassmateriell	679 mill. kroner

og endre omfang og kostnadsramme for følgende investeringsprosjekt:

Prosjekt	Kostnadsramme
Prosjekt 1092 Oppgradering av kamp- og støttevogner til Hæren	1 046 mill. kroner

2. Fullmaktene under punkt 1 gjelder også forpliktelser som inngås i senere budsjettår, innenfor kostnadsrammen for prosjektene. Forsvarsdepartementet gis fullmakt til å pris- og valutajustere kostnadsrammene i senere år.
3. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i Prop. 1 S (2022–2023), herunder endrede kostnadsrammer.
4. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringsprosjekter med en kostnadsramme under 500 mill. kroner.
5. starte opp og gjennomføre eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) med en kostnadsramme under 200 mill. kroner.
6. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg-

og eiendoms-kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i Prop. 1 S (2022–2023).

- 7- gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
- 8- igangsette planlegging og prosjektering av eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) innenfor rammen av bevilgningen på de respektive poster.
9. inkludere gjennomføringskostnader i eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter på post 47.

VIII

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2023 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris når det ikke foreligger annet statlig behov for eiendommen. Eiendommene skal normalt legges ut for salg i markedet, men kan selges direkte til fylkeskommuner eller kommuner til markedspris, innenfor EØS-avtalens bestemmelser. Dersom eiendommene er aktuelle for friluft- eller kulturformål kan de selges på samme vilkår til Statskog SF hvis ikke fylkeskommuner eller kommuner ønsker å kjøpe eiendommene. Likeledes kan eiendommer som er nødvendige for å oppfylle samfunnets målsetting om å opprettholde en selvfinansiert sivil luftfart, selges direkte til Avinor AS. Dette gjelder følgende eiendoms-kategorier:
  - a. rullebaner, taksebaner med tilhørende sikkerhetsområder, flyoppstillingsplasser og andre arealer og infrastruktur for flyoperasjoner
  - b. terminal innrettet mot det service- og tjenestebehov som forbrukere og myndigheter har bruk for
  - c. områder for kollektiv og privat tilbringertjeneste
  - d. kontorer og lignende

- e. eiendommer for fremtidig utbygging
2. avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

IX

Tidspunkt for belastning av utgiftsbevilgninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2023 kan belaste utgiftsbevilgninger for bestillinger gjennom NSPA (NATO Support and Procurement Agency), andre internasjonale organisasjoner eller andre lands myndigheter fra det tidspunkt materiell blir bestilt, selv om levering først skjer senere i budsjettåret eller i et etterfølgende budsjettår.

X

Uttak fra lager av materiell som er utgiftsført tidligere år

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2023 kan fravike Bevilgningsreglementets bestemmelser om kontant- og ettårsprinsippet ved uttak fra lager som er utgiftsført på kapittel 1720 i tidligere budsjettår til anvendelse på Forsvarsdepartementets kapitler 1700, 1735 og 1791, samt Justis- og beredskapsdepartementets kapittel 481.

XI

Kjøp/innløsning av boliger med fellesgjeld

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet gjennom Forsvarsbygg i 2023 kan kjøpe/innløse boliger med fellesgjeld, slik at samlet gjeld knyttet til eierskap av slike boliger ikke overstiger 100 mill. kroner.

XII

Deltakelse i NATOs innovasjonsfond

Stortinget samtykker i at regjeringen slutter seg til NATOs innovasjonsfond, med en samlet økonomisk forpliktelse over 15 år på opp til 37 mill. euro.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 6. desember 2022

Ine Eriksen Søreide

Leder og ordfører for innledningen om budsjettet under Forsvarsdepartementet

Marit Arnstad

ordf. for kap. 152 og 162

Åsmund Aukrust

ordf. for innledningen om budsjettet under Utenriksdepartementet og for kap. 117

Astrid Aarhus Byrknes

ordf. for kap. 1760 og 4760

Hårek Elvenes

ordf. for kap. 144 og 163

Bengt Fasteraune

ordf. for kap. 100, 170, 1710, 3100 og 4710

Ingrid Fiskaa

ordf. for kap. 141 og 1735

Nils-Ole Foshaug

ordf. for kap. 159 og 172

Sylvi Listhaug

ordf. for kap. 140, 480, 481, 3140 og 3481

Guri Melby

ordf. for kap. 116, 171 og 1716

Bjørnar Moxnes

ordf. for kap. 151, 161, 1791 og 4791

Ingjerd Schou

ordf. for kap. 118 og 160

Erna Solberg

ordf. for kap. 115

Kristian Torve

ordf. for kap. 150, 179, 1700 og 4700

Christian Tybring-Gjedde

ordf. for kap. 103, 104, 153, 1720 og 4720

Rigmor Aasrud

ordf. for kap. 164 og 4799

